

ภาคินิพนธ์

เรื่อง ระบบการจัดการการศึกษาของประเทศญี่ปุ่น และประเทศไทย

โดย

นางสาว กุลทรัพย์ ทองประสิทธิ์

รหัสนักศึกษา 05540604

เสนอ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิเศก บัณฑิตสุวรรณ

ภาคินิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษารายวิชา 450109 การศึกษาเอกเทศ

สาขาวิชาเอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ภาคการศึกษาปลาย ปีการศึกษา 2557

กิตติกรรมประกาศ

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง ระบบการจัดการการศึกษาของประเทศญี่ปุ่น และประเทศไทย สำเร็จ
ลุล่วงด้วยดีได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิเศก ปั่นสุวรรณ อาจารย์ที่
ปรึกษางานวิจัย ที่คอยดูแลเอาใจใส่ ให้คำปรึกษา ตลอดจนตรวจสอบแก้ไข และให้คำแนะนำแก่ผู้
ศึกษาตั้งแต่เริ่มดำเนินการศึกษา จนสำเร็จการศึกษา ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ
โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณทุกคนในครอบครัวที่ให้กำลังใจ และให้คำชี้แนะในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น
แก่ผู้ศึกษา ดำเนินมาจนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

ขอบคุณพี่ๆ สำหรับการแบ่งปันข้อมูลงานวิจัย ความช่วยเหลือ และคำแนะนำต่างๆ ขอขอบคุณ
เพื่อนๆ สำหรับกำลังใจที่ทำให้ผู้ศึกษาผ่านพ้นอุปสรรคมาได้ด้วยดี งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วง

กุลทรัพย์ ทองประสิทธิ์

25 เมษายน 2558

หัวข้อวิจัย	ระบบการจัดการการศึกษาของประเทศญี่ปุ่น และประเทศไทย
ผู้จัดทำ	นางสาวกุลทรัพย์ ทองประสิทธิ์
รหัสนักศึกษา	05540604
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิเศก ปันสุวรรณ
ปีการศึกษา	2557

บทคัดย่อ

ประเทศญี่ปุ่น เป็นประเทศหนึ่ง que ประสบความสำเร็จทางด้านการพัฒนาการศึกษา ซึ่ง การศึกษานี้จะเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ในการศึกษาคั้งนี้ได้ทำการศึกษา ระบบการจัดการการศึกษาของประเทศญี่ปุ่นกับประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระบบการ จัดการการศึกษาของประเทศญี่ปุ่น ผลการเปลี่ยนแปลงของการจัดการการศึกษาของประเทศญี่ปุ่น และประเทศไทย และเพื่อเสนอแนะแนวทางการศึกษาของระบบการจัดการการศึกษาให้กับประเทศ ไทย โดยใช้ข้อมูลนโยบายทางการศึกษาของประเทศญี่ปุ่น ในช่วงปี ค.ศ.2001-2012 และข้อมูล ตัวชี้วัดของ World Economic Forum ในช่วงปี ค.ศ.2006-2015 เป็นหลัก ผลจากการศึกษานี้สรุป ได้ว่า ประเทศญี่ปุ่นมีการจัดการการศึกษาเป็น 3 ระดับ คือ การศึกษาระดับต้น ได้แก่ ระดับก่อน ประถมศึกษา ระดับอนุบาล และระดับประถมศึกษา การศึกษาระดับกลาง ได้แก่ ระดับมัธยมศึกษา ตอนต้นและตอนปลาย และระดับวิทยาลัยเทคนิค และการศึกษาระดับปลาย ได้แก่ ระดับ มหาวิทยาลัยและระดับวิทยาลัย ประเทศญี่ปุ่นได้มีการกำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร จัดการการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และส่งเสริมการศึกษา อีกทั้งยังสร้างความร่วมมือกับต่างประเทศ และ มีการใช้แผนการปฏิรูปการศึกษาสำหรับคริสต์ศตวรรษที่ 21 และแผน “Japan! Rise Again!” เพื่อให้ให้นักเรียนเรียนอย่างมีความสุข มุ่งพัฒนาทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจให้สามารถปรับตัวเข้ากับ ธรรมชาติและสังคม ทำให้ผลการเปลี่ยนแปลงการจัดการการศึกษาของประเทศญี่ปุ่นหลังการปฏิรูป และปรับปรุง มีพัฒนาการที่ดีขึ้นในด้านคุณภาพของระบบการศึกษา (Quality of Education System) โดยสังเกตจากตัวชี้วัดของ World Economic Forum ในช่วงปี ค.ศ.2006-2015 และมุ่งที่ จะเพิ่มขีดความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อใช้เป็นฐานในการเรียนรู้และพัฒนาชีวิต โดยที่

จะดำเนินการเชื่อมโยงทั้งครอบครัว และหน่วยงานภาครัฐที่อยู่ในระดับท้องถิ่น ให้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้วย ดังนั้นการที่จะประสบความสำเร็จทางด้านการพัฒนาการศึกษา จึงควรเกิดจากการร่วมมือกันในหลายองค์กร และการปฏิรูประบบนโยบายการจัดการการศึกษาจึงควรกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ให้สอดคล้องกับบริบททางสังคมของประเทศนั้นๆ เพื่อส่งผลต่อการพัฒนาทางด้านสังคมและเศรษฐกิจต่อไป

คำสำคัญ   ระบบการจัดการการศึกษา การปฏิรูปการศึกษา นโยบายการจัดการ
การศึกษา ประเทศญี่ปุ่น

สารบัญ

หน้า

กิตติกรรมประกาศ.....	ข
บทคัดย่อ.....	ค-ง
สารบัญ.....	จ-ฉ
สารบัญภาพ.....	ช
บทที่	

1. บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1-2
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	2
1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	2
1.4 ขอบเขตของการศึกษา.....	3
1.5 นิยามศัพท์.....	3

2. ทบทวนวรรณกรรม

2.1 ความรู้พื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา.....	4
2.1.1 นิยามและความหมายของการจัดการศึกษา.....	4-5
2.1.2 ประวัติการจัดการศึกษา.....	5-7
2.1.3 องค์ประกอบของการจัดการศึกษา.....	7-10
2.2 แนวคิดและทฤษฎี	10-11
2.3 นโยบายและมาตรการของการจัดการการศึกษาประเทศไทย.....	11
2.3.1 แผนปฏิบัติการระดับต้น	11-13
2.3.2 แผนปฏิบัติการพื้นฐานขั้นที่ 2.....	13
2.3.3 ระบบการจัดการศึกษาของประเทศไทย.....	13-15
2.3.4 รูปแบบการจัดการศึกษาของประเทศไทย	15-17
2.4 ข้อมูลพื้นฐานทางด้านภูมิศาสตร์.....	17-26
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	26-28

3. วิธีการศึกษาและดำเนินการ	
3.1 แหล่งที่มาของข้อมูล.....	29
3.2 วิธีการดำเนินงาน.....	29-30
3.3 วิธีการศึกษาและวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล.....	30
3.4 เครื่องมือหรือเทคนิคที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	30-31
4. ผลการศึกษา	
4.1 ระบบการจัดการการศึกษาของประเทศญี่ปุ่น.....	32-43
4.2 ผลการเปลี่ยนแปลงของการจัดการการศึกษาของประเทศญี่ปุ่น.....	44-61
4.3 เสนอแนะแนวทางการจัดการการศึกษาของประเทศไทย.....	61-63
5. สรุปและอภิปรายผล	
5.1 สรุปผลการศึกษา.....	64-65
5.2 อภิปรายผล.....	65-68
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	68
บรรณานุกรม.....	69-72
ประวัติผู้วิจัย.....	73
แบบโอนลิชสิทธิ์ภาคินพนธ์.....	74

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1 : แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษา.....	9
ภาพที่ 2 : แผนที่ประเทศญี่ปุ่น.....	17
ภาพที่ 3 : โครงสร้างอายุของประชากรญี่ปุ่น.....	20
ภาพที่ 4 : กิจกรรมกีฬาสำหรับระดับอนุบาล.....	33
ภาพที่ 5 : การเรียนการสอนระดับอนุบาล.....	34
ภาพที่ 6 : การเรียนการสอนระดับประถมศึกษา.....	35
ภาพที่ 7 : กิจกรรมกีฬาในระดับประถมศึกษา.....	35
ภาพที่ 8 : การเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น.....	36
ภาพที่ 9 : การเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย.....	37
ภาพที่ 10 : กิจกรรมกีฬาสำหรับมัธยมศึกษาตอนปลาย.....	37
ภาพที่ 11 : การเรียนการสอนในระดับมหาวิทยาลัย.....	38
ภาพที่ 12 : บรรยากาศการศึกษาใน The University of Tokyo.....	39
ภาพที่ 13 : การเรียนการสอนในด้านการทำอาหาร ในระดับวิทยาลัยฝึกอาชีพเฉพาะทาง.....	40

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ของประเทศญี่ปุ่นกับประเทศไทย

ข้อเปรียบเทียบ	ประเทศญี่ปุ่น	ประเทศไทย	ผลการศึกษาเปรียบเทียบ
นโยบายที่ส่งผลต่อการปรับปรุงหลักสูตร	ประเทศญี่ปุ่นมีการระบุเรื่องของการยกระดับความสามารถทางวิชาการ และกำหนดนโยบายปฏิรูปการศึกษาภาคบังคับอย่างชัดเจน	ประเทศไทยยังไม่มีมีการดำเนินการในส่วนนี้อย่างชัดเจน	มีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน โดยประเทศไทยจะไม่มีการระบุเรื่องของการยกระดับความสามารถทางวิชาการ และไม่มีกำหนดนโยบายปฏิรูปการศึกษาภาคบังคับ เช่นเดียวกับญี่ปุ่น
ยุทธศาสตร์ในการจัดการหลักสูตร	<ul style="list-style-type: none"> - เมื่อพิจารณาจากโครงสร้างเวลาเรียน จะให้ความสำคัญกับเรื่องของการเรียนภาษาญี่ปุ่นมากกว่าวิชาคณิตศาสตร์ - จุดมุ่งหมายของการเรียนคณิตศาสตร์ เน้นการใช้กิจกรรมในการแก้ปัญหาโดยให้เวลาอย่างเพียงพอ - ให้เริ่มเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ในประถมศึกษาปีที่ 3 แต่ก่อนหน้านั้นในช่วงประถมศึกษาปีที่ 1 และ 2 จะมีการบูรณาการวิชาวิทยาศาสตร์เข้ากับ 	<ul style="list-style-type: none"> - เมื่อพิจารณาจากโครงสร้างเวลาเรียน จะให้ความสำคัญกับเรื่องของการเรียนวิชาคณิตศาสตร์เทียบเท่ากับวิชาภาษาไทย - จุดมุ่งหมายการเรียนคณิตศาสตร์กล่าวเพียงกว้างๆ ว่าให้นำกระบวนการคณิตศาสตร์ไปใช้ในการแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและศึกษาต่อ - การเรียนวิชาวิทยาศาสตร์เริ่มต้นตั้งแต่ประถมศึกษาปีที่ 1 และจะกำหนดจุดมุ่งหมายของการเรียนไว้กว้างๆ ว่าเพื่อนำความรู้และกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ไปใช้ค้นคว้าหาความรู้อย่างเป็นระบบ - วิชาภาษาอังกฤษ ให้เริ่มเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เน้นเรื่องของการสื่อสาร 	<p>มีความแตกต่างและคล้ายคลึงกันในบางประเด็น โดยมีรายละเอียดดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - การกำหนดหลักสูตรญี่ปุ่นให้ความสำคัญกับภาษาญี่ปุ่นมากกว่าวิชาคณิตศาสตร์ ในขณะที่ประเทศไทยให้ความสำคัญเทียบเท่ากับวิชาภาษาไทย - วิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ประเทศไทยจะมีการกล่าวถึงจุดมุ่งหมายไว้อย่างกว้าง ในขณะที่ประเทศญี่ปุ่น จะมีการสร้างความ

	<p>วิชาสิ่งแวดล้อมของการดำรงชีวิต โดยให้มีการสร้างความเชื่อมโยงกับชีวิตประจำวันและจัดให้เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก โดยจะไม่เน้นเนื้อหาที่ยากเกินกว่าความรู้เด็กมาสอน แต่จะให้สอนในลำดับขั้นที่สูงกว่าเน้นการค้นคว้าและทดลองด้วยตนเอง</p> <ul style="list-style-type: none"> - วิชาภาษาอังกฤษ ให้เริ่มเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เน้นเรื่องของการสื่อสาร 		<p>เชื่อมโยงเข้ากับชีวิตประจำวันและเน้นเรื่องของการทดลองค้นคว้าและปฏิบัติด้วยตนเอง</p> <ul style="list-style-type: none"> - วิชาภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) มีเนื้อหาวิชาที่คล้ายคลึงกัน แต่จะมีการเริ่มเรียนในช่วงอายุที่แตกต่างกันโดยประเทศ - ญี่ปุ่นเน้นเรื่องของการสื่อสาร แต่ประเทศไทยจะเพิ่มเติมเรื่องของการแสวงหาความรู้และการประกอบอาชีพด้วย
ยุทธศาสตร์การจัดการหลักสูตรวิชาการอ่าน	ประเทศไทยมุ่งให้เกิดความคิดการใช้เหตุผลจากเนื้อหาที่อ่าน	ประเทศไทยมุ่งให้เกิดความคิดการใช้เหตุผลจากเนื้อหาที่อ่านแต่จะเพิ่มเติมเรื่องของนิสัยรักการอ่าน เข้าไปในผู้เรียนด้วย	มีความคล้ายคลึงกันโดยมุ่งให้เกิดความคิดและการใช้เหตุผลจากเนื้อหาที่อ่าน
ยุทธศาสตร์การจัดการหน้าที่พลเมือง	ประเทศไทยได้กำหนดให้เป็นวิชาย่อยในวิชาหลัก “วิชาสังคมศึกษา” เริ่มเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยมีการแบ่งเนื้อหาเป็น 3 วิชาหลัก คือ 1) ภูมิศาสตร์ 2) ประวัติศาสตร์ และ 3) หน้าที่พลเมือง โดย 2 วิชาแรกจะนำเข้าสู่เนื้อหาของวิชาหน้าที่	ประเทศไทยได้กำหนดให้เป็นวิชาในกลุ่ม “สาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม” โดยแบ่งเป็น 5 สาระ ได้แก่ 1) ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม 2) หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม 3) เศรษฐศาสตร์ 4) ประวัติศาสตร์ และ 5) ภูมิศาสตร์ โดยมีการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการตั้งแต่ประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง มัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งกำหนดเนื้อหาจากครอบครัว สมาชิก บทบาทหน้าที่ แล้วค่อยขยายออกไปกว้างขึ้นในระดับสังคม	มีความคล้ายคลึงกัน แต่การที่ประเทศไทยให้มีการเรียนควบคู่พร้อมไปกับอีก 5 สาระวิชานั้น อาจไม่มีความสนใจเท่ากับการสอนในประเทศญี่ปุ่นที่ให้ผู้เรียนเริ่มศึกษาจากการสำรวจภูมิประเทศของตนควบคู่ไปกับการศึกษาประวัติศาสตร์

	พลเมือง ซึ่งเน้นวิธีการสำรวจสภาพ และปัญหาของสังคมจากใกล้ตัวไปสู่ ไกลตัว ทั้งนี้มีการแยกวิชา เศรษฐศาสตร์ผนวกเข้ากับวิชาคหกรรมศาสตร์ กลายเป็น วิชา Home Economic		จึงทำให้ความรู้สึกและความ ตระหนักในวิชาหน้าที่พลเมืองสูงใจ และได้ผลสัมฤทธิ์เรื่องของหน้าที่ พลเมืองดีกว่า
ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาคุณภาพ นักเรียน	ประเทศญี่ปุ่นมุ่งที่จะเพิ่มศักยภาพ ในการแข่งขันของประเทศไทยควบคู่ ไปกับการพัฒนาคน โดยพยายาม ยกระดับคุณภาพการศึกษาของ นักเรียน ทั้งในระดับการศึกษาขั้น พื้นฐาน อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา และมุ่งที่จะเพิ่มขีดความสามารถในการ เรียนรู้ด้วยตนเองของแต่ละ บุคคล เพื่อใช้เป็นฐานในการเรียนรู้ และพัฒนาชีวิต แต่ความเด่นชัดคือ การให้ความสำคัญกับการศึกษาภาค บังคับ	ประเทศไทยมุ่งที่จะเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของประเทศไทยควบคู่ไปกับการ พัฒนาคนเช่นเดียวกัน แต่เป็นการกำหนดจุดมุ่งหมายอย่างกว้าง และต้องการ ยกระดับคุณภาพการศึกษาของนักเรียน ทั้งในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา และมุ่งที่จะเพิ่มขีดความสามารถในการเรียนรู้ด้วย ตนเองของแต่ละบุคคล	มีความคล้ายคลึงกัน แต่ประเทศ ญี่ปุ่นกำหนดชัดเจนและให้ ความสำคัญกับการศึกษาภาคบังคับ ในขณะที่ประเทศไทยไม่ได้มีการระบุ หรือมุ่งเน้นในระดับใดเป็นพิเศษ
ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาคุณภาพ ครู	เน้นเรื่องของการพัฒนาความเป็นครู ให้กับครูในระดับการศึกษาภาค บังคับเพื่อเพิ่มความศรัทธาให้กับ นักเรียน ผู้ปกครองและคนทั่วไป และมุ่งพัฒนาครูในระดับที่สูงกว่า	ประเทศไทยมีกล่าวถึงการพัฒนาคุณภาพครู โดยกำหนดรูปแบบในการพัฒนา เพียงการให้ความรู้ อบรมระยะสั้น และการสร้างและกำหนดตำแหน่งของความ เชี่ยวชาญ ชำนาญการของครู แต่เน้นไปในเรื่องของการทำการศึกษาวิจัยเพื่อเพิ่ม ตำแหน่ง และอาจมีการนำมาปรับใช้ในการเรียนการสอนในระดับหนึ่ง แต่ยังไม่มีการเชื่อมโยงและนำไปสู่การผลิตในอุตสาหกรรม	มีความแตกต่างกัน โดยประเทศ ญี่ปุ่นให้ความสำคัญและยกระดับกับ วิชาชีพครูว่าเป็นวิชาชีพชั้นสูง และ ให้ความสำคัญกับบุคคลที่ประกอบ วิชาชีพครู ในขณะที่ประเทศไทยไม่

	<p>ภาคบังคับให้มีความเป็นมืออาชีพ และเป็นผู้เชี่ยวชาญทางเทคนิคเชิงสร้างสรรค์ และเน้นเรื่องของทักษะ ปฏิบัติการให้มากพอที่จะสามารถ สืบทอด ปรับปรุง และสร้าง นวัตกรรมใหม่ๆ สำหรับเทคโนโลยี การผลิตในอุตสาหกรรม</p>	<p>อนึ่ง ประเด็นเรื่องของการพัฒนาความเป็นครูนั้น ยังเป็นปัญหาที่สังคมยังคงกล่าวถึง ว่า ปัจจุบันครูมีความเป็นครูน้อยลง นอกจากนี้สถานะทางสังคมของไทย เปลี่ยนแปลงไป โดยค่านิยมที่มีต่อวิชาชีพครูเป็นไปในทางลบ และเกียรติและศักดิ์ศรี ที่มีต่อวิชาชีพครู ลดน้อยลงกว่าเดิม</p>	<p>มีการดำเนินการและค่านิยมของคนไทยต่อวิชาชีพครูเริ่มเป็นไปในเชิงลบหรือน้อยลง</p>
<p>ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาคุณภาพ โรงเรียนและสิ่งแวดล้อม</p>	<p>เน้นเรื่องความปลอดภัยของ อาคารสถานที่จากแผ่นดินไหว และความปลอดภัยของผู้เรียนทั้งในและนอกสถานศึกษา มีการสร้างความร่วมมือกับอาสาสมัครในชุมชน การปรับปรุงคุณภาพของห้องสมุดและบรรณารักษ์ การปรับปรุงสื่อการเรียนการสอน การปรับปรุง ICT เพื่อใช้ในการเรียนการสอน รวบรวมและใช้ประโยชน์จากผลการวิจัยทางการศึกษา</p>	<p>ประเทศไทยไม่มีความชัดเจนและยังไม่ให้ความสำคัญในประเด็นเรื่องของหลักสูตร สิ่งแวดล้อมและภัยพิบัติ แต่มีการดำเนินการในส่วนของพัฒนาสื่อและการนำ ICT มาใช้ในการเรียนการสอน</p>	<p>มีความแตกต่างกันโดยในประเทศไทย จะมีเริ่มมีการกล่าวถึงเรื่องภัยพิบัติเมื่อไม่นาน แต่ยังไม่มีการปรับปรุงและเพิ่มเติมลงไป ในหลักสูตรอย่างชัดเจน แต่ในเรื่องของการนำ ICT มาใช้นั้น มีการดำเนินการที่คล้ายคลึงกันแต่ยังมีความเหลื่อมล้ำและแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ เพราะยังเข้าไม่ถึงทุกโรงเรียนและในทุกระดับ</p>
<p>นโยบายและยุทธศาสตร์การบริหารจัดการคุณภาพการศึกษา</p>	<p>ประเทศญี่ปุ่นเน้นเรื่องของการติดตามและการนำกระบวนการ PDCA มาใช้อย่างจริงจัง และจะเน้นเรื่องของการประเมินผลงาน และสร้างความเชื่อมโยงทั้งในแนวราบ</p>	<p>ประเทศไทยเน้นเรื่องของกฎหมาย กฎ ระเบียบ และข้อบังคับต่างๆ ในการพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการศึกษา และเรื่องของการพัฒนาระบบเทคโนโลยีและสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการ พัฒนาระบบการวางแผน ตรวจสอบติดตามและประเมินผล และส่งเสริมสนับสนุนให้ทุกหน่วยงานที่บริหารราชการแผ่นดิน ดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี</p>	<p>มีความคล้ายคลึงกัน แต่มีความแตกต่างกันตรง ประเทศไทยมีนโยบายในการพัฒนาโรงเรียนตามโครงการพระราชดำริ พัฒนา มหาวิทยาลัยสู่สถาบันอุดมศึกษา</p>

	และแนวคิด มีการกำหนดบทบาท ของบุคคลที่เกี่ยวข้องในแต่ละระดับ อย่างชัดเจน		ของรัฐในกำกับ และโอนกิจการ โรงเรียนของรัฐให้เอกชน
--	---	--	--

ที่มา : จัดทำโดย ผู้วิจัย (2558). ดัดแปลงข้อมูลจากรายงานการวิจัย เรื่อง นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศสมาชิกองค์การระดับ
นานาชาติ

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

จากในอดีตจนถึงปัจจุบันอาจกล่าวได้ว่า การศึกษาของไทยส่วนใหญ่ยังไม่ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ทั้งทางด้านวิชาการ หลักสูตร เนื้อหาสาระ และกระบวนการเรียนการสอน การเรียนรู้เป็นการศึกษาแบบท่องจำความรู้ ไม่ใช่คิดวิเคราะห์และเรียนวิชาชีพแบบเก่งแ่งแข่งขันเพื่อตัวเองมาก การบริหารจัดการทางการศึกษาของไทยยังล้าหลังกว่าประเทศอื่น คือยังเป็นศูนย์รวมอยู่ในระบบราชการที่ขาดความคล่องตัวและขาดประสิทธิภาพ ครูอาจารย์ส่วนใหญ่มีคุณภาพปานกลางถึงต่ำ อีกทั้งการแก้ปัญหาในระบบการศึกษาของไทยยังย่ำอยู่กับที่ และขาดความต่อเนื่องทั้งด้านนโยบายและการลงมือปฏิบัติ หลายปัญหาที่เคยเกิดขึ้นในอดีต ก็ยังคงเป็นปัญหาในปัจจุบันอยู่ อย่างเรื่องการอ่านออกเขียนได้ ซึ่งการแก้ปัญหการศึกษาของไทย ต้องเริ่มจากคดับบุคลากรครูที่มีคุณภาพและสามารถเป็นต้นแบบได้ รวมถึงการปฏิรูประบบการวัดผลทางการศึกษาและระบบประเมินวิทยฐานะทั้งระบบ (วิทยากร เชียงกุล, 2541 ; สมพงษ์ จิตระดับ, 2557)

การศึกษานี้มีตัวชี้วัดที่สำคัญเพื่อสะท้อนประสิทธิภาพการจัดการการศึกษาทั่วโลก โดยจะให้การยอมรับอยู่ 4 ด้าน ได้แก่ ทรัพยากรด้านการศึกษา ระยะเวลาการอยู่ในสถานศึกษาของเด็ก ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา และผลลัพธ์ด้านสังคมและเศรษฐกิจ ซึ่งพบว่าประเทศไทยยังมีปัญหาทั้ง 4 ด้าน ในส่วนของการลงทุนนั้น ไทยลงทุนด้านการศึกษาเป็นอันดับ 2 ของโลก แต่งบประมาณกว่าร้อยละ 95 เป็นค่าใช้จ่ายเงินเดือนบุคลากร งานบริหารและครุภัณฑ์ มีเพียงร้อยละ 4.5 เท่านั้นที่เป็นงบพัฒนาผู้เรียน คุณภาพการศึกษาไทยถูกจัดอยู่ในอันดับท้ายของอาเซียน นอกจากนี้ยังพบอีกว่าแรงงานไทยส่วนใหญ่ร้อยละ 80 เป็นแรงงานไร้ฝีมือ (กฤษณพงศ์ กีรติกร, 2557)

ส่วนการศึกษาของประเทศญี่ปุ่น ซึ่งเป็นประเทศที่ให้ความสำคัญในด้านการศึกษาเป็นอย่างมาก ความสำเร็จทางการศึกษาของญี่ปุ่นอยู่ในระดับสูงเมื่อเทียบกับมาตรฐานสากล ซึ่งส่งผลให้การจัดอันดับมหาวิทยาลัยโลกญี่ปุ่นนั้นติดอันดับต้น ๆ ของโลก และเป็นอันดับแรก ๆ ของเอเชีย สังเกตได้จากสำนักการจัดอันดับมหาวิทยาลัยโลกจากประเทศอังกฤษอย่าง QS World University Rankings 2014 - 2015 (Quacquarelli Symonds) โดยที่มหาวิทยาลัยโตเกียว (The University of Tokyo) อยู่ในอันดับที่ 3 ของเอเชีย และอันดับที่ 31 ของโลก และมหาวิทยาลัยเกียวโต (Kyoto University) อยู่ในอันดับที่ 5 ของเอเชีย และอันดับที่ 36 ของโลก (QS World University Rankings, 2014-2015)

จากข้อมูลการประชุมของ World Economic Forum: WEF - The Global Competitiveness Report 2013 – 2014 (WEF-GCR 2013-2014) และ 2014 – 2015 (WEF-GCR 2014-2015) ได้ออกรายงานประจำปีการเปรียบเทียบขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศต่างๆ ที่เลือกมาศึกษารวม 144 ประเทศ โดยสังเกตดัชนีชี้วัดในเรื่องของการศึกษา มีผลสรุปปรากฏว่าคุณภาพของระบบการศึกษาของประเทศญี่ปุ่นในปี ค.ศ.2013-2014 อยู่ในอันดับที่ 50 และในปี ค.ศ.2014-2015 มีการปรับตัวขึ้นมาอยู่ในอันดับที่ 33 ในขณะที่ปี ค.ศ.2013-2014 ประเทศไทยถูกจัดให้อยู่ในอันดับที่ 78 และมีการขยับตัวลงมาในปีค.ศ.2014-2015 อยู่ในอันดับที่ 87 (World Economic Forum, 2013-2015)

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า การศึกษาของประเทศญี่ปุ่นมีความประสบความสำเร็จและมีการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาอยู่ในอันดับ 1 ใน 5 ของเอเชีย และอันดับต้นๆของโลก ส่วนประเทศไทยยังคงมีปัญหาทางด้านจัดการระบบการศึกษา หากประเทศไทยมีระบบการจัดการการศึกษาที่พัฒนาขึ้น จะส่งผลให้เกิดแรงงานที่มีคุณภาพ และเกิดการพัฒนาของประเทศต่อไป ดังนั้นจึงควรศึกษาถึงระบบการจัดการการศึกษาของประเทศญี่ปุ่น รวมทั้งปัจจัยความสำเร็จ เทียบกับประเทศไทย เพื่อให้ได้ข้อมูลเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบการจัดการการศึกษาของประเทศไทยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาระบบการจัดการการศึกษาของประเทศญี่ปุ่น
2. เพื่อศึกษาผลการเปลี่ยนแปลงของการจัดการการศึกษาของประเทศญี่ปุ่นและประเทศไทย
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการจัดการการศึกษาของประเทศไทย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงระบบการจัดการการศึกษาของประเทศญี่ปุ่น
2. ทราบถึงผลการเปลี่ยนแปลงของการจัดการการศึกษาของประเทศญี่ปุ่นและประเทศไทย
3. ทราบถึงแนวทางการจัดการการศึกษาของประเทศไทย

ขอบเขตของการศึกษา

ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล และเปรียบเทียบการจัดการการศึกษาของประเทศญี่ปุ่น และประเทศไทย ปีค.ศ.2006-2015

โดยผู้วิจัยกำหนดขอบเขตของการศึกษาเปรียบเทียบ ตามแนวคิดองค์ประกอบของการจัดการศึกษา โดยเปรียบเทียบตามองค์ประกอบ ดังนี้

1) บริบททางสังคม (Social Context) ของประเทศ ได้แก่ สภาพทางภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ สภาพทางสังคม การเมือง เศรษฐกิจ วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ

2) บริบททางการศึกษา (Educational Context) ได้แก่ ระบบการศึกษาของประเทศนั้นๆ ปรัชญา แนวคิดการจัดการการศึกษา หลักการ ลักษณะกิจกรรม สภาพปัญหา ความต้องการของผู้เรียน ลักษณะหลักสูตร วัตถุประสงค์ของหลักสูตร วิธีการเรียนการสอน ความสำเร็จในการจัด ผลที่เกิดกับผู้เรียน หน่วยงานที่จัด งบประมาณ ทรัพยากรที่ใช้ ผู้สอน การวัดผลประเมินผล

นิยามศัพท์

การจัดการการศึกษา หมายถึง หลักการสำคัญของการจัดกระบวนการเรียนการสอน จุดมุ่งหมายและสาระเนื้อหาของหลักสูตร กระบวนการจัดการ และการประเมินผล รวมถึงองค์กรที่จัดทำหลักสูตร และเงื่อนไขของความสำเร็จอื่นๆ ที่ทำให้การศึกษาบรรลุเป้าหมาย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542)

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

1. ความรู้พื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการศึกษา

1.1 นิยามและความหมายของการจัดการการศึกษา

การจัดการการศึกษา เป็นกระบวนการอย่างเป็นระบบ โดยมีเป้าหมายชัดเจน คือการพัฒนาคุณภาพมนุษย์ทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา คุณธรรม ค่านิยม ความคิด การประพฤติปฏิบัติ ฯลฯ โดยคาดหวังว่า คนที่มีคุณภาพนี้จะทำให้สังคมมีความมั่นคง สงบสุข เจริญก้าวหน้าทันโลก แข่งขันกับสังคมอื่นในเวทีระหว่างประเทศได้ คนในสังคมมีความสุข มีความสามารถประกอบอาชีพการงานอย่างมีประสิทธิภาพ และอยู่ร่วมกันได้อย่างสมานฉันท์” (ปรีชญา เวสารัชช์, 2545)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้ให้ความหมายของการจัดการการศึกษา ตามมาตรา 6 ว่า การจัดการการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และมาตรา 22 ว่า การจัดการการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2553)

การจัดการการศึกษา ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ จุดมุ่งหมายทางการศึกษา การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียน ซึ่งทั้ง 3 องค์ประกอบนี้ต่างมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน (ผดุงชัย ภูพัฒน์, 2557)

และการจัดการการศึกษา (Education Management) ยังเป็นกระบวนการของการวางแผน การจัดระเบียบ การกำกับและควบคุมกิจกรรมของสถาบันการศึกษา โดยใช้ทรัพยากรมนุษย์และวัสดุเพื่อให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิภาพบรรลุหน้าที่ของการสอน การขยายงานหรือกิจการและการวิจัย (Sandhya Khedekar, 2014)

1.2 ประวัติการจัดการศึกษา

อริสรา สาสม. (2556). ได้สรุปประวัติการจัดการการศึกษาของประเทศญี่ปุ่นไว้ดังนี้

การศึกษาระบบโรงเรียนสมัยใหม่ในประเทศญี่ปุ่นเริ่มขึ้นในปี พ.ศ.2415 กฎหมายที่เป็นพื้นฐานสำคัญของการศึกษาและกฎหมายที่ว่าด้วยระบบโรงเรียนเริ่มมีผลบังคับใช้ในปี พ.ศ. 2490 และระบบการศึกษาในโรงเรียนถูกจัดขึ้นด้วยระบบ 6-3-3-4 โดยมุ่งเน้นที่จะจัดการการศึกษาในลักษณะสร้างความเสมอภาคของโอกาสทางการศึกษา

พ.ศ. 2491 เริ่มมีโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยมีทั้งแบบศึกษาในเวลาและนอกเวลา

พ.ศ. 2492 มหาวิทยาลัยระบบใหม่ได้เริ่มขึ้น

พ.ศ. 2493 เริ่มมีวิทยาลัยที่เปิดสอนระดับอนุปริญา และมีการดำเนินปรับปรุงจนเป็นระบบถาวรในปี พ.ศ.2507

พ.ศ. 2504 ได้มีระบบการเรียนทางไปรษณีย์

พ.ศ. 2505 เริ่มมีวิทยาลัยเทคนิค โดยรับนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมาศึกษาต่อ 5 ปี

พ.ศ. 2534 มีการปรับปรุงกฎหมายการศึกษานักเรียนและนิสิต นักศึกษา ที่มีความพิการไม่ว่าจะหูหนวก ตาบอด หรือพิการด้านอื่น ๆ จะมีโรงเรียนสอนคนหูหนวก คนตาบอด และโรงเรียนสำหรับเด็กพิการด้านอื่น ๆ

ประเทศญี่ปุ่นมีนโยบายและโครงการพิเศษที่กระทรวงศึกษาวัฒนธรรม กีฬา วิทยาศาสตร์ และ เทคโนโลยี (Ministry of Education, Culture, Sports, Science and Technology-Japan : MEXT) ของประเทศญี่ปุ่น ดำเนินการที่สำคัญ ๆ ดังนี้

1.1 การเร่งรัดปลูกฝังลักษณะนิสัยการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้กับผู้เรียนทุกระดับตลอดจนประชาชน ทั่วไปอย่างกว้างขวาง (Lifelong Learning)

1.2 ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพความพร้อมของโรงเรียน ครู และนักเรียนด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

1.3 แนวทางการยกระดับสิ่งอำนวยความสะดวกภายในโรงเรียน

1.4 เน้นการจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนให้สอดคล้องกลมกลืนกับธรรมชาติให้มาก

1.5 การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในการฝึกซ้อมป้องกันแผ่นดินไหว

1.6 ระบบการยกระดับมาตรฐานความสามารถทางวิชาการของนักเรียนตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยมุ่งพิจารณาทบทวนตั้งแต่วัตถุประสงค์ เป้าหมาย หลักสูตร จำนวนสัปดาห์ของการเรียน และรายวิชาที่มีความแตกต่างกันในแต่ละระดับชั้น

การปฏิรูปการศึกษาในญี่ปุ่น

การศึกษาของญี่ปุ่นถือเป็นความรับผิดชอบระดับชาติ ระดับจังหวัด และระดับเมือง กระทรวงการศึกษาฯ (Ministry of Education, Culture, Sports, Science and Technology-Japan : MEXT) จะมีคณะวิจัยกระบวนการศึกษาคอยให้คำแนะนำและให้แนวทางแก่รัฐบาล

พ.ศ.2523 ญี่ปุ่นปฏิรูปการศึกษาโดยมีเป้าหมายเพื่อเน้นในเรื่องความยืดหยุ่น ความคิดสร้างสรรค์ และการเพิ่มโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออกในสิ่งที่ตนเองชอบ แต่ไม่ค่อยประสบความสำเร็จเท่าที่ควร

ต่อมา ในศตวรรษที่ 21 กระทรวงศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมได้จัดให้มีการปฏิรูปการศึกษาเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน การทำงานของสถานศึกษา การมีส่วนร่วมของทุกภาคทั้งภาคเอกชน ภาคอุตสาหกรรม และภาคประชาชนโดยรวม ทั้งนี้หมายถึงครู ผู้ปกครอง นักเรียน และชุมชนในแต่ละภูมิภาคให้เข้ามามีบทบาทช่วยให้การปฏิรูปการศึกษาประสบผลสำเร็จ ยุทธศาสตร์การปฏิรูปในศตวรรษที่21นี้มีอยู่7

ประการคือ

- 1.ปรับปรุงสมรรถนะการเรียนรู้ของผู้เรียน
- 2.กระตุ้นให้เยาวชนเข้ามามีส่วนในการช่วยเหลือและบริการชุมชน
- 3.ปรับปรุงสภาพแวดล้อมที่เอื้อแก่การเรียนรู้ให้ผู้เรียน
- 4.ดำเนินการให้โรงเรียนเป็นสถานที่ที่น่าเชื่อถือไว้วางใจได้
- 5.มีการฝึกอบรมครูให้เป็น "ครูมืออาชีพ"
- 6.สนับสนุนการจัดตั้งมหาวิทยาลัยที่มีคุณภาพมาตรฐานเท่าเทียมกับนานาชาติ
- 7.กำหนดปรัชญาการศึกษาให้เหมาะสมกับศตวรรษที่ 21

จากยุทธศาสตร์การศึกษาทั้ง 7 ข้อ มียุทธศาสตร์ข้อ 2 และข้อ 3 ซึ่งเน้นที่ตัวผู้เรียนและสถานที่ ซึ่งประเทศญี่ปุ่นไม่ล้าสมัยวัฒนธรรม ประเพณีของตน ประเทศญี่ปุ่นมีศิลปวัฒนธรรมปรากฏชัดอยู่ตามที่ต่างๆ มากมาย ทั้งที่เป็นสถานที่และบุคคล ดังนั้นจึงมีการสนองตอบยุทธศาสตร์การปฏิรูป

การศึกษาในศตวรรษที่ 21 ด้วยการจัดกิจกรรมให้เด็กญี่ปุ่นได้มีโอกาสศึกษาประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรม ศิลปะ ตามสถานที่ต่างๆ

1.3 องค์ประกอบของการจัดการการศึกษา

ปรัชญา เวสารัชช์. (2545). ได้อธิบายองค์ประกอบสำคัญของการจัดการการศึกษาว่ามี 9 องค์ประกอบ ได้แก่

1.สาระเนื้อหาในการศึกษา ในกรณีที่มีการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ ผู้จัดการศึกษามักจัดทำหลักสูตรเป็นตัวกำหนดเนื้อหาสาระหลักสูตรเหล่านี้อาจเป็นหลักสูตรกลางที่ใช้สำหรับการศึกษาแต่ละระดับ แต่ขณะเดียวกันก็ควรเปิดโอกาสให้สถานศึกษาแต่ละแห่งสามารถจัดเนื้อหาสาระที่เหมาะสมกับท้องถิ่นได้ด้วย เนื้อหาสาระในการศึกษานั้นควรทันสมัยทัน

2.สถานการณ์และเหตุการณ์ เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียนและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดการการศึกษา ทั้งนี้ครูต้องทบทวนเนื้อหาสาระที่ตนสอนเพื่อปรับแก้ไขให้ถูกต้องทันสมัย และให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่ผู้เรียน หากเห็นว่าเนื้อหาผิดพลาดหรือล้าสมัย ควรแจ้งผู้บริหารให้ทราบ

3.ครู ผู้สอน ผู้ให้การเรียนรู้ หรือผู้ถ่ายทอดเนื้อหาสาระ ได้แก่ ครูและอาจารย์ ซึ่งถือเป็นผู้ประกอบวิชาชีพชั้นสูง บุคคลเหล่านี้ต้องได้รับการศึกษาอบรมมาทั้งในด้านเนื้อหาและวิธีการถ่ายทอด เพื่อให้สามารถถ่ายทอดความรู้และสาระวิชาที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เงื่อนไขสำคัญประการหนึ่งสำหรับครูและอาจารย์ คือ ต้องมีความตื่นตัวอยู่เสมอในการติดตามเรียนรู้เนื้อหาวิชาการวิชาชีพใหม่ๆ และวิทยาการด้านการเรียนการสอนตลอดเวลา บางกรณีต้องมีการศึกษาค้นคว้าวิจัยเพื่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ๆด้วย อนึ่ง ครูและอาจารย์ต้องพัฒนาความสามารถในการประยุกต์สาระเนื้อหาและองค์ความรู้ใหม่ให้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละกลุ่ม

4.สื่อและอุปกรณ์ทางการศึกษา สื่อและอุปกรณ์ต่างๆ เช่น อาคาร สถานที่ โต๊ะ เก้าอี้ กระดานเขียน หนังสือ แบบเรียน สมุด ดินสอ ตลอดจนถึงอุปกรณ์ที่ทันสมัยที่มีราคาแพงทั้งหลาย เช่น อุปกรณ์ในห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ เครื่องคอมพิวเตอร์เหล่านี้ สื่อและอุปกรณ์เหล่านี้เป็นส่วนประกอบที่จำเป็นสำหรับการจัดการการศึกษา ครูและผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีหน้าที่รับผิดชอบดูแลให้สิ่งเหล่านี้มีอย่างเพียงพออยู่ในสภาพใช้งานได้ และใช้สื่อเหล่านี้เป็นส่วนช่วยให้เกิดการถ่ายทอดเนื้อหาความรู้ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพครูที่มีคุณภาพต้องสามารถผลิตและพัฒนาสื่อและอุปกรณ์การศึกษาสำหรับการสอนของตนด้วย

5.รูปแบบวิธีการเรียนการสอน การศึกษายุคใหม่นั้นมีความแตกต่างไปจากการศึกษายุคก่อน ซึ่งเน้นที่ตัวครู ระบบการศึกษายุคใหม่เน้นความสำคัญที่ตัวผู้เรียน ดังนั้น รูปแบบวิธีการเรียนการสอนใหม่จึงแตกต่างไปจากเดิม จึงเกิดคำว่า “ปฏิรูปการเรียนรู้อันใหม่” ซึ่งนำไปสู่กระบวนการเรียนการสอนที่หลากหลาย เช่น การระดมความคิด การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การนำชมนอกสถานที่เรียน การใช้อุปกรณ์เครื่องมือประกอบ รูปแบบวิธีการเรียนการสอนใหม่นี้ ผู้สอนพึงระมัดระวังเลือกใช้ให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียนแต่ละกลุ่ม และจำเป็นต้องใช้ความคิดสร้างสรรค์ประกอบกับการทำความเข้าใจธรรมชาติการเรียนรู้ของผู้เรียนของตน

6.ผู้บริหารและบุคลากรที่ทำหน้าที่สนับสนุนการศึกษา ในการจัดการการศึกษายังมีผู้ที่รับผิดชอบที่อาจไม่ได้เป็นผู้ถ่ายทอดโดยตรงอีกหลากหลาย ได้แก่ ผู้บริหารซึ่งมีหน้าที่จัดการการศึกษาที่ตนรับผิดชอบให้เป็นไปโดยเรียบร้อย นำไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ และยังคงจำเป็นต้องมีบุคลากรทางการศึกษาอื่นร่วมด้วย เช่นเจ้าหน้าที่ธุรการ งานทะเบียน งานโภชนาการและสุขอนามัย รวมทั้งฝ่ายสนับสนุนอื่นๆ

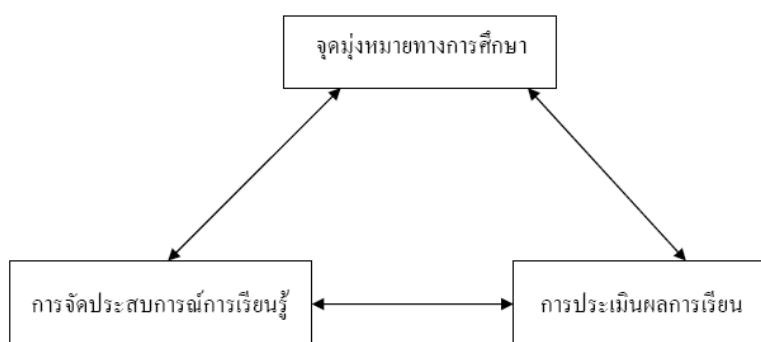
7.เงินทุนสนับสนุน การจัดการการศึกษาเป็นเรื่องของการลงทุน ซึ่งผู้ลงทุนอาจเป็นรัฐบาลในฐานะผู้รับผิดชอบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ผู้ปกครอง ผู้เรียน ชุมชน เป็นต้น เงินทุนเหล่านี้เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยให้การจัดการการศึกษาเกิดผลตามเป้าหมาย

8.สถานที่ศึกษาและบรรยากาศแวดล้อม การจัดการการศึกษาในระบบที่ยังต้องอาศัยชั้นเรียนยังเป็นสิ่งจำเป็น ดังนั้นอาคารสถานที่ ห้องเรียน และบรรยากาศแวดล้อมที่ใช้ในการจัดการการศึกษาจึงเป็นส่วนที่ขาดไม่ได้ ถึงแม้จะมีการจัดการการศึกษาโดยใช้สื่อทางไกลก็ตาม ก็ยังต้องมีสถานที่สำหรับการบริหารจัดการ การผลิตและถ่ายทอดสื่อ หรือการทำงานของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ในกรณีที่ยังต้องใช้อาคารเป็นสถานที่สำหรับจัดการเรียนการสอน สิ่งที่ผู้บริหารและผู้จัดการศึกษาต้องสนใจดูแลคือความเพียงพอ เหมาะสม ปลอดภัยและการมีบรรยากาศแวดล้อมที่เอื้อการเรียนรู้ ส่วนครูก็ต้องรับผิดชอบในการจัดบรรยากาศในชั้นเรียนให้เหมาะสม หากจำเป็นต้องใช้งบประมาณปรับปรุงก็ควรแจ้งผู้บริหารให้ช่วยดำเนินการ

9.ผู้เรียน ผู้เรียนหรือผู้ศึกษาถือเป็นองค์ประกอบที่จำเป็นที่สุดของการจัดการการศึกษา เพราะผู้เรียนคือผู้รับการศึกษา และเป็นเป้าหมายหลักของการจัดการการศึกษา การปรับเปลี่ยนความรู้และพฤติกรรมของผู้เรียนเป็นดัชนีชี้วัดผลสัมฤทธิ์ของการจัดการการศึกษา การจัดการ

การศึกษาจึงครอบคลุมขั้นตอนที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้เรียน ตั้งแต่การเตรียมความพร้อมสำหรับการเรียนรู้ การให้การศึกษาอบรม การประเมิน และการส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ต่อเนื่อง ด้วยเหตุนี้ เป้าหมายการจัดการการศึกษาในภาพรวมจึงมีได้จำกัดวงแคบเฉพาะในสถานที่ แต่มุ่งที่ตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีปรัชญาพื้นฐานสำคัญคือ “ทุกคนต้องเป็นส่วนสำคัญของการจัดการการศึกษา และการศึกษาต้องจัดสำหรับคนทุกคน”

ทั้งนี้นอกจากแนวคิดพื้นฐานที่กล่าวไปข้างต้นแล้ว ผดุงชัย ภูพัฒน์ (2557). ได้พิจารณาองค์ประกอบสำคัญของการจัดการการศึกษาว่า จะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 3 ประการ ได้แก่ จุดมุ่งหมายทางการศึกษา การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียน ซึ่งแต่ละองค์ประกอบจะมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน ดังภาพ

ภาพที่ 1 : แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษา

ที่มา : ผดุงชัย ภูพัฒน์. (2557)

ในการจัดการศึกษานั้น จำเป็นที่จะต้องมียุทธศาสตร์ทางการศึกษา เพื่อช่วยกำหนดคุณลักษณะของผู้เรียนที่พึงประสงค์หลังจากได้รับการเรียนการสอน โดยยุทธศาสตร์ทางการศึกษาจะเป็นตัวบ่งชี้ให้เห็นถึงแนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้หรือกิจกรรมการเรียนการสอน และเป็นแนวทางในการประเมินผลการเรียนของผู้เรียน ส่วนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้จะเป็นกิจกรรมที่พยายามตอบสนองให้เกิดผลลัพธ์ตามยุทธศาสตร์ทางการศึกษา ซึ่งจะแสดงให้เห็นถึงความเป็นไปได้และความเหมาะสมของยุทธศาสตร์ทางการศึกษา รวมทั้งให้กรอบของการประเมินผลการเรียนอย่างเป็นรูปธรรมอีกด้วย ในขณะที่เดียวกันการประเมินผลการเรียนจะช่วยเป็นสารสนเทศย้อนกลับ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความเหมาะสมและประสิทธิภาพของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ รวมทั้งช่วย

ตัดสินผลการเรียนที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนว่าเป็นไปตามจุดมุ่งหมายทางการศึกษาหรือไม่ และมากน้อยเพียงใด สารสนเทศที่ได้จากการประเมินผลการเรียนจะช่วยปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอน ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนและพัฒนากระบวนการทางการศึกษาให้มีความเหมาะสมและอยู่บนพื้นฐานของการศึกษาที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้นไป

2.แนวคิดและทฤษฎี

แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการจัดการการศึกษาของประเทศญี่ปุ่น

การจัดการการศึกษาเป็นกระบวนการอย่างเป็นระบบที่ต้องมีเป้าหมายชัดเจน คือ การพัฒนาคุณภาพมนุษย์ทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา คุณธรรม ค่านิยม ความคิด การประพฤติปฏิบัติ ฯลฯ โดยคาดหวังว่าคนที่มีคุณภาพนี้จะทำให้สังคมมีความมั่นคงสงบสุข เจริญก้าวหน้าทันโลกแข่งขันกับสังคมอื่นในเวทีระหว่างประเทศได้คนในสังคมมีความสุข มีความสามารถประกอบอาชีพการงานอย่างมีประสิทธิภาพ และอยู่ร่วมกันได้อย่างสมานฉันท์ (ปรัชญา เวสารัชช ,2545)

การจัดการศึกษามีหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการจัดการศึกษาในสถานศึกษา หรือนอกสถานศึกษาตามอัธยาศัย ย่อมขึ้นกับความเหมาะสมสำหรับกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่มที่แตกต่างกันไป เนื่องจากการจัดการศึกษาเป็นกระบวนการที่เป็นระบบ ดังนั้นการจัดการศึกษาจึงจำเป็นต้องดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง มีบุคคลและหน่วยงานที่รับผิดชอบเข้าร่วมดำเนินการ มีรูปแบบ ขั้นตอน กติกาและวิธีการดำเนินการ มีทรัพยากรต่างๆสนับสนุน และต้องมีกระบวนการประเมินผล การจัดการศึกษาที่เที่ยงตรงและเชื่อถือได้ด้วยทั้งนี้ ผลผลิตของการจัดการศึกษาได้แก่ ผู้ได้รับการศึกษา ส่วนผลลัพธ์หรือผลสะท้อนสุดท้าย คือ การมีพลเมืองที่มีคุณภาพ และสังคมมีสภาพที่พึงประสงค์

รูปแบบและแนวคิดของการจัดการศึกษาอย่างเป็นทางการหรือในระบบนั้น ส่วนใหญ่จัดขึ้นในโรงเรียน ซึ่งเป็นหน่วยงานเฉพาะด้านที่ตั้งขึ้นมาทำหน้าที่ปลูกฝังทักษะความรู้และค่านิยมแก่ผู้เรียน แต่โรงเรียนหรือสถานศึกษาไม่ใช่ช่องทางเดียว ที่พัฒนาการด้านสื่อและเทคโนโลยีเป็นไปอย่างรวดเร็ว การจัดการศึกษาสามารถทำได้อย่างหลากหลายเพื่อสอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายเฉพาะแต่ละกลุ่ม เช่น การศึกษานอกโรงเรียน การจัดการศึกษาในครัวเรือน การจัดการศึกษาโดยชุมชน การศึกษาทางไกลผ่านสื่อประเภทต่างๆ การจัดการการศึกษาในภาพรวมเป็น

เรื่องที่สังคมและผู้รับผิดชอบในการจัดการการศึกษาทุกระดับต้องร่วมมือกัน เพื่อให้เกิดขึ้นได้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการจัดการการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล (ปรัชญา เวสารัชช ,2545)

กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมีหลายองค์ประกอบที่จะส่งผลให้เกิดความสำเร็จได้ โดยเริ่มตั้งแต่ระดับห้องเรียน นอกห้องเรียนในระดับโรงเรียน ระดับชุมชนสังคม และระดับประเทศ ซึ่งทุกองค์ประกอบ มีความสำคัญและมีความสัมพันธ์กัน (ทศนา แคมมณี ,2545)

ในการจัดการเรียนการสอนนั้น แนวคิดที่สำคัญต้องคำนึงถึงเป้าหมาย คือ การจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเฉพาะบริบทระดับห้องเรียนเป็นบริบทของการจัดการที่ใกล้ชิดระหว่างผู้สอนและผู้เรียนมากที่สุด ซึ่งประกอบด้วยผู้สอน ผู้เรียน หลักสูตร การจัดการเรียนการสอน สภาพแวดล้อม เป็นต้น โดยจุดมุ่งหมายหลัก คือ การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ การนำแนวคิดการจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ไปสู่การปฏิบัติใช้วิธีการจัดการเรียนการสอน (Instruction) ที่ชัดเจนโดยการเน้นกิจกรรม การจัดการเรียนรู้แบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (ทศนา แคมมณี ,2545)

3.นโยบายและมาตรการของการจัดการการศึกษาประเทศญี่ปุ่น

จากข้อมูลของ สำนักงานส่งเสริมการปฏิรูปการศึกษา สำนักงานนโยบายและแผนงาน กองการ เรียนรู้ ของ Ministry of Education culture, Sport Science and Technology of Japan : MEXT ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการศึกษาของประเทศญี่ปุ่น ระบุว่าประเทศญี่ปุ่นให้ความสำคัญกับการศึกษาว่ามีความสำคัญต่ออนาคตในการพัฒนาประเทศ เนื่องจากในอนาคตสภาพ การแข่งขันทั้งในและต่างประเทศจะยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้น ดังนั้นการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน จำเป็นต้องส่งเสริมและพัฒนาองค์ความรู้หรือการศึกษา และประเทศมุ่งที่จะพัฒนาประเทศโดยให้ การศึกษาเป็นฐานของการพัฒนาชาติ (An education-based nation) โดยประเทศญี่ปุ่นได้วาง แผนการดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ โดยแบ่งเป็น 2 ระยะ ดังนี้

3.1.แผนปฏิบัติการระดับต้น

1.1 กำหนดวิสัยทัศน์ในการศึกษาของประเทศไทยใน 10 ปี (ปัจจุบัน ถึงปี ค.ศ.2024)

ญี่ปุ่นได้กำหนดวิสัยทัศน์ทางการศึกษาของญี่ปุ่น โดยกำหนดวิสัยทัศน์ไว้ 3 ข้อหลัก คือ

1.) เด็กทุกคนต้องได้รับการศึกษาภาคบังคับ และหลังจากนั้นจะมีรูปแบบการศึกษาโดยอิสระ ซึ่งประเทศญี่ปุ่น ได้กำหนดให้มีการดำเนินการ ดังนี้

- ปรับปรุงคุณภาพของการศึกษาและสร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชน
- ขยายโอกาสทางการศึกษาให้กว้าง และครอบคลุมเด็กทุกกลุ่มเป้าหมาย
- มุ่งพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความสามารถ เพื่อจะสามารถสนับสนุน พัฒนา สังคมและนำสังคมได้

2.) สร้างระบบประกันคุณภาพของการศึกษาทั้งในระดับโรงเรียนมัธยมและมหาวิทยาลัย

3.) ส่งเสริมให้มีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และส่งเสริมการลงทุนเพื่อสร้างศูนย์กลางความเป็นเลิศทางการศึกษา และนำไปสู่การสร้างระบบการศึกษาที่เป็นเลิศในระดับสากล (World-class Education)

1.2 ทิศทางการลงทุนทางการศึกษาของประเทศญี่ปุ่น

จากร่างวิสัยทัศน์ข้างต้น ทำให้ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา ประเทศญี่ปุ่นได้ปรับปรุงและพยายามจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมในการศึกษาโดยหลายวิธีการ และแม้ว่าค่าใช้จ่ายสำหรับส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษา ของประเทศญี่ปุ่นจะยังต่ำกว่าประเทศพัฒนาอื่นๆ แต่ก็ยังมีการสนับสนุนการศึกษาสูงถึง ร้อยละ 3.5 ของจีดีพี (GDP) ของประเทศ และมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 5 ของประเทศสมาชิก OECD ซึ่งถือว่าเป็นภาระทางการเงินที่ค่อนข้างสูงของรัฐบาลในการสนับสนุนการศึกษา แต่เนื่องจากอัตราภาษีและเบี้ยประกันทางสังคมของญี่ปุ่นเก็บในอัตราที่ค่อนข้างสูง จึงเป็นภาระหน้าที่หลักโดยตรงที่รัฐบาลจะต้องบริหารจัดการการศึกษาด้วยมาตรการที่เหมาะสม และปัจจุบันมีการเสนอให้มีการสนับสนุนค่าใช้จ่ายให้กับเด็กก่อนวัยเรียนให้สามารถเรียนฟรีได้ แต่ก็ยังอยู่ในขั้นตอนของการปฏิรูประบบการบริหารจัดการรายได้ และสำหรับการศึกษาในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา รัฐบาลญี่ปุ่นได้ลงทุนและจัดสรรงบประมาณเพื่อปรับปรุงคุณภาพการศึกษาโดยปรับสภาวะแวดล้อมให้มีความปลอดภัยจากภัยธรรมชาติและมีความเหมาะสมต่อการเรียนการสอน และสำหรับการศึกษาระดับอุดมศึกษา จะมุ่งเน้นการเข้าถึงโอกาสในการเรียนรู้โดยมิให้กังวลต่อภาระค่าใช้จ่ายของครอบครัวมากเกินไป ส่วนแ่งวิชาการจะมีการร่วมปรับปรุงจุดแข็งจุดอ่อนของสถาบันการศึกษาเพื่อให้ความเข้มแข็งทางวิชาการและสามารถแข่งขันกับทั่วโลกได้ โดยใช้กลยุทธ์ในการดึงดูดอาจารย์ที่มีความสามารถและประสิทธิภาพในการสอน ประกอบการสร้างสภาพแวดล้อมและความปลอดภัยของผู้เรียนโดยเฉพาะปัญหาของแผ่นดินไหวในโรงเรียนและสถานศึกษา

แม้รัฐบาลประเทศญี่ปุ่นจะต้องลงทุนสูงในการบริหารจัดการการศึกษา ในขณะที่ต้องมีค่าใช้จ่ายสูงจากภัยพิบัติทางธรรมชาติก็ตาม แต่รัฐก็ยังให้ความสำคัญต่อการลงทุนในทรัพยากรมนุษย์โดยมีเป้าหมายเพื่อจะสร้างมาตรฐานที่สูงกว่ายุโรปและสหรัฐอเมริกา โดยมีความเชื่อว่า

การศึกษาเป็นสิ่งสำคัญยิ่งจะทำให้ประเทศพัฒนาต่อไปได้ ทั้งนี้ในการทำการศึกษาวิจัยหรือการลงทุนทางการศึกษา จะมีการปฏิรูประบบค่าใช้จ่ายของประเทศโดยสร้างความร่วมมือกับเอกชน และสร้างความร่วมมือข้ามมหาวิทยาลัย

3.2.แผนปฏิบัติการพื้นฐานขั้นที่ 2

หน่วยงาน Lifelong Learning Policy Bureau, Policy Planning and Coordination Division ของประเทศญี่ปุ่น (MEXT, 2014.) ได้กล่าวถึงแผนปฏิบัติการขั้นพื้นฐานที่สองสำหรับส่งเสริมการศึกษาของประเทศญี่ปุ่น ว่าได้ถูกกำหนดมาโดยมติที่ประชุมของคณะรัฐมนตรี โดยแผนจะกล่าวถึงการศึกษาในฐานะที่จะช่วยให้หลีกเลี่ยงวิกฤตการณ์ 4 ข้อ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. การพัฒนาเพื่อสร้างสมรรถนะในการอยู่รอดของสังคมท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่รวดเร็วและหลากหลาย
2. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณลักษณะที่เหมาะสมกับอนาคต โดยมุ่งเน้นบุคคลที่เป็นผู้นำในการสร้างการเปลี่ยนแปลงและปรับค่านิยมใหม่ที่เหมาะสมกับสังคมแต่ละภาคส่วน
3. สร้างเครือข่ายในการเรียนรู้ให้ทุกคนมีโอกาสเข้าถึงและเรียนรู้ได้ทุกคน
4. สร้างเครือข่ายสังคมระหว่างสถาบันการศึกษากับสังคมความเป็นอยู่ให้มีความแข็งแกร่ง

3.3.ระบบการจัดการการศึกษาของประเทศญี่ปุ่น

3.3.1.ยุทธศาสตร์การจัดการการศึกษาในประเทศญี่ปุ่น

รัฐบาลญี่ปุ่นได้จัดทำโครงสร้างระบบการศึกษาใหม่โดยได้จัดตั้งกระทรวงศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแทนกระทรวงศึกษาธิการ และทบวงวัฒนธรรมที่มีอยู่แต่เดิม ทั้งนี้เพราะได้เล็งเห็นความสำคัญของการเรียนแบบองค์รวมไม่แยกส่วน ญี่ปุ่นไม่ใช่ใช้วิชาเป็นตัวตั้ง จะเน้นการบูรณาการในเรื่องของการดำเนินชีวิต และใช้เทคโนโลยีการคิดค้นในเรื่องต่างๆ คือ ใช้วิทยาศาสตร์มาเป็นเครื่องมือเพื่อการเรียนรู้ ประเทศญี่ปุ่นยังคงรักษาเอกลักษณ์ศักดิ์ศรีของตนไว้ แม้จะได้รับอิทธิพลจากประเทศตะวันตก ชาวญี่ปุ่นก็ไม่เคยละเลยรากเหง้าเดิมของตน ในทางตรงกันข้ามได้กำหนดยุทธศาสตร์ใหม่ๆ มาเพื่อสอนให้เยาวชนรุ่นใหม่ได้ร่วมรับรู้ความเป็นมาของประเทศ รักและหวงแหนศิลปวัฒนธรรมของชาติ โดยการสร้างความรู้ใหม่ที่ปรับประยุกต์ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง และเทคโนโลยีของโลกเป็นการผสมกลมกลืนวิถีเก่ากับวัฒนธรรมใหม่ได้อย่างแท้จริง

1.)หลักสูตรการศึกษาของญี่ปุ่น กำหนดให้นักเรียนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่พอเหมาะ และการเรียนภาคบังคับถือเป็นการปฏิบัติต่อนักเรียนด้วยความเสมอภาค มีการกระจายงบประมาณไปตามโรงเรียนต่างๆอย่างเท่าเทียมกัน มีเป้าหมายเพื่อเน้นในเรื่องความยืดหยุ่น ความคิดสร้างสรรค์ และการเพิ่มโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออกในสิ่งที่ตนเองชอบ สนับสนุนให้ร่วมมือกันทำงานเป็นกลุ่ม นักเรียนในการศึกษาภาคบังคับจะได้รับตำราเรียนฟรี คณะบริหารของโรงเรียนเป็นผู้เลือกตำราเรียน

โดยเลือกจากรายชื่อหนังสือที่กระทรวงการศึกษาได้รับรองแล้วหรือหนังสือที่กระทรวงจัดทำขึ้นเอง
โรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนเอกชนให้นักเรียนแต่งกายในชุดเครื่องแบบนักเรียนแตกต่างกันไป

2.)โรงเรียน จะมีอาคารเรียนใหญ่โต มีห้องเรียนครบครัน ห้องเรียนปกติจะมีกระดานดำ
โปรเจคเตอร์ ทีวี สำหรับครูในการจัดการเรียนการสอน มีห้องปฏิบัติการต่างๆครบ เช่น
ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ ห้องเรียนคหกรรม ห้องเรียนคอมพิวเตอร์ ห้องสมุดอย่างพอเพียง มีวัสดุ
อุปกรณ์ด้านการศึกษาและกีฬาอยู่อย่างเพียงพอ โรงเรียนมีสนามเด็กเล่นกลางแจ้งที่กว้างขวางมาก
มียิมเนเซียม และมีสระว่ายน้ำกลางแจ้ง โรงเรียนมีห้องเรียนคอมพิวเตอร์ และมีคอมพิวเตอร์
โปรเจคเตอร์ ทีวี ในแต่ละห้องเรียน การเรียนการสอนของนักเรียนใช้เทคโนโลยีเข้าช่วย นักเรียนไม่ได้
รับอนุญาตให้ใช้อินเทอร์เน็ตในโรงเรียน

3.)นักเรียน นักเรียนในห้องเรียนจะมีห้องละประมาณ 30-40 คน โดยบางรายวิชาจะมีครู
สอนจำนวน 2 คน นักเรียนจะมีกิจกรรมชุมนุมให้เลือกเข้าอย่างหลากหลายตามความสนใจของ
ตนเองและเรียนรู้ด้วยกันทุกวันตลอดปีการศึกษา มีการปลูกฝังเรื่องการทำงานเป็นกลุ่มและความ
ภาคภูมิใจในโรงเรียนของตน นักเรียนทุกคนได้ช่วยกันในการรักษาความสะอาดโรงเรียนห้องเรียน
โดยมีเวลาในการทำทำความสะอาดห้องเรียนพร้อมเพรียงกันทุกวัน โดยในช่วงเวลาทำความสะอาด
ห้องเรียนนักเรียนจะตั้งใจช่วยกันทำงาน ไม่พูดคุยกัน

4.)ครู เป็นอาชีพที่มีเกียรติ มีสถานะทางสังคมสูง เป็นผลมาจากการที่กฎหมายญี่ปุ่นและ
ประชาชนคาดหวังในหน้าที่ของครู สังคมคาดหวังว่าครูจะช่วยปลูกฝังทัศนคติของสังคมลงในตัวเด็ก
ครูมีรายได้ดี และมีการปรับเงินเดือนของครูอยู่เป็นระยะๆ เงินเดือนเริ่มต้นของครูเป็นที่น่าพึงพอใจ
เมื่อเทียบกับอาชีพทางวิชาการอื่นๆ และในบางครั้งก็สูงกว่า นอกจากเงินเดือนแล้ว ครูยังมีสิทธิ์รับเงิน
พิเศษต่างๆ และโบนัส (จ่ายเป็น 3 งวด) ซึ่งมีจำนวนประมาณห้าเท่าของเงินเดือน ครูจะได้รับการ
ดูแลสุขภาพ และสวัสดิการหลังเกษียณด้วยการเงินที่มั่นคง สถานะทางสังคมที่สูง ครูจะต้อง
รับผิดชอบต่อโรงเรียนและนักเรียนแม้จะอยู่นอกห้องเรียนหรือนอก ชั่วโมงเรียน ครูประจำโฮมรูมจะ
ไปเยี่ยมนักเรียนที่ไม่ยอมไปโรงเรียนเพื่อให้นักเรียนไปโรงเรียน ครูที่ปล่อยให้เด็กนักเรียนกระทำผิด
กฎหมายนอกโรงเรียน จะถูกเรียกร้องให้แสดงความรับผิดชอบและแสดงการขอโทษ ครูมีรายได้ดี มี
เงินเดือนสูง และ ครูจะได้รับการดูแลสุขภาพ และสวัสดิการหลังเกษียณ มีฐานะทางการเงินที่มั่นคง
สถานะทางสังคมที่สูง

5.)ด้านการบริหารจัดการ ญี่ปุ่นเป็นสังคมที่ให้ความสำคัญกับการศึกษาเป็นอย่างมาก และ
เป็นสังคมที่มีระเบียบวินัย การศึกษาเป็นสิ่งที่น่าเคารพยกย่อง และความสำเร็จเป็นเงื่อนไขสำคัญ
สำหรับการประสบความสำเร็จในงานและในสังคม ในการบริหารจัดการได้สังเกตเห็นดังนี้

1. ผู้นำองค์กรมุ่งพัฒนาองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (Learning
Organization) ให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากร (Professional Development)

- 2.มีภาวะผู้นำในการบริหารสูง สามารถนำพาทิศกรสู่เป้าหมายตามวิสัยทัศน์ที่มาจากความร่วมมือร่วมของทุกภาคส่วน (Lead The vision)
- 3.เป็นผู้นำในการขับเคลื่อนวิสัยทัศน์ลงสู่การปฏิบัติ สร้างทีมงานระดับผู้นำให้มีภาวะผู้นำสูงในการบริหารงาน (Build Strong Leadership Team)
- 4.เป็นผู้นำที่เรียนรู้กับผู้ร่วมงานทุกระดับ ยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง (Open Door Policy) ปฏิบัติตัวเป็นกันเองกับพนักงาน ให้ความสำคัญกับทุกคนในหน่วยงาน
- 5.เป็นผู้นำที่นำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการบริหารองค์กรและอำนวยความสะดวก ทุนแรงให้กับผู้ปฏิบัติหน้าที่

3.4.รูปแบบการจัดการการศึกษาของประเทศไทย

ในประเทศไทย การศึกษานับว่าเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง เด็กญี่ปุ่นทุกคนต้องเข้าเรียนตั้งแต่อายุ 6 ขวบ และถูกกำหนดให้ต้องผ่านการศึกษาระดับบังคับเป็นเวลา 9 ปี คือจบมัธยมศึกษาตอนต้น อย่างไรก็ตาม เด็กญี่ปุ่นมากกว่าร้อยละ 97 ศึกษาต่อจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยที่สามในสี่เข้าเรียนในโรงเรียนมัธยมปลายสายสามัญ ในขณะที่หนึ่งในสี่ที่เหลือเข้าเรียนในสายอาชีพ เช่น วิทยาลัยเทคนิค และวิทยาลัยอาชีวศึกษาร้อยละ 25.3 ของผู้เรียนจบชั้นมัธยมปลายจะไปศึกษาต่อในวิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัย ในขณะที่อีกหลายคนเลือกที่จะไปศึกษาในวิทยาลัยระดับอนุปริญญา วิทยาลัยเทคนิค หรือวิทยาลัยอาชีวศึกษา (หลักสูตรวิชาชีพชั้นสูง)

การศึกษาของญี่ปุ่นแบ่งออกได้เป็น 3 ระดับคือ

- 1) การศึกษาระดับต้น ได้แก่ การศึกษาชั้นอนุบาล ซึ่งเริ่มเข้าศึกษาตั้งแต่อายุ 3 ปี ไปจนถึงอายุ 5 ปี และชั้นประถมศึกษา 1-6 ตั้งแต่อายุ 6 ปีไปจนถึง 12 ปีโดยประมาณ
- 2) การศึกษาระดับกลาง ได้แก่ การศึกษาระดับมัธยมศึกษา ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ช่วง คือ มัธยมศึกษาตอนต้น 3 ปี และมัธยมศึกษาตอนปลาย 3 ปี
- 3) การศึกษาระดับสูง ได้แก่ การศึกษาในมหาวิทยาลัย วิทยาลัยเทคนิค และวิทยาลัยอาชีวศึกษา

สำหรับระบบในการบริหารการจัดการการศึกษาของญี่ปุ่น จะแบ่งออกเป็น 4 ระดับ ดังนี้

- 1) ระดับประถมศึกษา 6 ปี
- 2) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 3 ปี
- 3) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 3 ปี
- 4) ระดับมหาวิทยาลัย 4 ปี

ระบบการศึกษาภาคบังคับคือถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งโดยทั่วไปแล้ว การเข้าศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและมหาวิทยาลัย จะต้องสอบคัดเลือก นอกจากนี้แล้ว ยังมีโรงเรียนอาชีวะและโรงเรียนวิสามัญ ซึ่งจะรับนักเรียนที่จบระดับมัธยมต้นและมัธยมปลายเป็นส่วนใหญ่ โรงเรียนจะแบ่งออกเป็น โรงเรียนรัฐบาล โรงเรียนระดับเมืองและจังหวัด และโรงเรียนราษฎร์ ซึ่งโรงเรียนจะเปิดภาคการศึกษาในเดือนเมษายน และปิดภาคการศึกษาในเดือนมีนาคม

นับตั้งแต่ปีพ.ศ.2526 เป็นต้นมา รัฐบาลญี่ปุ่นมีนโยบายที่จะรับนักศึกษาต่างชาติเพิ่มมากขึ้น โดยตั้งเป้าไว้ว่าในศตวรรษที่ 21 จะรับนักศึกษาต่างชาติจากทั่วโลกให้ได้ถึง 100,000 คน และด้วยนโยบายนี้เอง ทำให้ทางรัฐบาลญี่ปุ่นต้องเร่งมือในการพัฒนาระบบการศึกษาและวางแผนการเพื่อแก้ปัญหา ลดอุปสรรค และให้ความช่วยเหลือให้นักศึกษาต่างชาติด้วยวิธีการต่างๆ โดยมุ่งหวังให้นักศึกษาต่างชาติได้มีโอกาสเก็บเกี่ยวความรู้และประสบการณ์ ในการศึกษาต่อที่ประเทศญี่ปุ่นให้มากที่สุด และสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการพัฒนาประเทศของตน หลังจากสำเร็จการศึกษา เช่น การกระจายข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาต่อประเทศญี่ปุ่นให้ทั่วถึงยิ่งขึ้น ทั้งในส่วนการจัดตั้งศูนย์บริการข้อมูลในประเทศต่างๆ, การจัดนิทรรศการการศึกษาต่อประเทศญี่ปุ่น รวมไปถึงการบริการข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต การให้ความช่วยเหลือทางการเงิน ได้แก่การให้ทุนการศึกษาสำหรับนักศึกษาทุนส่วนตัวที่มีผลการเรียนดี ,การลดค่าเล่าเรียนสำหรับนักศึกษาต่างชาติ การให้ความช่วยเหลือในเรื่องของชีวิตความเป็นอยู่, ที่พักอาศัย ได้แก่ การสร้างที่พักเพื่อรองรับนักศึกษาต่างชาติเพิ่มมากขึ้น,ติดต่ออาคารพนักงานบริษัทให้นักศึกษาเช่าในราคาถูก, องค์กรท้องถิ่นต่างๆ ก็มีการจัดตั้งศูนย์ส่งเสริมความสัมพันธ์และให้ความช่วยเหลือชาวต่างชาติเพิ่มมากขึ้น การเพิ่มหลักสูตรนานาชาติ ด้วยการสอนเป็นภาษาอังกฤษ ในปัจจุบัน ระดับปริญญาโทและเอกที่สอนเป็นภาษาอังกฤษมี 43 หลักสูตรด้วยกัน สถาบันการศึกษาต่างๆ ได้พัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนให้มีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น มีการเปิดหลักสูตรที่หลากหลายและเปิดกว้างมากขึ้น เพื่อสนองต่อความต้องการที่แตกต่างกันของนักศึกษา การปรับระบบการสอบเข้าแบบใหม่เพื่อเอื้ออำนวยสำหรับนักศึกษาต่างชาติมากขึ้น ซึ่งเริ่มใช้ระบบใหม่นี้ในปี พ.ศ. 2545

การสนับสนุนโครงการศึกษาต่อเนื่อง สำหรับนักศึกษาต่างชาติที่สำเร็จการศึกษาจากญี่ปุ่นแล้ว เช่น โครงการวิจัยระยะสั้นสำหรับนักเรียนเก่าญี่ปุ่น, การแนะแนวและสนับสนุนให้นักศึกษาดำเนินการศึกษาต่อเนื่องในระดับสูงขึ้น ในปัจจุบันนักศึกษาต่างชาติในญี่ปุ่นมีเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ แม้ว่าใน 2-3 ปีที่ผ่านมาจะมีอัตราการลดลงเนื่องจากความผันผวนทางเศรษฐกิจ จากการสำรวจของ

กระทรวงศึกษาธิการของญี่ปุ่น ในปีพ.ศ.2542 มีนักศึกษาต่างชาติที่ศึกษาอยู่ในสถาบันการศึกษา
ระดับสูงทั้งหมด 55,755 คน โดยร้อยละ 90 มาจากประเทศในเอเชีย ได้แก่ จีน,เกาหลี,ไต้หวัน,
มาเลเซีย,อินโดนีเซีย และไทย มาเป็นอันดับที่ 6 ตามมาด้วยอเมริกา บังคลาเทศ เวียดนาม และ
ฟิลิปปินส์

4.ข้อมูลพื้นฐานทางด้านภูมิศาสตร์

ลักษณะทางภูมิศาสตร์

ญี่ปุ่นตั้งอยู่ด้านฝั่งตะวันออกของทวีปเอเชีย หรือทางตอนเหนือของมหาสมุทรแปซิฟิก
ทางด้านตะวันออก ติดกับคาบสมุทรเกาหลีและสาธารณรัฐประชาชนจีน โดยมีทะเลญี่ปุ่นกั้น ส่วนทิศ
เหนือติดกับประเทศรัสเซีย มีทะเลโอฮอคเป็นเส้นแบ่งแดน หมู่เกาะญี่ปุ่นทอดตัวเป็นรูปโค้งเหมือน
พระจันทร์เสี้ยวจากทางตอนเหนือที่ละติจูด 45 องศา 33 ลิปดาเหนือ มาทางใต้ที่ละติจูด 20 องศา
25 ลิปดาเหนือ โดยมีความยาวทั้งสิ้น 3,800 กิโลเมตร มีพื้นที่ประมาณ 377,835 ตารางกิโลเมตร
เป็นประเทศที่มีขนาดใหญ่เป็นอันดับ 60 ของโลก (ขนาด 0.76 เท่าของไทย) ประกอบด้วยพื้นดิน
374,744 ตารางกิโลเมตร และผืนน้ำ 3,091 ตารางกิโลเมตร ส่วนพื้นที่ชายฝั่งทะเลยาวประมาณ
29,751 กิโลเมตร

ภาพที่ 2 : แผนที่ประเทศญี่ปุ่น

ที่มา : The World Factbook (2014)

ภูมิประเทศ

เป็นประเทศหมู่เกาะประกอบด้วยเกาะใหญ่น้อยประมาณ 3,900 เกาะ โดยมีเกาะใหญ่ที่สำคัญ 4 เกาะ คือ 1.)ฮอกไกโด มีพื้นที่ 83,517 ตารางกิโลเมตร 2.)ฮอนชู มีพื้นที่ 231,012 ตารางกิโลเมตร 3.)ชิโกกุ มีพื้นที่ 18,800 ตารางกิโลเมตร และ 4.)คีวชู มีพื้นที่ 44,379 ตารางกิโลเมตร โดยร้อยละ 71 ของพื้นที่ทั้งหมดของญี่ปุ่นเป็นภูเขาซึ่งไม่สามารถอาศัยหรือทำการเพาะปลูกได้ ในขณะที่มีพื้นที่ราบเพียงร้อยละ 25 ซึ่งใช้เป็นพื้นที่ทางการเกษตรได้เพียงร้อยละ 11 เท่านั้น ญี่ปุ่นมีภูเขาไฟมากประมาณ 1 ใน 10 ของทั้งโลก โดยมีภูเขาฟูจิเป็นภูเขาที่สูงที่สุดในประเทศ (3,776 เมตร) และเป็นภูเขาไฟที่สงบอยู่แต่ยังไม่ดับ และจากการที่ญี่ปุ่นอยู่ในเขตที่มีภูเขาไฟมาก และตั้งอยู่บนวงแหวนแห่งไฟแปซิฟิกซึ่งมีรอยเลื่อนต่างๆมากมาย ทำให้มีแผ่นดินไหวเกิดขึ้นเสมอ

ภูมิอากาศ

มี 4 ฤดูหลัก ดังนี้

1. ฤดูใบไม้ผลิ (มีนาคม-พฤษภาคม) อากาศอบอุ่น
2. ฤดูร้อน (มิถุนายน-สิงหาคม) อากาศร้อนชื้นโดยมีช่วงฤดูฝนสั้นๆ ประมาณ 1 เดือน ในช่วงต้นฤดู และร้อนจัดในช่วงสิงหาคม-กันยายน
3. ฤดูใบไม้ร่วง (ตุลาคม-พฤศจิกายน) อากาศอบอุ่น โดยมีพายุไต้ฝุ่นมากในช่วงเดือนกันยายน
4. ฤดูหนาว (ธันวาคม-กุมภาพันธ์) อากาศหนาว มีหิมะตกโดยเฉพาะทางภาคเหนือของประเทศ และฝั่งทะเลญี่ปุ่น ส่วนทางใต้และฝั่งมหาสมุทรแปซิฟิก อากาศจะอบอุ่น

เขตของภูมิอากาศมี 6 เขต คือ

1. ฮอกไกโด เหนือสุดของประเทศ มีสภาพอากาศที่หนาวเย็นตลอดทั้งปี
2. ทะเลญี่ปุ่น ตั้งอยู่ชายฝั่งทะเลทางปากตะวันตกของญี่ปุ่น ในช่วงฤดูหนาวมีหิมะตกมาก และในช่วงฤดูร้อนอากาศจะเย็นกว่าฝั่งมหาสมุทรแปซิฟิก
3. ที่สูงตอนกลาง อุณหภูมิระหว่างฤดูและกลางวันกลางคืนจะมีความแตกต่างกัน
4. ทะเลเซะโตะ มีอากาศชื้นตลอดทั้งปี

5. ชายฝั่งมหาสมุทรแปซิฟิก ตั้งอยู่ชายฝั่งมหาสมุทรทางตะวันออกของประเทศ ในฤดูหนาวมีอากาศที่หนาวเย็นแต่ไม่ค่อยมีหิมะตก ในฤดูร้อนมีอากาศร้อนและชื้น
6. หมู่เกาะตะวันออกเฉียงใต้ หมู่เกาะริวกิวมีอุณหภูมิที่เขตร้อน คืออยู่ในฤดูหนาวและร้อนในฤดูร้อน มีฝนตกมาก และมีไต้ฝุ่นผ่านมาในช่วงเปลี่ยนฤดู

ฤดูฝนหลักเริ่มต้นขึ้นในเดือนพฤษภาคมที่โอเอกินาวา และจึงค่อยๆไล่ขึ้นไปจนถึงฮอกไกโด ในปลายเดือนกรกฎาคม บนเกาะฮอนชูฤดูฝนจะเริ่มในกลางเดือนของเดือนมิถุนายน มีระยะเวลาประมาณเดือนครึ่ง ส่วนอีกช่วงที่มีฝนตกคือช่วงเปลี่ยนฤดูระหว่างฤดูใบไม้ผลิเป็นฤดูร้อน และฤดูร้อนเป็นฤดูใบไม้ร่วง

เมืองหลวง

กรุงโตเกียว ซึ่งเป็นเมืองที่มีประชากรอยู่มากที่สุดในประเทศ ประมาณ 12.58 ล้านคน

เมืองสำคัญ

โตเกียว โยโกฮามา โอซากา นาโงยา โกเบ ฟุกุโอกะ คาวาซากิ ฮิโรชิม่า

เวลาท้องถิ่น

GMT+7 (เร็วกว่าประเทศไทย 2 ชั่วโมง)

ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ

ได้แก่ แร่ธาตุ เช่น ทองคำ เงิน ตะกั่ว ทองแดง ซีเมนต์ เป็นต้น ก๊าซธรรมชาติ ถ่านหิน และพลังงานจากน้ำ

ประชากร

จำนวนประชากรประมาณ 127,103,388 คน (2014) ซึ่งอยู่ที่อันดับที่ 11 ของโลก

อัตราการขยายตัวของประชากร

เชื้อชาติ

ประชากรมีเชื้อชาติญี่ปุ่นร้อยละ 98.5 เกาหลีร้อยละ 0.5 จีนร้อยละ 0.4 และอื่นๆร้อยละ 0.6 ในทางประวัติศาสตร์เชื่อกันว่า บรรพบุรุษของชาวญี่ปุ่น ได้แก่ กลุ่มเผ่าพันธุ์หนึ่งที่เรียกในปัจจุบันว่า เผ่าพันธุ์ยามาโตะ ผสมกับคนที่อพยพมาจากแผ่นดินใหญ่ ได้แก่ จีนและเกาหลี ปัจจุบันคน

ต่างชาติกลุ่มใหญ่ที่อยู่ในญี่ปุ่น ได้แก่ ชาวเกาหลี และชาวจีน รวมทั้งเผ่าไอนุ ทั้งนี้ ญี่ปุ่นไม่ถือว่าเป็นประเทศของตนมีชนกลุ่มน้อย

ศาสนา

ศาสนาหลักๆที่ชาวญี่ปุ่นนับถือ ได้แก่ ลัทธิชินโตร้อยละ83.9 และศาสนาพุทธร้อยละ71.4 นอกจากนี้ยังมีการนับถือศาสนาคริสต์ร้อยละ2 และศาสนาหรือลัทธิอื่นๆอีกร้อยละ7.8

ภาษา

ภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาราชการ

โครงสร้างอายุ

ญี่ปุ่นเป็นสังคมคนสูงอายุ (Aging Society) มีประชากรสูงอายุ(อายุ 65 ปีขึ้นไป) จำนวนร้อยละ 24.8

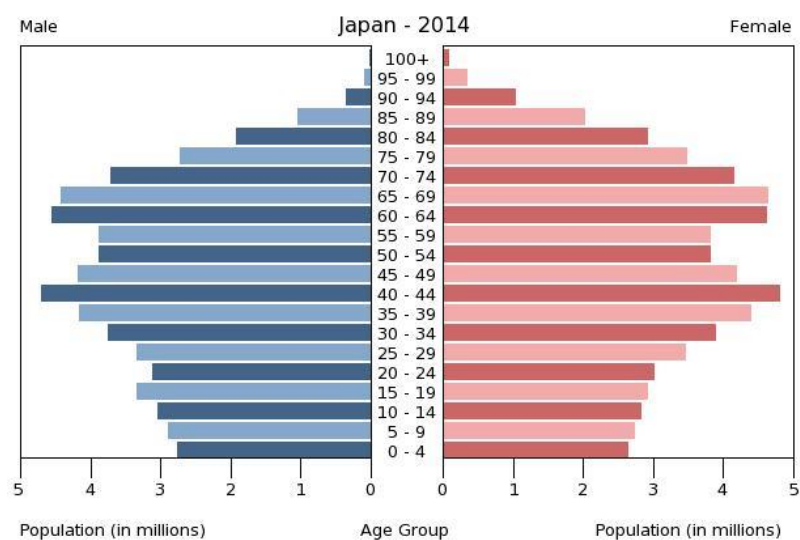
0-14 ปี ร้อยละ 13.2 (ชาย 8,681,728 และหญิง 8,132,809)

15-24 ปี ร้อยละ 9.7 (ชาย 6,429,429 และหญิง 5,890,991)

25-54 ปี ร้อยละ 38.1(ชาย 23,953,643 และหญิง 24,449,655)

55-64 ปี ร้อยละ 13.2 (ชาย 8,413,872 และหญิง 8,400,953)

ที่มา : The World Factbook (2014)

ภาพที่ 3 : โครงสร้างอายุของประชากรญี่ปุ่น

ที่มา : The World Factbook (2014)

การเมืองการปกครอง

ประเทศญี่ปุ่นมีรูปแบบรัฐเป็นราชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญ และมีรูปแบบการปกครองเป็นประชาธิปไตยแบบมีรัฐสภา องค์จักรพรรดิไม่ทรงปกครองประเทศ พระองค์มีพระราชอำนาจเท่าที่รัฐธรรมนูญแห่งญี่ปุ่นให้ไว้ องค์จักรพรรดิมิได้ทรงเป็นประมุขแห่งรัฐ แต่ในฐานะที่ทรงเป็นผู้นำในทางพิธีการ รัฐธรรมนูญจึงบัญญัติว่า ทรงเป็น "สัญลักษณ์แห่งรัฐและความสามัคคีของประชาชน" องค์จักรพรรดิพระองค์ปัจจุบัน คือ สมเด็จพระจักรพรรดิอะกิฮิโตะ ส่วนรัชทายาทคือเจ้าชายนารุฮิโตะ มกุฎราชกุมารแห่งญี่ปุ่น

อำนาจการปกครองส่วนใหญ่นั้นตกอยู่กับนายกรัฐมนตรี และสมาชิกคนอื่นๆ ในสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ส่วนอำนาจอธิปไตยนั้นเป็นของปวงชนชาวญี่ปุ่น

องค์กฤษฎีกาของญี่ปุ่น คือ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ซึ่งใช้ระบบระบบสองสภา ประกอบด้วย สภาผู้แทนราษฎร เป็นสภาล่าง มีสมาชิกสรี้อยแปดสิบคนซึ่งมีวาระดำรงตำแหน่งสี่ปี และมนตรีสภา เป็นสภาสูง มีสมาชิกสองร้อยสี่สิบสองคนซึ่งมีวาระดำรงตำแหน่งหกปี โดยมีการเลือกตั้งสมาชิกมนตรีสภาจำนวนครึ่งหนึ่งสลับกันไปทุกสามปี สมาชิกของสภาทั้งสองมาจากการเลือกตั้งทั่วประเทศ ส่วนผู้มีสิทธิเลือกตั้งนั้นมีอายุ 20 ปีบริบูรณ์เป็นต้นไป พรรคเสรีประชาธิปไตยเป็นพรรครัฐบาลมาโดยตลอดตั้งแต่ก่อตั้งพรรคในพ.ศ.2498 จนในปี พ.ศ.2552 พรรคประชาธิปไตยญี่ปุ่นชนะการเลือกตั้ง จึงทำให้พรรคเสรีประชาธิปไตยเสียตำแหน่งพรรครัฐบาลซึ่งครองมายาวนานกว่า 54 ปี

สำหรับอำนาจบริหารนั้น สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติเลือกสมาชิกด้วยกันมาหนึ่งคนให้เป็นนายกรัฐมนตรี แล้วองค์จักรพรรดิจึงทรงลงพระนามาภิไธยรับรองการแต่งตั้งนั้น ส่วนนายกรัฐมนตรีมีอำนาจแต่งตั้งรัฐมนตรีและให้รัฐมนตรีพ้นจากตำแหน่ง นายกรัฐมนตรีคนปัจจุบันคือนายชินโซ อะเบะ

ระบบกฎหมายของญี่ปุ่นได้รับอิทธิพลทางประวัติศาสตร์จากกฎหมายของจีน และมีพัฒนาการเฉพาะตัวในยุคเอโดะผ่านทางเอกสารต่างๆ เช่น ประชุมราชินิติ ทั้งนี้ ตั้งแต่ต้นพุทธศตวรรษ 2400 เป็นต้นมา ได้มีการวางรากฐานระบบตุลาการในญี่ปุ่นขนาดใหญ่โดยใช้ระบบซีวิลลอว์ของยุโรป โดยเฉพาะของฝรั่งเศสและเยอรมนี เป็นต้นแบบ เช่น ใน พ.ศ. 2439 รัฐบาลญี่ปุ่นได้ประกาศใช้ประมวลกฎหมายแพ่ง โดยมีประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมันเป็นต้นแบบ และคงมีผลใช้บังคับอยู่นับแต่หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 จนปัจจุบัน

กฎหมายสูงสุดแห่งรัฐ คือ รัฐธรรมนูญ ส่วนกฎหมายหลักของญี่ปุ่นเรียกประมวลกฎหมายทั้งหก มีสภาพเป็นประมวลกฎหมายที่สำคัญหกฉบับ บรรดากฎหมายแม่บทของญี่ปุ่นมีสถานะบัญญัติแห่งชาติเป็นผู้ตรา องค์จักรพรรดิเป็นผู้ทรงประกาศใช้โดยต้องทรงประทับพระราชลัญจกรในประกาศด้วย ทั้งนี้ โดยนิตินัยแล้ว องค์จักรพรรดิไม่มีพระราชอำนาจในการยับยั้งกฎหมาย

ศาลญี่ปุ่น นั้นมีระบบเดียว คือ ศาลยุติธรรม แบ่งเป็นสามชั้นจากสูงลงต่ำ ดังนี้

1. ศาลสูงสุด (ศาลฎีกา)
2. ศาลสูง (ศาลอุทธรณ์)
3. ศาลชั้นต้น
  - 3.1 ศาลจังหวัด
  - 3.2 ศาลแขวง
  - 3.3 ศาลครอบครัว

การแบ่งเขตการปกครอง

ญี่ปุ่นแบ่งการปกครองออกเป็น 47 จังหวัด และ แบ่งภาคออกเป็น 8 ภูมิภาค ซึ่งมักจะถูกจับเข้ากลุ่มตามเขตแดนที่ติดกันที่มีวัฒนธรรมและสำเนียงการพูดใกล้เคียงกัน ทุกจังหวัดมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้บริหาร

ในแต่ละจังหวัดมีการแบ่งเขตย่อยลงไปเป็นเมืองและหมู่บ้าน แต่ในปัจจุบันกำลังมีการปรับโครงสร้างการแบ่งเขตการปกครองโดยการรวมเขตย่อยที่อยู่ใกล้เคียงกันเข้าด้วยกัน ซึ่งจะช่วยลดจำนวนเขตการปกครองย่อยและช่วยลดค่าใช้จ่ายในการบริหารเขตลงได้ การรวมเขตการปกครองนี้เป็นนโยบายที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล โดยมีการคาดการณ์ที่จะลดจาก 3,232 เขตในพ.ศ.2542 ให้เหลือ 1,773 เขตใน พ.ศ.2553

เศรษฐกิจ

ญี่ปุ่นมีขนาดเศรษฐกิจใหญ่เป็นอันดับสองของโลกรองจากสหรัฐอเมริกา และเป็นประเทศพัฒนาที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในเอเชียในฐานะการเป็นตลาดที่มีอำนาจซื้อสูง เป็นแหล่งเงินทุนและเทคโนโลยีของประเทศกำลังพัฒนา ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ(GDP)ของญี่ปุ่นมีมูลค่า 4,326.44 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ในปี 2546 หรือมีขนาดเศรษฐกิจเทียบเท่ากับเยอรมนี และฝรั่งเศสรวมกัน หากเทียบขนาดเศรษฐกิจกับประเทศคู่ค้าด้วยกัน มูลค่า GDP ของญี่ปุ่นใหญ่เป็น 30.2 เท่าเมื่อเทียบกับ GDP ของประเทศไทย และเป็น 3.07 เท่าเมื่อเทียบกับของจีน ประชากรมีรายได้เฉลี่ยต่อหัว

31,161.14 เหรียญสหรัฐฯ ในปี 2545 หรือสูงเป็น 32.61 เท่าเทียบกับของจีน 15.32 เท่าของไทย และ 7.8 เท่าของมาเลเซีย ในแง่ของประเทศไทย ญี่ปุ่นเป็นคู่ค้าสำคัญอันดับหนึ่ง โดยเป็นตลาดส่งออกอันดับ 2 รองจากสหรัฐอเมริกา และเป็นแหล่งนำเข้าสำคัญอันดับ 1 ญี่ปุ่นยังมีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศไทย ทั้งแง่การเป็นคู่ค้า แหล่งเงินทุน การถ่ายทอดและพัฒนาเทคโนโลยี การเข้ามาลงทุนในไทยยังเพิ่มศักยภาพการผลิต และอำนาจแข่งขัน รวมทั้งขยายการค้าระหว่างไทยกับญี่ปุ่นและคู่ค้าอื่นๆ

นับแต่สิ้นสุดช่วงเศรษฐกิจฟองสบู่ในทศวรรษที่ 1980 ญี่ปุ่นเข้าสู่ภาวะเศรษฐกิจซบเซา การขยายตัวมีค่าติดลบอย่างต่อเนื่องตลอดช่วงทศวรรษที่ 1990 บรรยากาศทางธุรกิจผันแปรเพราะผู้ประกอบการขาดความมั่นใจ ผู้บริโภคมีอำนาจและความต้องการซื้อลดลง แม้ว่ารัฐบาลจะเข้ามาแก้ไขปัญหาและเริ่มปฏิรูปเศรษฐกิจ ตั้งแต่การแก้ไขปัญหาหนี้เสียของธนาคารพาณิชย์เมื่อปี 2541 รวมทั้งความพยายามของรัฐบาลภายใต้การนำของนายกรัฐมนตรีโคอิซุมิที่จะปรับโครงสร้างทางการเงินและเริ่มขบวนการเพื่อสร้างความแข็งแกร่งทางการคลัง แต่ปัญหาในโครงสร้างเศรษฐกิจที่สะสมมานานและหยั่งรากลึก เชื่อมโยงและส่งผลกระทบจากสาขาหนึ่งไปอีกสาขาหนึ่ง รวมทั้งการลงทุนในภาคธุรกิจที่ไม่ใช่การผลิต เช่น ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ในช่วงเศรษฐกิจฟองสบู่ ทำให้ผลผลิตเพิ่มในภาคอุตสาหกรรมมีค่าเป็นลบ การเข้ามาแก้ไขปัญหาของรัฐบาลทำให้มูลค่าหนี้สาธารณะสูงขึ้น อย่างไรก็ตามการฟื้นตัวรวดเร็วเกินความคาดหมายของเศรษฐกิจในประเทศคู่ค้าในเอเชีย โดยเฉพาะประเทศจีน ตลอดจนการพัฒนาเทคโนโลยีในสาขาอิเล็กทรอนิกส์ที่ญี่ปุ่นมีความชำนาญ ทำให้ความต้องการซื้อสินค้าทุน ส่วนประกอบเครื่องจักรและสินค้าอุปโภคจากญี่ปุ่นเพิ่มขึ้น และช่วยกระตุ้นให้เศรษฐกิจญี่ปุ่นค่อยๆ ฟื้นตัวตั้งแต่ปลายปี 2546 แม้ว่าอัตราการขยายตัวของ GDP จะไม่อยู่ในระดับสูง และยังขาดเสถียรภาพ แต่ก็คาดว่าน่าจะเป็นสัญญาณทางบวก ซึ่งก็ขึ้นกับปัจจัยหลักสำคัญ คือ การบริโภคของภาคเอกชน และการส่งออก

การปฏิรูปทางเศรษฐกิจของรัฐบาลญี่ปุ่นซึ่งดำเนินมาอย่างต่อเนื่อง และการปรับตัวของเศรษฐกิจของโลกที่ดีขึ้นเรื่อยๆ โดยเฉพาะในประเทศแถบเอเชียตะวันออก ได้สร้างโอกาสใหม่ๆทางการค้าและการลงทุน ทั้งในและนอกประเทศญี่ปุ่น กล่าวคือ ในภาวะที่เศรษฐกิจชะลอตัว อำนาจและความต้องการซื้อของตลาดลดลง ทำให้ผู้ผลิตและผู้ประกอบการค้าต้องดิ้นรน หาทางลดต้นทุน และมีความจำเป็นต้องปรับโครงสร้างธุรกิจเพื่อเพิ่มอำนาจการแข่งขันของตน ผู้ประกอบการผลิตและผู้ค้าเห็นความสำคัญของการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการ เริ่มพิจารณา และตรวจสอบเครือข่ายธุรกิจที่

เคยปฏิบัติมา (traditional keiretsu) ขณะเดียวกัน ก็มองหาช่องการทำธุรกิจใหม่ ความจำเป็นต้องลดต้นทุนทำให้ผู้ผลิต และโรงงานมองหาแหล่งสั่งซื้อวัตถุดิบ อุปกรณ์ ส่วนประกอบกึ่งสำเร็จรูป และสินค้าสำเร็จรูปคุณภาพดีราคาถูกลงกว่าจากต่างประเทศเข้าไปทดแทนการผลิตของตนในสัดส่วนมากขึ้น ผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมรายใหม่ๆออกไปลงทุนในต่างประเทศเพื่อส่งกลับไปขายให้แก่ลูกค้า การปรับองค์กรธุรกิจและมาตรการสร้างความแข็งแกร่งของภาคเอกชน นำไปสู่การขายทรัพย์สิน โรงงาน และอุปกรณ์ในส่วนของกิจการดำเนินงานที่ไม่ใช่ธุรกิจหลัก และภาคธุรกิจที่ไม่สร้างผลกำไร การผนวกและขายกิจการบริษัทปรากฏให้เห็นมากขึ้น โดยเฉพาะในสาขาการเงิน ราคาที่ดิน ค่าจ้างและต้นทุนทางธุรกิจลดต่ำลง ความร่วมมือทางธุรกิจ และแนวโน้มการขยายตัวของการร่วมลงทุนระหว่างบริษัทญี่ปุ่นกับต่างชาติ มีส่วนเร่งขบวนการปรับลดข้อจำกัดที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้าดำเนินธุรกิจของบริษัทต่างชาติตลอดช่วงทศวรรษที่ผ่านมา (World Factbook. 2014)

อัตราการเติบโตของ Real GDP ญี่ปุ่น ปี พ.ศ.2556 อยู่ที่ร้อยละ 0.2 และร้อยละ 0.7 โดยปัจจัยที่ผลักดันให้ Real GDP เติบโต ได้แก่ การบริโภคส่วนบุคคล (เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.4) การลงทุนในที่อยู่อาศัย (เพิ่มขึ้นร้อยละ 4.1) การลงทุนภาคเอกชน (เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.8) การลงทุนภาครัฐ (เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.1) ในส่วนของอุปสงค์จากภายนอกประเทศ การส่งออก เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.4 ในขณะที่การนำเข้า เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.5 ทั้งนี้ นายอะกิระ อะมะริ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐกิจและการคลังระบุว่า เศรษฐกิจญี่ปุ่นยังเติบโตอย่างต่อเนื่อง โดยมีอุปสงค์ภายในประเทศเป็นตัวขับเคลื่อน อย่างไรก็ตาม อัตราเติบโตในภาพรวมต่ำกว่าการคาดการณ์ของตลาด เนื่องจากอุปสงค์จากภายนอกประเทศที่ไม่ขยายตัวเท่าที่ควร เนื่องจากเศรษฐกิจของประเทศเกิดใหม่ ที่มีความไม่แน่นอน

ทั้งนี้ เมื่อคิดเป็นรายปี อัตราการเติบโตของ Real GDP ญี่ปุ่น ในปี พ.ศ.2556 อยู่ที่ร้อยละ 1.5 ซึ่งสูงกว่าอัตราเติบโตประจำปี พ.ศ.2555 ที่ร้อยละ 1.4

อย่างไรก็ดี นักเศรษฐศาสตร์ญี่ปุ่นคาดการณ์ว่า อัตราการเติบโตของ Real GDP ญี่ปุ่น จะลดลงร้อยละ 4.04 ในงวดเดือนเมษายน-มิถุนายน พ.ศ.2557 เนื่องจากผลกระทบหลังการปรับขึ้นอัตราภาษีผู้บริโภคเป็นร้อยละ 8 เมื่อเดือนเมษายน พ.ศ.2557 และจะกลับมาฟื้นตัวโดยเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.27 ในงวดเดือนกรกฎาคม-กันยายน พ.ศ.2557 และคาดว่าอัตราการเติบโตของ Real GDP ญี่ปุ่นประจำปีงบประมาณ 2557 จะอยู่ที่ร้อยละ 0.71

กระทรวงการคลังญี่ปุ่นประกาศตัวเลขดุลการค้าระหว่างประเทศของญี่ปุ่นประจำปีงบประมาณ 2556 (เม.ย. 2556 - มี.ค. 2557) ว่าขาดดุล 13.75 ล้านล้านเยน เพิ่มขึ้นจาก

ปีงบประมาณ 2555 ซึ่งขาดดุล 8.16 ล้านล้านบาท โดยถือเป็นการขาดดุลการค้ำที่มากที่สุดเป็นประวัติการณ์ของญี่ปุ่น เนื่องจากการนำเข้ามีมูลค่าเพิ่มขึ้นเป็น 84.61 ล้านล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 17.3 จากปีงบประมาณก่อน สาเหตุหลัก คือ 1) การนำเข้าก๊าซธรรมชาติเหลว (LNG) จากกาตาร์ และมาเลเซีย และน้ำมันดิบจากยูเออี และประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาคตะวันออกกลาง สำหรับใช้เป็นเชื้อเพลิงสำหรับใช้ในโรงไฟฟ้าพลังงานความร้อนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพื่อทดแทนพลังงานจากนิวเคลียร์ที่ยังถูกระงับใช้ 2) การนำเข้าชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ อาทิ เซมิคอนดักเตอร์ จากจีนเพิ่มขึ้น และ 3) การซื้อสินค้าและวัตถุดิบนำเข้าในปริมาณมากในช่วงก่อนวันที่ 1 เม.ย. 2557 ก่อนที่ญี่ปุ่นปรับขึ้นอัตราภาษีผู้บริโภคนอกระยะ ในขณะที่มีมูลค่าการส่งออกอยู่ที่ 70.86 ล้านล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 10.8 โดยเป็นการเพิ่มขึ้นครั้งแรกในรอบ 3 ปี ส่วนใหญ่เป็นการส่งออกรถยนต์ไปยังสหรัฐฯ และเคมีภัณฑ์ไปยังจีนที่เพิ่มขึ้น แต่อัตราการเพิ่มขึ้นของการส่งออกยังต่ำกว่าการนำเข้า จึงเป็นผลให้ขาดดุลมากขึ้น

ทั้งนี้ นักเศรษฐศาสตร์ญี่ปุ่นคาดว่า ญี่ปุ่นจะยังขาดดุลการค้าระหว่างประเทศเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพราะการส่งออกมีแนวโน้มจะทรงตัวเนื่องจากเศรษฐกิจจีนเริ่มชะลอตัวลง แต่การนำเข้าน่าจะเพิ่มสูงขึ้นต่อไป เพราะยังจำเป็นต้องนำเข้า LNG ต่อเนื่องหากยังไม่มีโรงไฟฟ้านิวเคลียร์ในประเทศ

กระทรวงกิจการภายในญี่ปุ่นประกาศดัชนีราคาผู้บริโภคประจำเดือนกุมภาพันธ์ 2557 อยู่ที่ระดับ 100.5 เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปีก่อนร้อยละ 1.3 โดยถือเป็นการเพิ่มขึ้นติดต่อกันเป็นเดือนที่ 9 สินค้าที่มีราคาเพิ่มสูงขึ้นมากที่สุดได้แก่ เครื่องปรับอากาศ คอมพิวเตอร์ เครื่องซักผ้า ค่าไฟฟ้า และโทรทัศน์ ซึ่งเป็นสินค้าสำหรับการอุปโภคบริโภคประจำวัน จึงแสดงให้เห็นแนวโน้มของการเพิ่มขึ้นของราคาสินค้าของญี่ปุ่น ซึ่งเป็นไปตามเป้าที่รัฐบาลญี่ปุ่นตั้งจะให้ ศก.ญี่ปุ่น หลุดพ้นจากภาวะเงินฝืด และให้อัตราการเพิ่มขึ้นของราคาสินค้าอยู่ที่ร้อยละ 2 ภายในปีงบประมาณ 2558 โดยธนาคารชาติญี่ปุ่นแสดงความมั่นใจว่าจะบรรลุเป้าหมายที่วางไว้อย่างแน่นอน

กระทรวงกิจการภายในญี่ปุ่นประกาศอัตราการว่างงานประจำเดือนกุมภาพันธ์ 2557 อยู่ที่ร้อยละ 3.6 ลดลงจากเดือนมกราคม 2557 ร้อยละ 0.1 โดยถือว่าเป็นระดับที่ต่ำที่สุดในรอบเกือบ 7 ปี ซึ่งรัฐบาลญี่ปุ่นประเมินว่า การฟื้นตัวของเศรษฐกิจญี่ปุ่น ส่งผลดีต่อการจ้างงาน ทำให้บริษัทต่างๆ มีการจ้างงานเพิ่มขึ้น โดยอัตราการว่างงานของสตรี อยู่ที่ร้อยละ 3.3 ซึ่งถือว่าเป็นระดับที่ต่ำที่สุดในรอบ 16 ปี 5 เดือน เนื่องจากแนวโน้มจำนวนประชากรญี่ปุ่นที่ลดลงและภาวะผู้สูงอายุที่รุนแรงมากขึ้น ทำให้มีการส่งเสริมการใช้แรงงานของสตรีและชาวต่างชาติมากขึ้น

ทั้งนี้ จำนวนคนต่างชาติในญี่ปุ่นประจำปี 2556 มีจำนวน 1.59 ล้านคน เพิ่มขึ้น 37,000 คน หรือร้อยละ 2 (คำนวณจากจำนวนชาวต่างชาติที่อยู่ในญี่ปุ่นมากกว่า 3 เดือน) ในขณะที่ จำนวนประชากรญี่ปุ่นลดลง 3 ปีติดต่อกัน โดยพบว่ามีชาวต่างชาติอยู่ในภาคแรงงานมากขึ้น โดยเฉพาะในสาขาบริการและขนส่ง ในเขตกรุงโตเกียว และในสาขาการผลิต ในเขตโตไค ซึ่งคาดการณ์ว่า การเข้ามาทำงานในญี่ปุ่นของชาวต่างชาติจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นต่อไป และรัฐบาลญี่ปุ่นกำลังพิจารณาขยายระยะเวลาการรับผู้ฝึกงานต่างชาติจาก 3 ปี เป็น 5 ปี และอนุญาตให้ผู้ฝึกงานต่างชาติที่เคยฝึกงานในญี่ปุ่นแล้วสามารถกลับมาฝึกงานได้อีกไม่เกิน 3 ปี รวมทั้งอนุญาตให้บริษัท 1 แห่ง สามารถรับชาวต่างชาติเข้าทำงานเพิ่มได้จากร้อยละ 5 เป็นร้อยละ 10 ของจำนวนพนักงานในบริษัททั้งหมด เพื่อรับมือกับความต้องการของตลาดแรงงาน โดยเฉพาะในสาขาการก่อสร้างสาธารณูปโภครองรับการเป็นเจ้าภาพจัดการแข่งขันโอลิมปิกที่กรุงโตเกียว ค.ศ. 2020

สมาพันธ์ธุรกิจญี่ปุ่น (เคดันเรน) ประกาศผลสำรวจการปรับเพิ่มอัตราเงินเดือนของบริษัทขนาดใหญ่ของญี่ปุ่น ประจำปี 2556 โดยพบว่า บริษัทขนาดใหญ่ของญี่ปุ่นปรับเพิ่มอัตราเงินเดือนให้แก่พนักงานเฉลี่ยคนละ 7,697 เยน หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.39 เมื่อเทียบกับอัตราเงินเดือนในปี 2555 ถือเป็น การปรับเพิ่มเฉลี่ยเกินระดับ 7,000 เยน เป็นครั้งแรกในรอบ 16 ปี และเป็นการปรับเพิ่มในอัตราที่สูงเกินร้อยละ 2 ครั้งแรกในรอบ 15 ปี ส่วนใหญ่เป็นการปรับเพิ่มเงินเดือนในอุตสาหกรรมที่มีผลประกอบการดีขึ้นจากการฟื้นตัวของเศรษฐกิจ โดยอุตสาหกรรมการผลิต ปรับเพิ่มเงินเดือนเฉลี่ย 7,900 เยน หรือร้อยละ 2.5 เช่น สาขาเครื่องจักรและโลหะปรับเพิ่มร้อยละ 3.33 และสาขายานยนต์ ปรับเพิ่มเงินเดือนร้อยละ 2.78 ในขณะที่อุตสาหกรรมที่ไม่ใช่การผลิต ปรับเพิ่มเงินเดือน 7,295 เยน หรือร้อยละ 2.18

(สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงโตเกียว, 2557)

5.งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พิณสุดา สิริธรรังศรี. (2555). ได้ทำการศึกษาการจัดการการศึกษาแบบมีส่วนร่วมกรณีศึกษาโครงการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมขององค์กรในชุมชนเพื่อสุขภาวะคนไทย (การศึกษาวิจัยของโครงการประเมินผลความรู้รักเรียนระหว่างประเทศ (PISA) ของกลุ่ม OECD พบว่า ปัจจัยการแข่งขันกันระหว่างโรงเรียนสูง มีความสัมพันธ์กับการที่นักเรียนในประเทศนั้นทำคะแนนในการทดสอบระหว่างชาติได้ดี และพบว่า ระบบการบริหารจัดการโรงเรียนของไทยเป็นแบบราชการ

รวมศูนย์ไม่ได้กระจายอำนาจการบริหารไปที่โรงเรียน ทำให้โรงเรียนของไทยไม่ได้แข่งขันในเชิงคุณภาพ เพราะหลักสูตรตำราเรียน การประเมินผล การสอบระดับชาติและสอบเข้ามหาวิทยาลัย งบประมาณ การจ้างครู ถูกกำหนดมาจากกระทรวงศึกษาธิการจากส่วนกลางหมดแล้ว ครูไม่ว่าจะสอนที่ไหน สอนอย่างไร ถ้าไม่ทำอะไรผิดกฎระเบียบก็ได้ขึ้นเงินเดือนทุกปีพอๆ กันอยู่แล้ว โรงเรียนของไทยจึงไม่ได้แข่งขันในเชิงคุณภาพ ที่นักเรียนไทยแข่งขันกันนั้นก็เพียงแค่แข่งการท่องจำ กวดวิชาเพื่อสอบเข้าโรงเรียนชั้นนำที่มีชื่อเสียง และเพื่อเข้ามหาวิทยาลัยปิดของรัฐ ที่ทำให้ไม่มีความพยายามที่จะปฏิรูปการบริหารจัดการให้มีการเรียนการสอนประสิทธิภาพคุณภาพและมีธรรมาภิบาลอย่างแท้จริง

วิทยากร เชียงกุล. (2556). ได้ทำการศึกษาเรื่องปัญหาการจัดการการศึกษาของไทย เปรียบเทียบกับประเทศอื่น : รายงานสภาวะการศึกษาปี 52 - 53 และสรุปว่า ปัญหาการจัดการจัดการการศึกษาของไทย มีหลายด้าน โดยปัจจัยที่มีความเกี่ยวข้อง ได้แก่ สภาวะเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย สภาวะด้านการศึกษา (โอกาส ความเสมอภาค และการมีส่วนร่วมทางการศึกษา และคุณภาพการศึกษา) งบประมาณและค่าใช้จ่ายทางการศึกษา การศึกษาของแรงงาน และความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจและพัฒนาการทางสังคม

วิเชียร เย็นกาย กมลสุดประเสริฐ และ จักรพรรดิ วัฒนา. (2557). ได้ทำการศึกษาองค์ประกอบในการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า องค์ประกอบในการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อคุณภาพผู้เรียน ประกอบด้วย ภาวะผู้นำ การพัฒนาบุคลากร การสร้างทีมงาน การวิเคราะห์และประเมินองค์กร การวางแผนกลยุทธ์ การประกัน คุณภาพ และการนิเทศการศึกษาตัวบ่งชี้หรือตัวแปรย่อยขององค์ประกอบในการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อคุณภาพผู้เรียนสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้ง 8 องค์ประกอบ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

Miron Gary ; et.al. (2010) ได้ทำการศึกษาเรื่อง Schools Without Diversity: Education Management Organizations, Charter Schools, and the Demographic Stratification of the American School System โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยของโรงเรียนที่มีความหลากหลายของโรงเรียนในอเมริกา จำแนกตาม ลักษณะชาติพันธุ์ของนักเรียน สถานะทางเศรษฐกิจ สิ่งอำนวยความสะดวกของโรงเรียน และ การใช้ภาษา ในโรงเรียนที่มีการเรียนการสอนแบบนานาชาติ พบว่า ความผูกพันทางเชื้อชาติและลักษณะทางชาติพันธุ์มีผลต่อการ

รวมกลุ่มกันของนักเรียนอย่างเหนียวแน่น โดยเฉพาะคนที่มาจากพื้นที่เดียวกัน การบริหารจัดการโรงเรียนมีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดจากระดับรายได้ของผู้เรียน เหตุผลในการตัดสินใจส่งลูกเข้าเรียนขึ้นอยู่กับพ่อแม่ เนื่องจากศักยภาพในการรับนักเรียนของโรงเรียนที่มีข้อจำกัด ทำให้พ่อแม่จะเลือกโรงเรียนทางเลือกที่มีความเฉพาะเจาะจงมากขึ้น ภาษามีผลต่อการเลือกเรียนของท้องถิ่น โดยนักเรียนจะเลือกเรียนโรงเรียนที่มีนักเรียนที่ใช้ภาษาลักษณะเดียวกัน โดยผลการศึกษามีข้อเสนอแนะว่า ผู้จัดทำนโยบายทางการศึกษาจำเป็นต้องคำนึงถึงความแตกต่างกันทางเชื้อชาติของผู้เรียน การบริหารจัดการจำเป็นต้องทำให้มีความเท่าเทียมกัน เนื่องจากการกระจุกตัวของเชื้อชาติและระดับรายได้ของผู้เรียนมีผลต่อการเลือกเรียนในสถาบันการศึกษาและมีผลต่อรูปแบบการบริหารจัดการของโรงเรียน

Andrej Kohont, and Jana Nadohbergoc. (2010). ได้ทำการศึกษา แนวทางในการพัฒนาคุณภาพทรัพยากรมนุษย์ในระบบของสถาบันอุดมศึกษาของประเทศสโลวาเนีย (Slovenia) พบว่า ควรให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมองค์กร การบริหารจัดการ ความเป็นผู้นำและความต้องการของสังคม โดยยังพบว่าการศึกษาในปัจจุบัน มิได้ให้ความสำคัญในเรื่องของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างเพียงพอ โดยพบว่าตัวชี้วัดและระดับการวัดยังไม่มีมาตรฐานเพียงพอ และกระบวนการบริหารจัดการยังไม่ให้ความสำคัญกับเป้าหมายของการเป็นสถาบันอุดมศึกษา

Miron, Gary ; et.al. (2011). ได้ทำการศึกษาการบริหารจัดการองค์กรทางการศึกษาทั้งที่แสวงหากำไรและไม่แสวงหากำไร ในช่วงปี 2010-2011 พบว่า การบริหารจัดการโรงเรียนที่แสวงหากำไร มีการเจริญเติบโตค่อนข้างช้า แต่กลุ่มอุตสาหกรรมจัดการศึกษาที่ไม่แสวงหาผลกำไรยังคงเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง โดยผู้วิจัยเชื่อว่าช่วงสามปีที่ผ่านมาสถาบันการศึกษาที่แสวงหาผลกำไรมีการขยายตัวในด้านการบริการเสริมแต่มีการจัดทะเบียนลดลง ในขณะที่โรงเรียนที่ไม่แสวงหากำไรที่ยังคงอยู่อย่างต่อเนื่อง และมีการเปิดตัวสถาบันใหม่ๆ ในขณะที่จำนวนของโรงเรียนใหม่ภายใต้กำไรสำหรับการจัดการ EMO มีการชะลอตัวลงทะเบียนลง

บทที่ 3

วิธีการศึกษาและดำเนินการ

ในการศึกษาระบบการจัดการการศึกษาของประเทศญี่ปุ่นกับประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระบบการจัดการการศึกษาของประเทศญี่ปุ่น ผลการเปลี่ยนแปลงของการจัดการการศึกษาของประเทศญี่ปุ่นและประเทศไทย เพื่อหาข้อเสนอแนะแนวทางการศึกษาของระบบการจัดการการศึกษาให้กับประเทศไทย ผู้วิจัยจึงได้กำหนดแนวทางในการดำเนินการศึกษาวิจัย ดังนี้

1. แหล่งที่มาของข้อมูล
2. วิธีการดำเนินงาน
3. วิธีการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล
4. เครื่องมือหรือเทคนิคที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. แหล่งที่มาของข้อมูล

ใช้ข้อมูลเชิงทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้แก่ ข้อมูลด้านนโยบายการจัดการศึกษา รูปแบบการจัดการศึกษาของประเทศญี่ปุ่น และดัชนีชี้วัดการจัดอันดับของการจัดการการศึกษา เป็นต้น จากหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการศึกษาของประเทศญี่ปุ่น เช่น กระทรวงศึกษาวัฒนธรรม กีฬา วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี (Ministry of Education, Culture, Sports, Science and Technology-Japan : MEXT) ของประเทศญี่ปุ่น โดยจะศึกษาข้อมูลจากเอกสารหลักฐานต่างๆที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะเป็นผลงานวิชาการ เช่น หนังสือ บทความ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ และงานวิชาการในสื่ออิเล็กทรอนิกส์

2. วิธีการดำเนินงาน

ผู้วิจัยจะใช้วิธีการดำเนินงาน โดยการศึกษาและการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งเป็นการศึกษาเชิงเอกสาร จะเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เป็นผลงานวิชาการ เช่น หนังสือ บทความ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ และงานวิชาการในสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยศึกษาข้อมูลทุติยภูมิของประเทศญี่ปุ่น และวิเคราะห์ข้อมูลจากบริบทสังคมของประเทศญี่ปุ่น ศึกษาบริบทที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ครอบคลุมถึงระบบการจัดการศึกษาของประเทศญี่ปุ่น นโยบายและรูปแบบการจัดการศึกษา รวมไปถึงองค์ประกอบ แนวคิดการจัดการศึกษา หลักการ ลักษณะกิจกรรม สภาพปัญหา ความต้องการของผู้เรียน ลักษณะหลักสูตร วัตถุประสงค์ของหลักสูตร วิธีการเรียนการสอน ความสำเร็จในการจัด ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน หลังจากนั้นจะนำเสนอในรูปแบบของแผนภูมิ และตาราง

3. วิธีการศึกษาและวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการศึกษาวิจัย และวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 3 ประเด็น ดังนี้

1.ศึกษาระบบการจัดการการศึกษาของประเทศญี่ปุ่น โดยจะดำเนินการรวบรวมข้อมูลเชิงทฤษฎี จากเอกสารข้อมูลโครงสร้างระบบการจัดการศึกษาของประเทศญี่ปุ่น และนโยบายการจัดการศึกษาของประเทศญี่ปุ่นตั้งแต่ปี ค.ศ.2008-2012 มาวิเคราะห์เพื่อดูผลสัมฤทธิ์ของผลการจัดการศึกษา

2.ศึกษาและวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของการจัดการการศึกษาของประเทศญี่ปุ่นและประเทศไทย โดยจะดำเนินการรวบรวมข้อมูลตัวชี้วัดของ World Economic Forum ซึ่งจัดอันดับในปี ค.ศ. 2006-2015 หลังจากนั้นวิเคราะห์ระบบโครงสร้างหลักสูตรการจัดการศึกษา ปัจจัยความสำเร็จการจัดการศึกษาและการพัฒนาประชากรของประเทศจากการศึกษาค้นคว้าทั้งหมด และนำเสนอในรูปแบบของแผนภูมิ ตาราง และประกอบกรบรรยาย

3.เสนอแนะแนวทางการศึกษาของระบบการจัดการการศึกษาของประเทศไทย โดยนำข้อมูลนโยบายที่ประสบความสำเร็จของการจัดการศึกษาของประเทศญี่ปุ่นและประเทศไทย มาศึกษาถึงความแตกต่าง และนำมาปรับพัฒนาใช้กับประเทศไทย โดยการทำการเปรียบเทียบ Case Study Comparison

4. เครื่องมือหรือเทคนิคที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.1.1 Microsoft word

4.1.2 Microsoft Excel

4.2 เทคนิคที่ใช้ในการวิจัย

4.2.1 ตารางเปรียบเทียบแบบ Case Study Comparison

4.2.2 แผนภูมิแบบ Line Chart

4.2.3 ตารางวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ของนโยบายและแผน

4.3.การนำเสนอข้อมูล

4.3.1 ตาราง

4.3.2 แผนภูมิ

บทที่ 4

ผลการศึกษา

ในการศึกษาระบบการจัดการการศึกษาของประเทศญี่ปุ่น และประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระบบการจัดการการศึกษาของประเทศญี่ปุ่น ผลการเปลี่ยนแปลงของการจัดการการศึกษาของประเทศญี่ปุ่นและประเทศไทย และเสนอแนะแนวทางการศึกษาของระบบการจัดการการศึกษาประเทศญี่ปุ่นให้กับประเทศไทย ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์เนื้อหาตามวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

1.ระบบการจัดการการศึกษาของประเทศญี่ปุ่น

ปัจจุบันประเทศญี่ปุ่นเป็นประเทศที่ประสบความสำเร็จอย่างสูงในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยปัจจัยความสำเร็จเกิดจากนโยบายและยุทธศาสตร์การจัดการหลักสูตร และการพัฒนาผู้เรียน ครู โรงเรียนและสิ่งแวดล้อม และการบริหารจัดการ มีการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์สำหรับการพัฒนาอย่างเป็นองค์รวม การร่วมดำเนินการจากองค์กรทุกภาคส่วน และดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ทำให้ปัจจุบันญี่ปุ่นเป็นประเทศที่นานาประเทศล้วนยอมรับในเรื่องของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และหลายประเทศล้วนมีความต้องการในการนำเอาระบบและการบริหารจัดการทางด้านการศึกษาของประเทศญี่ปุ่นมาเป็นต้นแบบ

ระบบการศึกษาในสถาบันศึกษาของประเทศญี่ปุ่น มีการจัดการการศึกษาเป็นระบบ 6-3-3-4 ซึ่งหมายถึง ระดับประถมศึกษา 6 ปี มัธยมศึกษาตอนต้น 3 ปี มัธยมศึกษาตอนปลาย 3 ปี และมหาวิทยาลัย 4 ปี โดยยึดหลักความเท่าเทียมกันทางการศึกษาให้สามารถพัฒนาได้ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล และมีนโยบายการกระจายอำนาจทางการศึกษาไปสู่ส่วนภูมิภาค ซึ่งจะให้แต่ละท้องถิ่นจัดการศึกษาได้ตามความต้องการและความพร้อมของท้องถิ่น ญี่ปุ่นจะให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีการกำหนดระยะเวลาการสำเร็จหลักสูตรที่ยืดหยุ่นตามความสะดวกของผู้เรียน และมีระบบการเทียบโอนหน่วยกิต ซึ่งระบบการจัดการการศึกษาของประเทศญี่ปุ่น แบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่

1. การศึกษาระดับต้น ได้แก่

1.1 ระดับก่อนประถมศึกษา หรือระดับอนุบาล

การศึกษาระดับนี้มีได้เป็นการศึกษาภาคบังคับ แต่การดำเนินการในโรงเรียนของระดับนี้ จะอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงการศึกษาธิการ ซึ่งจะรับเด็กที่มีอายุตั้งแต่ 3 ปี จนถึง 5 ปี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เด็กเกิดความรับรู้ตามธรรมชาติ เสริมสร้างสุขภาพ ทั้งร่างกาย และจิตใจ ปลูกฝังความหนักแน่นทางด้านอารมณ์ และเพื่อเตรียมความพร้อมในการเข้าศึกษาในช่วงระดับประถมศึกษา โดยเด็กจะเรียนอยู่ที่โรงเรียนวันละ 4 ชั่วโมง ส่วนสถานรับเลี้ยงเด็กจะอยู่ภายใต้การดูแลของกระทรวงสาธารณสุข แรงงาน และสวัสดิการ ซึ่งหลักสูตรจะคล้ายๆกับการจัดการศึกษาในโรงเรียนอนุบาล แต่จะต่างกันที่วัตถุประสงค์ คือ จะรับเลี้ยงเด็กที่พ่อแม่ต้องออกไปทำงานนอกบ้าน ซึ่งจะใช้เวลาเลี้ยงดูเด็กทุกวันละ 8 ชั่วโมง และรับเลี้ยงเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 6 ปี

ภาพที่ 4 : กิจกรรมกีฬาสี่ระดับอนุบาล

ที่มา : ผู้วิจัย (2558).

ภาพที่ 5 : การเรียนการสอนระดับอนุบาล

ที่มา : ผู้วิจัย (2558).

1.2 ระดับประถมศึกษา

การศึกษาระดับนี้เป็นการศึกษาภาคบังคับ หลักสูตร 6 ปี สำหรับเด็กที่มีอายุตั้งแต่ 6 ปี ถึง 12 ปี เด็กทุกคนจะได้รับการศึกษาในระดับนี้ โดยที่ไม่ต้องเสียค่าเล่าเรียน และตำราเรียน ยกเว้นค่าอุปกรณ์การเรียนอื่นๆ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาทางด้านร่างกายและจิตใจของเด็ก หลักสูตรทางการเรียนจะประกอบไปด้วยทางด้านวิชาการ ซึ่งจะเรียนเกี่ยวกับ ภาษาญี่ปุ่น สังคมศาสตร์ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เป็นต้น เน้นในเรื่องคุณธรรม เพื่อเสริมสร้างจิตใจ และการวางตัวเพื่อชีวิตที่ดีขึ้น มีกิจกรรมพิเศษ เพื่อส่งเสริมศักยภาพและความสามารถของเด็กแต่ละคน เช่น งานกีฬา งานดนตรี และมีกิจกรรมการเรียนรู้ทั่วไป นอกเหนือจากชั่วโมงเรียนปกติ เช่น กิจกรรมอาสาสมัคร

ภาพที่ 6 : การเรียนการสอนระดับประถมศึกษา

ที่มา : <http://www.marumura.com> (2555).

ภาพที่ 7 : กิจกรรมกีฬาในระดับประถมศึกษา

ที่มา : <https://palmpepper.wordpress.com> (2549).

ทั้ง 2 ระดับนี้มีความแตกต่างกันตรงที่ ระดับก่อนประถมศึกษา มิได้เป็นการศึกษาภาคบังคับ แต่การดำเนินการจะขึ้นอยู่กับภายใต้การดูแลของกระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงสาธารณสุข แรงงาน และสวัสดิการ ส่วนระดับประถมศึกษาจะเป็นการศึกษาภาคบังคับ เด็กทุกคนจะได้รับการศึกษาในระดับนี้โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายทางการศึกษา ยกเว้นค่าอุปกรณ์การเรียนอื่นๆ ในเรื่องวัตถุประสงค์ของการศึกษาทั้ง 2 ระดับนี้ มีความคล้ายกันคือ เพื่อพัฒนาทางด้านร่างกาย และจิตใจของเด็ก ส่งเสริมในเรื่องการเรียนรู้สิ่งแวดล้อม และ

คุณธรรมโดยที่การเรียนในระดับก่อนประถมศึกษา จะเป็นพื้นฐานในการเรียนของระดับประถมศึกษาต่อไป

2. การศึกษาระดับกลาง ได้แก่

2.1 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

การศึกษาระดับนี้เป็นการศึกษาภาคบังคับ หลักสูตร 3 ปี สำหรับเด็กที่มีอายุตั้งแต่ 13 ปี จนถึง 15 ปี หลังจากที่สำเร็จการศึกษาในระดับประถมศึกษา เด็กทุกคนก็จะได้รับการศึกษาในระดับนี้ คล้ายๆกับการได้รับการศึกษาในระดับประถมศึกษา คือ มีต้องเสียค่าเล่าเรียน ตำราเรียน ยกเว้นค่าอุปกรณ์การเรียนอื่นๆ การศึกษาระดับนี้มีสำคัญต่อเด็ก เพื่อเตรียมเข้าสู่การเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือระดับวิทยาลัยเทคนิค หลักสูตรทางการเรียนจะคล้ายกับระดับประถมศึกษา แต่มีการเพิ่มวิชาภาษาต่างประเทศขึ้นมา และเด็กส่วนใหญ่จะใช้เวลาอยู่ในชมรม, กิจกรรม และการเรียนของโรงเรียนเป็นหลัก

ภาพที่ 8 : การเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ที่มา : <http://www.wegointer.com> (2556).

2.2 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

การศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเป็นภาคการศึกษาไม่บังคับในประเทศญี่ปุ่น ซึ่งเด็กส่วนใหญ่ของที่สำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจะเข้าศึกษาต่อในระดับนี้ โดยการศึกษาในระดับนี้จะต้องมีการสอบเข้า เช่นเดียวกับการสอบเข้ามหาวิทยาลัยในประเทศต่างๆ และเด็กที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนบางโรงเรียนจะสามารถเข้า

มหาวิทยาลัยระดับประเทศได้โดยตรง อาทิเช่น University of Tokyo การศึกษาระดับนี้ เป็นหลักสูตรสามัญ มีระยะเวลาในการศึกษา 3 ปี

ภาพที่ 9 : การเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ที่มา : <http://www.matichon.co.th> (2557).

ภาพที่ 10 : กิจกรรมกีฬาสีระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ที่มา : <http://www.bloggang.com> (2554).

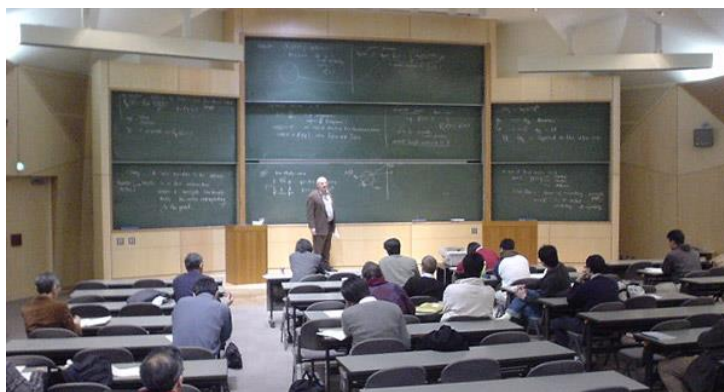
การศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จะเป็นการศึกษาภาคบังคับเพื่อเตรียมเข้าสู่ การศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งเป็นหลักสูตรสามัญ เรียนวิชาทั่วไป เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาต่างประเทศ เป็นต้น ส่วนใหญ่แล้วจะใช้เพื่อสอบเข้าศึกษา ต่อในระดับมหาวิทยาลัย ซึ่งทั้งระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

จะเป็นหลักสูตร 3 ปี เมื่อสำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สามารถเลือกที่จะศึกษาต่อ หรือจะเข้าทำงานเลยขึ้นอยู่กับเงื่อนไขของสถาบันศึกษาหรือสถานที่ทำงานนั้นๆ

3. การศึกษาระดับปลาย

3.1 ระดับมหาวิทยาลัย

ระดับมหาวิทยาลัยของญี่ปุ่น แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ มหาวิทยาลัยของรัฐ มหาวิทยาลัยของท้องถิ่น และมหาวิทยาลัยเอกชน ซึ่งจะเปิดสอนในระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก โดยที่ระดับปริญญาตรี ใช้เวลาในการศึกษา 4 ปี ยกเว้นสาขา แพทยศาสตร์ ทันตแพทยศาสตร์ และสัตวแพทยศาสตร์ จะใช้เวลาในการศึกษา 6 ปี ส่วนระดับปริญญาโท จะใช้เวลาในการศึกษา 2 ปี โดยมีหลักสูตรสาขาต่างๆ เช่น เกษตรศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ วิทยาศาสตร์ธรรมชาติ วิทยาศาสตร์การแพทย์ สังคมศาสตร์ ฯลฯ ส่วนระดับปริญญาเอก จะใช้เวลาในการศึกษา 3 ปี ยกเว้นสาขาทันตแพทยศาสตร์ และสัตวแพทยศาสตร์ จะใช้เวลาในการศึกษา 4 ปี เช่น The University of Tokyo , Kyoto University , Osaka University ระดับปริญญาเอก จะมีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตนักวิชาการ นักวิจัย ที่มีความเป็นเลิศทางวิชาการ มีความรู้ความเชี่ยวชาญพิเศษ ดังนั้นหลักสูตรในระดับนี้จึงเน้นการทำเรื่องวิจัยมาก

ภาพที่ 11 : การเรียนการสอนระดับมหาวิทยาลัย

ที่มา : <http://www.wegointer.com> (2557).

ภาพที่ 12 : บรรยากาศการศึกษาใน The University of Tokyo

ที่มา : <http://www.tlcthai.com> (2556).

3.2 ระดับวิทยาลัย

3.2.1 ระดับวิทยาลัยขั้นต้น

การศึกษาระดับนี้เป็นการจัดการการศึกษาระดับอนุปริญญา สำหรับผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย การศึกษาในระดับนี้ใช้ระยะเวลาศึกษา 2 ปี เช่นเดียวกับ Junior College หรือ Two-year College ของสหรัฐอเมริกา แต่อาจมีบางสาขาวิชากำหนดหลักสูตรไว้ 3 ปี เช่น สาขาพยาบาล ประมาณร้อยละ 60 ของวิทยาลัยในญี่ปุ่นทั้งหมดเป็นวิทยาลัยเฉพาะสำหรับผู้หญิง ซึ่งประกอบด้วยสาขาทางด้านคหกรรมศาสตร์ อักษรศาสตร์ ภาษาศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ สุขศึกษา บริหารธุรกิจ และเลขานุการ การรับเข้าศึกษาจะกำหนดคุณสมบัติต่างๆ ไว้เช่นเดียวกับการสมัครเข้ามหาวิทยาลัย และผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตร 2 หรือ 3 ปี ของวิทยาลัยประเภทนี้ อาจสมัครเข้าศึกษาในชั้นปีที่ 2 หรือ 3 ของมหาวิทยาลัยได้

3.2.2 ระดับวิทยาลัยเทคนิค

เป็นการจัดการการศึกษาสำหรับผู้สำเร็จการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สำหรับผู้ที่จบการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แล้วเลือกศึกษาต่อในระดับนี้ จะใช้เวลาในการศึกษา 2 ปี เป็นการจัดการศึกษาด้านเทคโนโลยี เพื่อเตรียมคนให้มีความรู้

ความสามารถที่จำเป็นแก่อาชีพทางสายช่างเทคนิค มีหลักสูตรต่อเนื่อง 5 ปี แต่ในสาขาพาณิชยนาวิ ใช้เวลาศึกษา 5 ปี 6 เดือน ส่วนใหญ่เป็นวิทยาลัยเทคนิคทางสายวิศวกรรมศาสตร์ และสาขาที่เกี่ยวข้อง ผู้สำเร็จการศึกษาจะได้รับวุฒินุปริญญา ผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยเทคนิค และมีคุณสมบัติตามที่กำหนดสามารถศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นได้ และบางวิทยาลัยได้รับอนุมัติให้จัดการศึกษาได้ถึงระดับปริญญาตรี

3.2.3 ระดับวิทยาลัยฝึกอาชีพเฉพาะทาง (อาชีวศึกษา)

การศึกษาระดับนี้เป็นการจัดการการศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพสำหรับผู้สำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือสูงกว่า เพื่อเสริมสร้างความรู้ และความชำนาญเฉพาะด้าน เพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษาสามารถนำไปประกอบอาชีพได้ทันที โดยสาขาที่ได้รับ ความนิยมอย่างมากรวมได้แก่ หลักสูตรด้านการออกแบบ: แฟชั่น,คอมพิวเตอร์กราฟิก, การ์ตูน,ออกแบบเกม,การออกแบบเวที หลักสูตรวิศวกรรม: วิศวกรรมยานยนต์, โปรแกรมเมอร์,คอมพิวเตอร์,วิศวกรรมเสียง หลักสูตรด้านนิเทศ บันเทิง การแสดง: ดนตรี, โทรทัศน์,การเต้น,ภาพยนตร์,การแสดง หลักสูตรด้านการบริการ และการท่องเที่ยว: การโรงแรม,การท่องเที่ยว,การบริหาร,ไกด์ หลักสูตรด้านสุขภาพความงาม: ทำผม,แต่งหน้า,ทำเล็บ,เอสเตติค หลักสูตรด้านธุรกิจ: ล่าม,ธุรกิจระหว่างประเทศเช่น พยาบาล การบัญชี การจัดการสารสนเทศ เป็นต้น มีระยะเวลาในการศึกษาและฝึกอบรม 1-3 ปี ส่วนใหญ่เป็นวิทยาลัยของเอกชน เช่น Nihon Kogakuin College (NEEC) , College of Business and Communication (CBC) , Tokyo Designer Gakuin College (TDG)

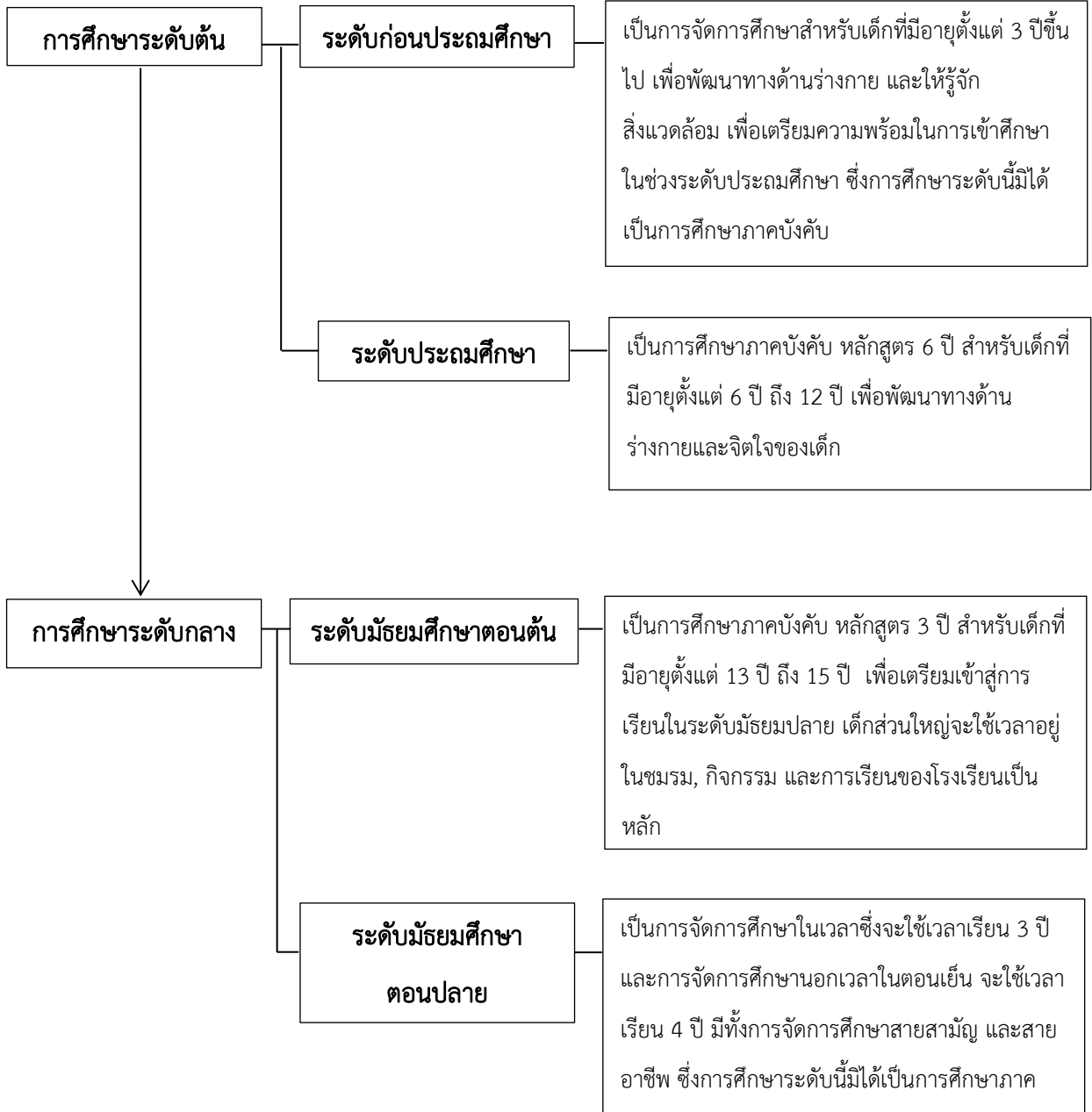
ภาพที่ 13 : การเรียนในด้านการทำอาหารในระดับวิทยาลัยฝึกอาชีพเฉพาะทาง

ที่มา : <http://www.study-in-japan.com> (2553).

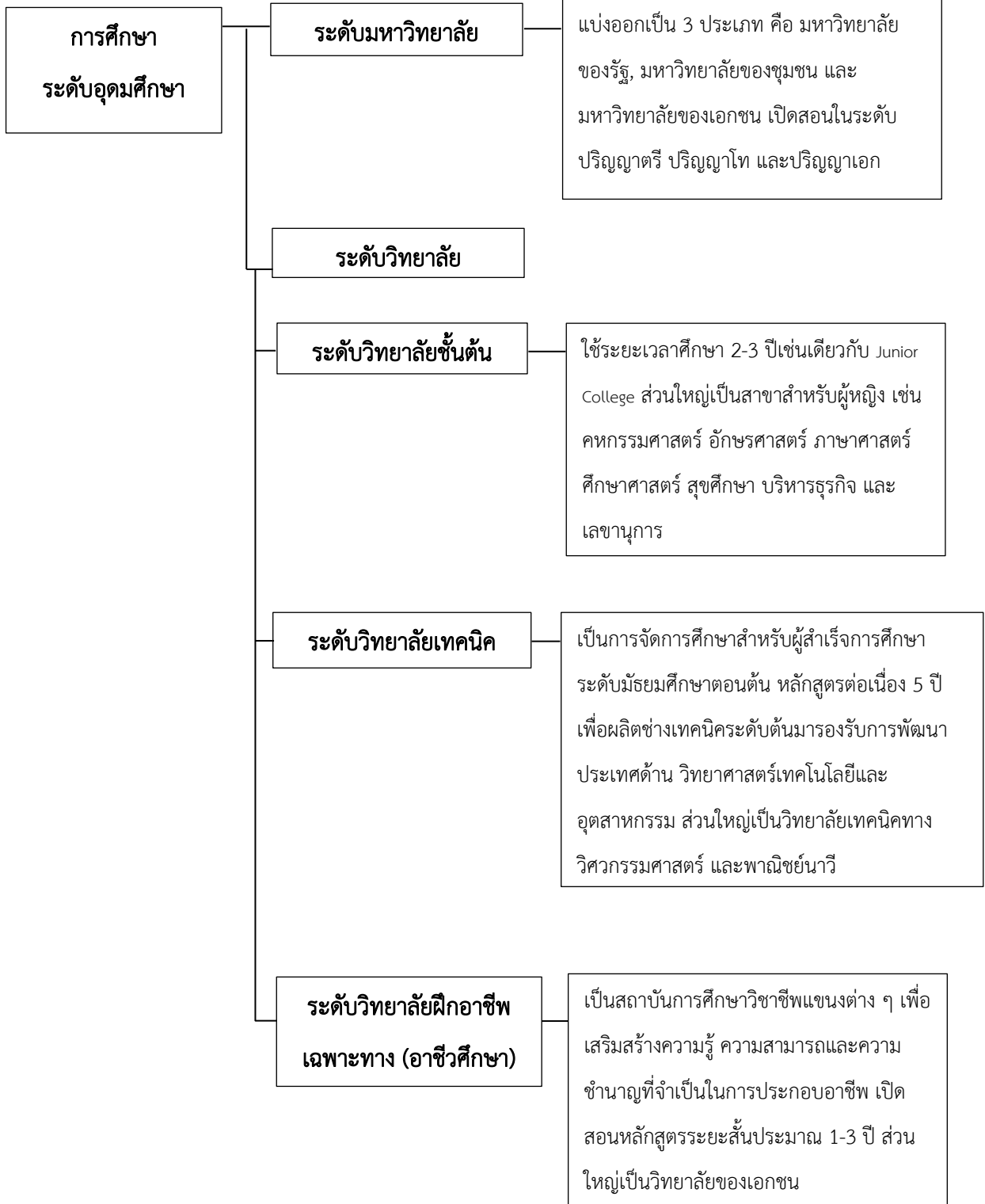
เมื่อสำเร็จการศึกษาระดับกลาง เด็กบางคนเลือกที่จะทำงานเลย แต่เด็กบางคนก็ยังคงเลือกที่จะศึกษาต่อในระดับสูง ซึ่งสามารถแบ่งได้ออกเป็นสายวิชาการทั่วไป และสายวิชาชีพ แต่การเรียนในระดับมหาวิทยาลัยมีค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง และคนญี่ปุ่นมักมีทัศนคติว่าใครที่ศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย มักจะเป็นคนที่ฉลาด เก่ง และค่อนข้างมีฐานะ การศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยจะเน้นในเรื่องของการเรียนวิชาการ และการทำวิจัย ส่วนการศึกษาในระดับวิทยาลัยนั้น มักให้ความสำคัญในเรื่องของสายอาชีพ เน้นว่าเมื่อสำเร็จการศึกษา จะมีทักษะความสามารถในการทำงานตามหลักสูตรสาขาที่ตนเองได้เลือกศึกษา ซึ่งการศึกษาในระดับวิทยาลัย สามารถแบ่งออกได้เป็นระดับวิทยาลัยขั้นต้น ระดับวิทยาลัยเทคนิค และระดับวิทยาลัยฝึกอาชีพเฉพาะทาง (อาชีวศึกษา)

ทั้งนี้สามารถสรุประบบการศึกษาของประเทศญี่ปุ่น เป็นแผนภาพ ได้ดังนี้

ระบบการศึกษาของประเทศญี่ปุ่น

ระบบการศึกษาของประเทศญี่ปุ่น

2. ผลการเปลี่ยนแปลงของการจัดการการศึกษาของประเทศญี่ปุ่น

นโยบายและยุทธศาสตร์ในการจัดการการศึกษาของประเทศญี่ปุ่น

ประเทศญี่ปุ่นได้มีการกำหนดนโยบายที่มีความเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการศึกษามาอย่างต่อเนื่อง โดยมีการกำหนดที่สำคัญ ดังนี้

1. นโยบายการสร้างพลังแห่งการดำเนินชีวิต (The Zest of Living) และนโยบายการยกระดับความสามารถทางวิชาการ

นโยบายนี้ได้ถูกกำหนดขึ้น ในปี ค.ศ.2001 โดยญี่ปุ่นได้มีนโยบายการปฏิรูปหลักสูตร คือ นโยบายการสร้างพลังแห่งการดำเนินชีวิต (The Zest of Living) และนโยบายการยกระดับความสามารถทางวิชาการ โดยมียุทธศาสตร์สำคัญคือ การปฏิรูปการศึกษาภาคบังคับ โดยมีการสร้างยุทธศาสตร์ของหลักสูตรสำหรับ 5 วิชาหลัก คือ

- 1.) วิชาคณิตศาสตร์ โดยมุ่งให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้เลขคณิตและทักษะคณิตศาสตร์ผ่านกิจกรรมในการแก้ปัญหา มีการใช้เวลาอย่างพอเพียง มีการตั้งโจทย์ให้สัมพันธ์กับชีวิตจริงของผู้เรียน ซึ่งมุ่งที่จะพัฒนาความสามารถในการคิดเชิงคณิตศาสตร์และคิดเชิงสร้างสรรค์ โดยมีให้กำหนดเนื้อหายากเกินไป แต่จะนำเนื้อหาที่ยากกว่าเลื่อนไปสอนในชั้นที่สูงกว่า

- 2.) วิชาวิทยาศาสตร์ จะเริ่มเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งต้องเรียนต่อจากวิชาสิ่งแวดล้อมของชีวิต (Life Environment Studies) โดยเนื้อหาต้องมีความเชื่อมโยงกับชีวิตประจำวันและเหมาะสมกับพัฒนาการของผู้เรียน เน้นการค้นคว้า ทดลอง และแก้ปัญหาด้วยตนเอง เน้นการสร้างแรงจูงใจใฝ่รู้ รู้จักวิธีการเรียนรู้จากสิ่งที่อยู่รอบตัวด้วยกระบวนการคิดแบบวิทยาศาสตร์ ทั้งนี้จะมีให้กำหนดเนื้อหาที่ยากเกินไป แต่จะนำเนื้อหาที่ยากกว่าเลื่อนไปสอนในชั้นที่สูงกว่า

- 3.) วิชาภาษาต่างประเทศ เริ่มเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 แต่ในระดับประถมศึกษาปีที่ 5-6 จะมีกิจกรรมภาษาต่างประเทศ และในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจะมีการเพิ่มภาษาอื่นๆ โดยจะเน้นภาษาไปเพื่อการสื่อสาร และฝึกใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ โดยเนื้อหาที่ยากจะถูกตัดออกไปและเลื่อนไปสอนในชั้นที่สูงกว่า

4.) วิชาการอ่าน จะถูกบรรจุเป็นส่วนหนึ่งของวิชาภาษาญี่ปุ่น โดยมุ่งที่จะให้ผู้เรียนเข้าใจ รายละเอียดของเนื้อหา เน้นการคิดและการใช้เหตุผลจากวรรณกรรมที่อ่าน โดยองค์ประกอบของ ภาษาญี่ปุ่นนั้น จะเน้น 3 ส่วน คือ (1) การพูดและการฟัง (2) การเขียน และ (3) การอ่าน

5.) วิชาหน้าที่พลเมือง เป็นส่วนหนึ่งของวิชาสังคมศึกษา จะเริ่มเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งต้องเรียนต่อจากวิชาสิ่งแวดล้อมของชีวิต (Life Environment Studies) เน้นเรื่องของความเป็นคนญี่ปุ่นในสังคมโลก ใช้วิชาภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์เป็นฐานนำไปสู่ความเข้าใจในหน้าที่ ของพลเมือง เน้นการสำรวจสภาพปัญหาสังคม เริ่มจากรอบตัวและขยายไปสู่ระดับประเทศและ นานาชาติ

2. นโยบายการยกระดับคุณภาพการศึกษาเพื่อปวงชน

ในปี ค.ศ.2006 ประเทศญี่ปุ่นได้กำหนดนโยบายนี้ขึ้น โดยกำหนดให้เป็นนโยบายหลักใน แผนปฏิบัติการจำเป็นสำหรับการปฏิรูปการศึกษา เพื่อมุ่งที่จะพัฒนาคุณภาพคนญี่ปุ่นทั้งปวงโดยใช้ การศึกษาเป็นฐาน ซึ่งนำมาซึ่งแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ปีค.ศ.2008 – 2012 และได้กำหนด ยุทธศาสตร์ที่สำคัญ 4 ประการ คือ

2.1 ยุทธศาสตร์หลักในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

ยุทธศาสตร์นี้ครอบคลุมถึง การยกระดับความสามารถทางวิชาการของผู้เรียน โดยทำการ ปฏิรูปการศึกษาระดับมัธยมศึกษา และมุ่งที่จะพัฒนาระบบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาให้มีความสามารถในการพัฒนาสังคม และเป็นผู้นำในสังคมโลก

2.2 ยุทธศาสตร์การพัฒนาครูและคณาจารย์เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทุกระดับ

ยุทธศาสตร์นี้ครอบคลุมถึง การพัฒนาศรัทธาของคนในสังคมที่มีต่อครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษา และการพัฒนาครูและคณาจารย์ในระดับสูงกว่ามัธยมศึกษา

2.3 ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพโรงเรียนและสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้

ยุทธศาสตร์นี้ครอบคลุมถึง การเน้นหลักสูตรที่เน้นความปลอดภัยจากแผ่นดินไหวทั้งในและ นอกโรงเรียน การมีอาสาสมัครเพื่อดูแลความปลอดภัย และการจัดทำแผนความปลอดภัย การ

ปรับปรุงงานห้องสมุดในโรงเรียน การปรับปรุงสื่อการสอน การบริหารสื่อการสอนโดยรัฐบาลท้องถิ่น อย่างมีประสิทธิภาพ และการปรับปรุงสื่อการสอนตามหลักสูตรใหม่ การส่งเสริมให้มีการใช้ ICT ใน โรงเรียน ตามยุทธศาสตร์ New IT Reform Strategy และการรวบรวมและใช้ประโยชน์จาก ผลงานวิจัยทางการศึกษา

2.4 ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการคุณภาพการศึกษา

ยุทธศาสตร์นี้ครอบคลุมถึงการนำวงจร PDCA มาใช้สำหรับการติดตามประเมินผลมาตรการ ต่างๆ ในการดำเนินการแบบเน้นผลงาน โดยจะต้องสร้างความร่วมมือแบบแนวราบทั่วทั้งสังคมเพื่อ ปรับปรุงคุณภาพการศึกษา สร้างความเชื่อมโยงในแนวดิ่ง เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้อย่างแท้จริง บนฐานการศึกษาที่มีคุณภาพทุกระดับ และ มีการกำหนดบทบาทที่ชัดเจนของรัฐบาลกลางและ รัฐบาลท้องถิ่นในด้านการบริหารและการจัดการศึกษา

ดังตารางเปรียบเทียบเชิงนโยบาย และยุทธศาสตร์ของประเทศญี่ปุ่นกับประเทศไทย

3. การกำหนดวิสัยทัศน์ “สังคมที่ใช้การศึกษาเป็นฐาน”

ในช่วงปี ค.ศ.2008 ประเทศญี่ปุ่น ได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์ทางการศึกษาไว้อย่างชัดเจน โดยประกาศที่จะมุ่งเป็น “สังคมที่ใช้การศึกษาเป็นฐาน” และได้มีการกำหนดเป้าประสงค์หลักในการดำเนินการที่สำคัญไว้ 5 ประการ คือ

- 1) ปลูกฝังความสามารถพื้นฐานให้เด็กทุกคนในช่วงการศึกษาภาคบังคับ
- 2) พยายามช่วยกันทั้งสังคมเพื่ออบรมเลี้ยงดูเด็ก
- 3) พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีความสามารถพัฒนาสังคมและความเป็นผู้นำในสังคมนานาชาติ
- 4) ประกันคุณภาพมัธยมศึกษาและอุดมศึกษา
- 5) พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยมุ่งเน้น “ความเป็นเลิศ” โดยการส่งเสริมให้การศึกษา ระดับอุดมศึกษาและศุนย์วิจัยต่างๆ ให้มีคุณภาพระดับโลก

4. แผนการปฏิรูปการศึกษาสำหรับคริสต์ศตวรรษที่ 21 และประกาศใช้แผน “Japan! Rise Again!”

แนวคิดนี้เป็นผลจากการปฏิรูปการศึกษามาอย่างต่อเนื่อง โดยมีการนำแผนไปสู่การปฏิบัติอย่างแพร่หลายมาตั้งแต่ปลายคริสต์ศตวรรษที่ 20 ที่เรียกว่า “Room to Grow” โดยปัจจุบันมีการลดชั่วโมงการเรียนจาก 5 วันครึ่ง (เรียนจันทร์ถึงศุกร์ และเสาร์อีกครั้งวัน) เป็นเรียน 5 วัน (จันทร์ถึงศุกร์) และลดเนื้อหาการสอนลงร้อยละ 30 ควบคู่กับการใช้แนวคิด “Zest for Living” เพื่อให้ นักเรียนเรียนอย่างมีความสุขและเรียนรู้จากประสบการณ์จริง มุ่งพัฒนาทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ให้สามารถปรับตัวเข้ากับธรรมชาติและสังคม โดยส่งเสริมยุทธศาสตร์ทางการศึกษาที่สำคัญ 2 ประการ คือ

- 1.) ส่งเสริมการสอนคุณธรรม ศีลธรรม การเคารพในวัฒนธรรมประเพณี มุ่งเน้นคุณภาพ การศึกษาและคุณภาพชีวิตของประชาชนญี่ปุ่น โดยการสร้างคุณลักษณะ (Character Building) หรือปลูกฝังให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่ดีในด้านความรับผิดชอบต่อส่วนร่วมและมีความรักชาติ (Patriotism) เคารพธงชาติและร้องเพลงชาติ ตระหนักในคุณค่าของเพื่อนมนุษย์ และการมีส่วนร่วมอย่างเข้มแข็งในสังคมนานาชาติ

2.) ส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยการสนับสนุนการวิจัย และการพัฒนาเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าเพื่อให้ญี่ปุ่นเป็นผู้นำในด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และศูนย์สารสนเทศทางวิทยาศาสตร์ที่จะเปิดกว้างสำหรับทุกชาติ

การเปลี่ยนแปลงของการจัดการศึกษาของประเทศญี่ปุ่น

ประเทศญี่ปุ่นจะให้ความสำคัญกับเรื่องของการพึ่งพาประเทศเพื่อนบ้านเป็นสำคัญ แม้ว่าปัจจุบันจะเป็นประเทศที่เจริญ มีความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจในระดับสูง แต่ก็ยังพบปัญหาว่าถูกประเทศมหาอำนาจทางเศรษฐกิจอื่นๆ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา หรือประชาคมยุโรป (Europe Community) กีดกันทางการค้า ประกอบกับประเทศญี่ปุ่นตระหนักในเรื่องของปัญหาระดับโลกที่ไม่สามารถแก้ไขได้เพียงลำพัง และจำเป็นต้องพึ่งพากันและกันระหว่างประเทศ ในการแก้ปัญหาในระดับโลก ทั้งปัญหาสิ่งแวดล้อม พลังงาน มลภาวะ และผู้อพยพ รัฐบาลญี่ปุ่นจึงได้กำหนดนโยบายปฏิรูปสู่ความเป็นสากล (Internationalization) โดยอาศัยการปฏิรูปการศึกษาเป็นเครื่องมือ โดยในส่วนของ การศึกษาจึงได้ประกาศนโยบายเร่งด่วนเพื่อการปฏิรูปการศึกษา เพื่อให้พร้อมกับการเปลี่ยนแปลงในเรื่องดังกล่าว (Reforms of Coping with the Changing Time) เพื่อเป็นแนวทางการปฏิรูป การศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ โดยมีมาตรการ 6 มาตรการ สำหรับการปรับปรุงการจัดการศึกษาเพื่อรองรับความเป็นสังคมนานาชาติ ดังนี้

1.) ส่งเสริมการศึกษาเพื่อความเข้าใจระหว่างประเทศ

ประเทศญี่ปุ่นได้ดำเนินการปรับปรุงหลักสูตรและเนื้อหาวิชาทั้งในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา โดยมีการเสริมเนื้อหาความรู้เกี่ยวกับนานาชาติเข้าไปในเนื้อหาวิชาทุกระดับชั้น มีการกิจกรรมเสริมหลักสูตร ได้แก่ กิจกรรมการแลกเปลี่ยนนักศึกษา การศึกษานอกโรงเรียนสำหรับผู้ใหญ่ แม่บ้านและเยาวชน โดยมุ่งเน้นเรื่องของความเข้าใจระหว่างประเทศ

2.) การปรับปรุงการสอนภาษาต่างประเทศ

ประเทศญี่ปุ่นได้เน้นความสำคัญของการฝึกทักษะการสื่อความหมายด้วยภาษาต่างประเทศ และมุ่งเน้นความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศในหลักสูตร โดยมีการปรับปรุงหลักสูตรใหม่ ทั้งในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีการเพิ่มชั่วโมงสำหรับวิชาภาษาต่างประเทศ จากสัปดาห์ละ 3 ชั่วโมงเป็น 4

ชั่วโมง และในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้มีการเพิ่มรายวิชาใหม่ ชื่อ “Oral/Aural Communication A,B,C” นอกจากนี้ยังมีการจัดทำโครงการ The Japan Exchange and Teaching Program (JET) โดยมีการสร้างความร่วมมือกับกระทรวงที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ทั้งกระทรวง การต่างประเทศ กระทรวงมหาดไทย หรือแม้แต่หน่วยงานระดับท้องถิ่น โดยมีการเชิญเยาวชนจาก ต่างประเทศไปเป็นครูผู้ช่วยสอนภาษาต่างประเทศ มีการพัฒนาความสามารถในการสอน ภาษาอังกฤษ ด้วยการให้มีการฝึกอบรมทั้งในและต่างประเทศ มีการสนับสนุนทางการเรียนและ สถานศึกษาต่างๆ ให้มีการปรับปรุงอาคารสถานที่และอุปกรณ์เพื่อรองรับการสอนภาษาต่างประเทศ มีการส่งเสริมให้มีการวิจัยเรื่องผลดีและผลเสียของการสอนภาษาต่างประเทศให้กับนักเรียนระดับ ประถมศึกษา มีการส่งเสริมให้มีการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศให้มีความหลากหลายภาษา

3.) การแลกเปลี่ยนและสร้างความร่วมมือด้านการศึกษากับนานาชาติ

มีการส่งครูและบุคลากรทางการศึกษาไปปฏิบัติงานต่างประเทศ โดยถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการ ฝึกอบรมครูประจำการทั้งในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา โดยมีการตั้งเป้าหมายว่าจะต้องมี การพัฒนาครูในส่วนนี้ปีละ 5,000 คน ทั้งนี้ประเทศที่ส่งไปจะเป็นประเทศที่มีความเจริญทางด้าน การศึกษา เช่น ประเทศออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการจัดทุนเพื่อส่งอาจารย์ มหาวิทยาลัยไปแลกเปลี่ยนกับอาจารย์ในประเทศ เช่น โครงการ Overseas Program, Foreign Teachers Program, Japan Society for the Promotion of Science และ Fulbright Program และส่งนักศึกษาไปแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกับต่างประเทศในโครงการ Management and Coordination Agency's Ship for World Youth Program และ The Friendship Program for the Twenty-first Century เป็นต้น รวมไปถึงการพานักศึกษาไป ทัศนศึกษาต่างประเทศ

4.) การร่วมมือกับองค์กรต่างประเทศ

ประเทศญี่ปุ่นได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกขององค์กรระดับโลก ได้แก่ องค์การศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization : UNESCO) โดยดำเนินกิจกรรมร่วมกับ UNESCO และ เป็นสมาชิกของ องค์กร OECD และจัดตั้งศูนย์วิจัยทางการศึกษาและนวัตกรรม (The Center for Educational Research and Innovation : CER) เพื่อทำการศึกษาเปรียบเทียบด้านการศึกษาและนวัตกรรม

การศึกษาระหว่างญี่ปุ่นกับสมาชิกของ OECD นอกจากนี้ยังเป็นสมาชิกของสมาคมเศรษฐกิจแห่งเอเชีย (Asia-Pacific Economic Cooperation : APEC) ซึ่งจะมีกิจกรรมเกี่ยวกับการฝึกอบรมครู และโครงการพัฒนาหลักสูตรในวิชาต่างๆ

5.) การร่วมมือกับประเทศที่กำลังพัฒนา

แม้จะเป็นประเทศที่ก้าวหน้าทางด้านการศึกษาแล้ว แต่ประเทศญี่ปุ่นกลับให้ความสำคัญในเรื่องของการให้ความช่วยเหลือกับประเทศที่ด้อยกว่า โดยได้ให้ความช่วยเหลือด้าน Hardware อุปกรณ์ทางการศึกษาและกีฬา ให้ความช่วยเหลือด้าน Software เช่น การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และการทำวิจัยร่วมกัน

6.) การสนับสนุนแผนการรับนักเรียนระยะสั้นกับต่างประเทศ

ประเทศญี่ปุ่นมีการตั้งเป้าหมายเพื่อรับนักเรียนต่างชาติ โดยมีเป้าชัดเจน เช่น ในปี ค.ศ.2000 มีเป้าหมายให้มีนักศึกษาต่างชาติ 100,000 คน และมีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนนักเรียนระยะสั้นกับต่างประเทศ ภายใต้โครงการต่าง ๆ เช่น โครงการ Junior Year Abroad (JYA) โครงการ University Mobility in Asia and Pacific (UMAP) โครงการ European Community Action Scheme for the Mobility of University Student (ERASMUS) เป็นต้น

7.) พัฒนาระบบรับนักศึกษาต่างชาติ

ประเทศญี่ปุ่นได้มีการจัดสรรงบประมาณสำหรับเป็นทุนการศึกษาแก่นักศึกษาต่างชาติในประเทศญี่ปุ่น มีการสร้างหอพักนักศึกษาต่างชาติ มีการสร้างระบบประกันสุขภาพ มีการปรับปรุงระบบการแนะแนว และให้ความช่วยเหลือนักศึกษาต่างชาติอย่างเป็นระบบ รวมทั้งยังมีการจัดสัมมนาเกี่ยวกับอุดมศึกษาสำหรับนักศึกษาต่างชาติ มีการจัดสอบวัดความรู้ภาษาญี่ปุ่น และมีการจัดงานระดับนานาชาติ เช่น Japan Education Fairs เพื่อเป็นการรองรับระบบในการรับนักศึกษาต่างชาติ

8.) จัดระบบช่วยเหลือนักศึกษาญี่ปุ่นในต่างประเทศ

นอกจากการรับนักศึกษาต่างชาติมาสู่ประเทศแล้ว ประเทศญี่ปุ่นยังให้ความสำคัญกับนักศึกษาญี่ปุ่นที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศ โดย สร้างระบบฐานข้อมูลเพื่อส่งข่าวสารสารสนเทศผ่านไปยังผู้ที่ศึกษาอยู่ต่างประเทศ ได้แก่ The Information Center of the Association of International Education นอกจากนี้ยังให้ความช่วยเหลือในการดำเนินการของสมาคมนักศึกษาแลกเปลี่ยนนักเรียนมัธยมศึกษานานาชาติแห่งประเทศไทยญี่ปุ่น (The Japan Association of International Exchange Organizations for High School Student) มีการส่งเสริมให้ไปจัดประชุมและสนับสนุนการวิจัยเกี่ยวกับการเรียนในต่างประเทศของนักเรียนญี่ปุ่นระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

9.) การเผยแพร่การสอนภาษาญี่ปุ่นในต่างประเทศ

ประเทศญี่ปุ่นได้เปิดให้มีการจัดสอบวัดความสามารถในการสอนภาษาญี่ปุ่น (The Japanese Language Teaching Competency Test) มุ่งเน้นการปรับปรุงคุณภาพของครูสอนภาษาญี่ปุ่นสำหรับชาวต่างชาติ โดยมีการฝึกอบรมครูสอนภาษาญี่ปุ่นระดับสูง เป็นระยะเวลา 10 หรือ 12 เดือน นอกจากนี้ในระดับกระทรวงศึกษาธิการ ยังเป็นเจ้าภาพในการปรับสื่อการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่น ร่วมกับ The Agency for Cultural Affairs Language Teachers และยังมี การปรับปรุงคุณภาพอาคารสถานที่สำหรับการสอนภาษาญี่ปุ่น

10.) การปรับปรุงคุณภาพการศึกษาสำหรับนักเรียนญี่ปุ่นในประเทศ

สำหรับนักศึกษาที่อยู่ในต่างประเทศ ประเทศญี่ปุ่นได้ดำเนินการจัดให้มีโรงเรียนนำร่องในการวิจัยคุณภาพการศึกษาของนักเรียนญี่ปุ่นในต่างประเทศ รวมทั้งมีการจัดส่งครูระดับโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งเป็นการศึกษาภาคบังคับจากญี่ปุ่นไปสอนในโรงเรียนเด็กญี่ปุ่นในต่างประเทศ มีการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนและส่งหนังสือเรียนไปให้นักเรียนที่อยู่ในต่างประเทศ

11.) การปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของนักเรียนญี่ปุ่นที่กลับจากต่างประเทศ

ในการดำเนินการส่วนนี้ ประเทศญี่ปุ่นได้จัดให้มีโรงเรียนนำร่องเพื่อทำการวิจัยเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาของนักเรียนที่กลับจากต่างประเทศ และมีการให้บริการแนะแนวเพื่อช่วยในการปรับตัว รวมไปถึงการพัฒนาชั้นเรียนให้กับโรงเรียนญี่ปุ่นที่รับเด็กญี่ปุ่นกลับจากต่างประเทศให้เข้าเรียนกับนักเรียนญี่ปุ่นทั่วไป

ผลของการเปลี่ยนแปลงของการจัดการการศึกษาของประเทศญี่ปุ่น

จากการปฏิรูปและปรับปรุงระบบการจัดการการศึกษาของประเทศญี่ปุ่นตลอดช่วงปี ค.ศ. 2006-2015 พบว่าคุณภาพการศึกษาของนักเรียนญี่ปุ่นเมื่อเทียบกับนานาชาติมีแนวโน้มและพัฒนาการที่ดีขึ้น ดังจะเห็นได้จากการประเมินผลของ World Economic Forum ซึ่งจัดอันดับในปี ค.ศ. 2006-2015 โดยมีตัวชี้วัดด้านการศึกษาขั้นสูงและการฝึกอบรม (Higher Education and Training) เป็นกลุ่มตัวชี้วัดหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการสร้างความมั่งคั่งและขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศต่าง ๆ ซึ่งคุณภาพของการศึกษาระดับสูงและกระบวนการให้การศึกษาอบรมในวิชาการด้านต่าง ๆ จะมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งปัจจัยด้านการศึกษาขั้นสูงและการฝึกอบรม (Higher Education and Training) ประกอบด้วยตัวชี้วัด 8 ตัว ได้แก่

- 1) อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษา (Secondary Education Enrollment , Rate gross %)
- 2) อัตราการเข้าเรียนระดับอุดมศึกษาสุทธิ (Tertiary education enrollment, gross %)
- 3) คุณภาพของระบบการศึกษา (Quality of the Education System)
- 4) คุณภาพของโรงเรียนที่สอนคณิตศาสตร์-วิทยาศาสตร์ (Quality of Math and Science Education)
- 5) คุณภาพของสถาบันที่สอนการบริหารจัดการ (Quality of Management Schools)
- 6) การเข้าถึงการใช้อินเทอร์เน็ตในโรงเรียน (Internet Access in Schools)

7) การวิจัยเฉพาะทางของท้องถิ่นและการให้บริการฝึกอบรม (Local Availability of Specialized Research and Training Services)

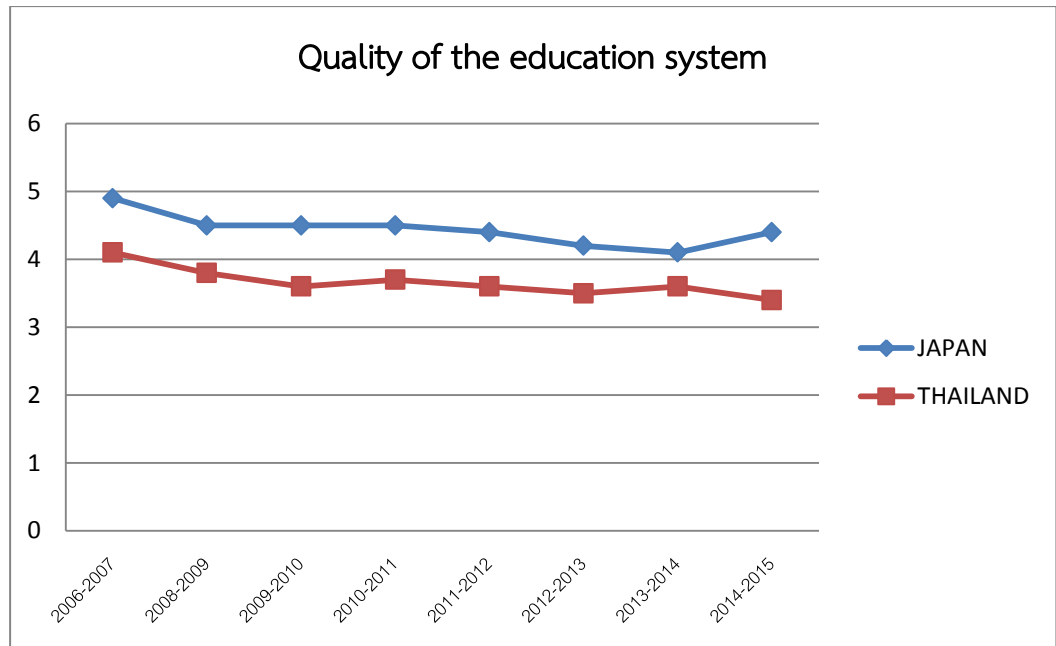
8) ขอบเขตการฝึกอบรมพนักงาน (Extent of Staff Training)

ผลของการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของ WEF โดยใช้ตัวชี้วัดด้านคุณภาพของระบบการศึกษา (Quality of the Education System) ของประเทศญี่ปุ่นและประเทศไทย ดังนี้

ตารางแสดงการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขัน WEF ของประเทศญี่ปุ่น และประเทศไทยโดยใช้ตัวชี้วัดด้านคุณภาพของระบบการศึกษา (Quality of the Education System)

COUNTRY	JAPAN		THAILAND	
YEARS				
2006-2007	RANK	19	RANK	41
	SCORE	4.9	SCORE	4.1
2008-2009	RANK	31	RANK	53
	SCORE	4.5	SCORE	3.8
2009-2010	RANK	31	RANK	67
	SCORE	4.5	SCORE	3.6
2010-2011	RANK	35	RANK	66
	SCORE	4.5	SCORE	3.7
2011-2012	RANK	36	RANK	77
	SCORE	4.4	SCORE	3.6
2012-2013	RANK	43	RANK	78
	SCORE	4.2	SCORE	3.5
2013-2014	RANK	50	RANK	78
	SCORE	4.1	SCORE	3.6
2014-2015	RANK	33	RANK	87
	SCORE	4.4	SCORE	3.4

ที่มา : World Economic Forum (ปี ค.ศ.2006-2015)

แผนภูมิเส้นแสดงการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของ WEF โดยใช้ตัวชี้วัด
ด้านคุณภาพของระบบการศึกษา (Quality of the Education System)

ที่มา : ผู้วิจัย (2558). โดยดัดแปลงข้อมูลจาก World Economic Forum
(ปี ค.ศ.2006-2015)

จากแผนภูมิเส้นในการจัดอันดับทางด้านคุณภาพของระบบศึกษา ในปี ค.ศ.2006-2015 พบว่า ปี ค.ศ.2006-2007 ประเทศญี่ปุ่น มีคะแนน 4.9 จากคะแนนทั้งหมด 6 คะแนน ซึ่งถูกจัดอันดับให้อยู่ในลำดับที่ 19 จากจำนวนประเทศที่มีการเข้าร่วมการจัดอันดับของ WEF ทั้งหมด 125 ประเทศ ส่วนประเทศไทย มีคะแนน 4.1 และอยู่ในอันดับที่ 41 ซึ่งหากเปรียบเทียบการจัดอันดับในปี นี้แล้ว จะพบว่าคุณภาพของระบบการศึกษาของประเทศไทยนั้น ยังอยู่ในระดับที่สูงมากกว่าประเทศไทย ต่อมาได้มีการกำหนดนโยบายการยกระดับคุณภาพการศึกษาเพื่อปวงชน ให้เป็นนโยบายหลักในการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งนำมาซึ่งแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ปี 2008-2012 อีกทั้งยังมีการกำหนดยุทธศาสตร์ที่สำคัญ 4 ประการได้แก่ ยุทธศาสตร์หลักในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน, ยุทธศาสตร์การพัฒนาคูครูและคณาจารย์เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทุกระดับ, ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพโรงเรียน และสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ และยุทธศาสตร์การบริหารจัดการคุณภาพการศึกษา ส่งผลให้การจัดอันดับทางด้านคุณภาพการศึกษาของประเทศไทย

ในปี ค.ศ.2014-2015 มีอันดับที่ถูกพัฒนามากขึ้น จากในปี ค.ศ.2008-2013 โดยมีคะแนนอยู่ที่ 4.4 จากคะแนนรวมทั้ง 6 คะแนน และอยู่ในอันดับที่ 33 จากจำนวนประเทศที่มีการเข้าร่วมการจัดอันดับของ WEF ทั้งหมด 144 ประเทศ ส่วนประเทศไทย มีคะแนน 3.4 และอยู่ในอันดับที่ 87

หากสังเกตจากแผนภูมิ จะพบว่าคุณภาพของระบบการศึกษาของทั้ง 2 ประเทศ จากปี ค.ศ. 2006-2015 นั้น มีทิศทางที่แตกต่างกัน คือ ประเทศญี่ปุ่น เมื่อมีการกำหนดแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ปี 2008-2012 ทำให้คะแนนและการจัดอันดับ มีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น สังเกตได้จาก ปี ค.ศ.2014-2015 เมื่อเทียบกับประเทศไทยที่มีทิศทางที่ต่ำลง

ปัจจัยความสำเร็จการจัดการศึกษา

จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่าปัจจัยความสำเร็จในการจัดการศึกษาของประเทศญี่ปุ่นนั้น ได้มีการดำเนินการได้อย่างครบถ้วน และคำนึงถึงภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งระบบ ตั้งแต่การกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา การส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียน ระบบการจัดการเรียนการสอน ครูผู้จัดการเรียนการสอน หลักสูตร สื่อการเรียนการสอน ไปจนถึงการจัดสภาพแวดล้อมสำหรับส่งเสริมการเรียนการสอน รวมถึงการประเมินผลการศึกษา ซึ่งจะไม่ดำเนินการเพียงภาคส่วนใดภาคส่วนหนึ่งเท่านั้น แต่จะมีการสร้างความเชื่อมโยงไปถึงครอบครัวและหน่วยงานภาครัฐที่อยู่ในระดับท้องถิ่น ให้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ แต่สิ่งสำคัญที่ทำให้ประเทศญี่ปุ่นประสบความสำเร็จคือ การกำหนดแนวทางและมาตรการในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่เป็นรูปธรรมและมีการติดตามผลประเมินผลและปรับใช้ตลอดเวลา โดยได้กำหนดมาตรการเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติตามวงจรคุณภาพ (PDCA) ซึ่งในภาพรวมได้กำหนดแนวทางในการดำเนินการไว้ 4 แนวทาง ดังนี้

แนวทางที่ 1 การสร้างความเป็นรูปธรรมในการรวมพลังเพื่อปรับปรุงการศึกษา

แนวทางที่ 2 การพัฒนาความเข้มแข็งของประชาชนเพื่อนำไปสู่ชีวิตที่มีอิสรภาพและเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม โดยสร้างความสามารถให้กับแต่ละบุคคล บนพื้นฐานของการเคารพความแตกต่าง

แนวทางที่ 3 การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความรู้ที่จำเป็นอย่างกว้างขวาง มีความเชี่ยวชาญและความฉลาดเป็นเลิศ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาสังคม

แนวทางที่ 4 การดำเนินงานเพื่อให้เด็กมีความปลอดภัยและรู้สึกมั่นคง และการสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมเพื่อการศึกษาที่มีคุณภาพสูง

3. เสนอแนะแนวทางการจัดการการศึกษาของประเทศไทย

จากการรวบรวมและวิเคราะห์เนื้อหา ของข้อมูลระบบการจัดการการศึกษาของประเทศไทย ปัญหา ผลการเปลี่ยนแปลงของการจัดการการศึกษาของประเทศไทยและประเทศไทย ทำให้เกิดเป็นข้อเสนอแนะและแนวทางทางการศึกษาและระบบการจัดการการศึกษาของประเทศไทย ดังนี้

3.1 การกำหนดนโยบายทางการศึกษา

จากการศึกษาพบว่า ประเทศไทยจะให้ความสำคัญกับเรื่องของการศึกษาภาคบังคับอย่างจริงจังและดำเนินการโดยต่อเนื่อง มีการปรับปรุงทั้งคุณภาพหลักสูตร คุณภาพตำราเรียน คุณภาพครู และคุณภาพของสิ่งแวดล้อมทางการศึกษา (สถานที่และอุปกรณ์การศึกษา) มีการกำหนดและออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาหลายฉบับ โดยทุกฉบับอยู่บนพื้นฐานของการประกันสิทธิทางการศึกษา (Right to Education) สำหรับประชาชน ซึ่งรัฐจะต้องจัดการศึกษาภาคบังคับที่มีคุณภาพสูงให้กับประชาชนทุกคน ในขณะที่ประเทศไทยยังมีนโยบายที่กว้าง และไม่เน้นถึงการจัดการศึกษาในระดับการศึกษาภาคบังคับ ดังนั้น จึงควรให้ความสำคัญกับการศึกษาภาคบังคับให้มากขึ้น และควรจัดสรรงบประมาณเพื่อการจัดการกับคุณภาพการศึกษา

3.2 การกำหนดยุทธศาสตร์สำหรับการจัดการหลักสูตร

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า การจัดหลักสูตรสำหรับวิชาสำคัญหลักๆ ได้แก่ วิชาคณิตศาสตร์ วิชาวิทยาศาสตร์ และวิชาหน้าที่พลเมือง ประเทศไทยยังกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรไว้เพียงกว้างๆ ยังไม่เน้นเรื่องของการแก้ปัญหาและการใช้เวลาให้เพียงพอ ประกอบกับการจัดการหลักสูตรในการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์โดยให้เรียนเป็นกลุ่มในระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นนั้น อาจจะไม่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ซึ่งแตกต่างกับประเทศญี่ปุ่นที่ใช้วิธีการบูรณาการวิชาวิทยาศาสตร์ให้เข้ากับวิชาวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ (Natural Science) กับสังคมศึกษา ส่วนวิชาหน้าที่

พลเมืองของประเทศไทยที่ให้มีการเรียนควบคู่ไปกับอีก 5 สาขานี้ อาจไม่มีความสนใจเท่ากับการสอนในประเทศญี่ปุ่นที่ให้ผู้เรียนเริ่มศึกษาจากการสำรวจภูมิประเทศของตนควบคู่ไปกับการศึกษาประวัติศาสตร์ จึงทำให้ความรู้และความตระหนักในวิชาหน้าที่พลเมืองสูงและได้ผลสัมฤทธิ์เรื่องของหน้าที่พลเมืองดีกว่า

3.3 การกำหนดยุทธศาสตร์สำหรับการปฏิรูปครูผู้สอน

จากการศึกษาข้อมูลพบว่า ประเทศญี่ปุ่นจะเน้นการพัฒนาความเป็นครูให้กับครูในระดับการศึกษาภาคบังคับ เพื่อเพิ่มศรัทธาจากนักเรียน ผู้ปกครอง และคนทั่วไป และพัฒนาครูในระดับสูงกว่าภาคบังคับให้เป็นผู้เชี่ยวชาญทางเทคนิคเชิงสร้างสรรค์ ให้มีทักษะการปฏิบัติที่มากพอที่จะถ่ายทอด ปรับปรุง และสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ๆ ส่วนประเทศไทยเพื่อให้เกิดประสิทธิผลทางด้านการจัดการศึกษา มีคุณภาพและสามารถเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันกับนานาประเทศ ควรกำหนดยุทธศาสตร์พัฒนาครูให้มีความแตกต่างกันตามแต่ละระดับการศึกษา ทั้งในระดับภาคบังคับและระดับสูงกว่าภาคบังคับ โดยครูในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาควรจะมีความรักต่อเด็กและมีจิตวิทยาสูง ในขณะที่ครูที่สอนในระดับภาคบังคับควรมีความรู้และทักษะการสอนวิชาเฉพาะแบบมืออาชีพและเชี่ยวชาญในการสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ดังนั้นจึงควรให้มีการทบทวนนโยบายและพัฒนาครูและกำหนดคุณสมบัติของครูให้มีความแตกต่างกัน ทั้งในระดับครูผู้สอนอนุบาล ครูผู้สอนระดับประถมศึกษา ครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

3.4 การกำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาโรงเรียนและสิ่งแวดล้อม

จากการศึกษาพบว่า ประเทศญี่ปุ่นจะให้ความสำคัญกับการสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับการศึกษา และสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมเพื่อการศึกษาที่มีคุณภาพสูง เน้นในเรื่องคุณภาพของห้องสมุดและบรรณารักษ์ ส่งเสริมการปรับปรุงสื่อการสอน และส่งเสริมการใช้ ICT ในโรงเรียน เนื่องจากปัจจุบันประเทศไทยยังไม่เน้นเรื่องความปลอดภัยของผู้เรียน การพัฒนาระบบสืบค้นและห้องสมุด การปรับปรุงสื่อการเรียนการสอน และการนำผลการวิจัยทางการศึกษามาใช้เท่าที่ควรนัก มีเพียงการดำเนินการเรื่องการนำเอา ICT มาใช้เพื่อการเรียนการสอน ซึ่งแต่ละปัจจัยมีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาการศึกษา ดังนั้นจึงควรมีการกำหนดยุทธศาสตร์และนโยบายเฉพาะในแต่ละเรื่องให้มีความชัดเจน

3.5 การปรับระบบการบริหารและการประเมินผลการดำเนินงาน

จากการศึกษาพบว่าประเทศญี่ปุ่นได้นำระบบของ PDCA มาใช้ในการตรวจสอบผลการดำเนินงานและประเมินผลการปฏิบัติงานในทุกองค์กรรวมถึงองค์กรทางการศึกษา ซึ่งทำให้ผลของการพัฒนาการศึกษาเป็นไปในทางที่ดีขึ้น ดังนั้นประเทศไทยควรมีการนำเอาบทเรียนของความสำเร็จมาทดลองใช้และปฏิบัติในการบริหารจัดการและประเมินผลการดำเนินงานในระบบการศึกษา ให้กลายเป็นวัฒนธรรมองค์กรที่มีคุณภาพเช่นเดียวกับประเทศญี่ปุ่น

บทที่ 5

สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษา ระบบการจัดการการศึกษาของประเทศญี่ปุ่นกับประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระบบการจัดการการศึกษาของประเทศญี่ปุ่น ผลการเปลี่ยนแปลงของการจัดการการศึกษาของประเทศญี่ปุ่นและประเทศไทย และเสนอแนะแนวทางการศึกษาของระบบการจัดการการศึกษาให้กับประเทศไทย ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลหตุยภูมิจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบข้อสรุปผลการศึกษา และนำเสนอการอภิปรายผล ดังนี้

สรุปผลการศึกษา

1. ระบบการจัดการการศึกษาของประเทศญี่ปุ่น มีการจัดการศึกษาเป็นระบบ 6-3-3-4 โดยแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ การศึกษาระดับต้น ได้แก่ ระดับก่อนประถมศึกษาหรือระดับอนุบาล และระดับประถมศึกษา 6 ปี การศึกษาระดับกลาง ได้แก่ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 3 ปี ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 3 ปี และระดับวิทยาลัยเทคนิค และการศึกษาระดับปลาย ได้แก่ ระดับมหาวิทยาลัย 4 ปี และระดับวิทยาลัย ซึ่งแยกเป็นระดับวิทยาลัยขั้นต้น และระดับวิทยาลัยฝึกอาชีพเฉพาะทาง

2. การเปลี่ยนแปลงการจัดการการศึกษาของประเทศญี่ปุ่น ได้มีการดำเนินการที่สำคัญใน 11 ด้าน ได้แก่ 1) ส่งเสริมการศึกษาเพื่อความเข้าใจระหว่างประเทศ 2) การปรับปรุงการสอนภาษาต่างประเทศ 3) การแลกเปลี่ยน และสร้างความร่วมมือด้านการศึกษากับนานาชาติ 4) การร่วมมือกับองค์กรต่างประเทศ 5) การร่วมมือกับประเทศที่กำลังพัฒนา 6) การสนับสนุนแผนการรับนักเรียนระยะสั้นกับต่างประเทศ 7) พัฒนาระบบรับนักเรียนต่างชาติ 8) จัดระบบช่วยเหลือนักศึกษาญี่ปุ่นในต่างประเทศ 9) การเผยแพร่การสอนภาษาญี่ปุ่นในต่างประเทศ 10) การปรับปรุงคุณภาพการศึกษาสำหรับนักเรียนญี่ปุ่นในประเทศ 11) การปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของนักเรียนญี่ปุ่นที่กลับจากต่างประเทศ นอกจากนี้ยังมีการกำหนดนโยบายที่มีความเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยมีการกำหนดที่สำคัญ เช่น นโยบายการสร้างพลังแห่งการดำเนินชีวิต (The Zest of Living) และนโยบายการยกระดับความสามารถทางวิชาการ นโยบายการยกระดับคุณภาพการศึกษาเพื่อปวงชน การกำหนดวิสัยทัศน์ทางการศึกษาโดยมุ่งเป็นสังคมที่ใช้การศึกษาเป็นฐาน รวมไปถึงแผนการปฏิรูปการศึกษาสำหรับคริสต์ศตวรรษที่ 21 และแผน “Japan!

Rise Again!” ผลของการปฏิรูปและปรับปรุงระบบการจัดการการศึกษา พบว่าคุณภาพการศึกษามีแนวโน้มและพัฒนาการที่ดีขึ้น จากการประเมินผลการจัดอันดับของ World Economic Forum ในปี ค.ศ.2006-2015 และปัจจัยความสำเร็จในการจัดการการศึกษาของประเทศญี่ปุ่น เกิดจากการดำเนินการขับเคลื่อนได้อย่างครบถ้วนและค้ำประกันถึงภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งระบบ สิ่งสำคัญที่ทำให้ประสบความสำเร็จ คือ การกำหนดแนวทาง และมาตรการในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่เป็นรูปธรรม มีการติดตามผลประเมินผล และปรับใช้ตลอดเวลาโดยได้กำหนดมาตรการเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติตามวงจรคุณภาพ (PDCA)

3. ข้อเสนอแนะแนวทางการจัดการการศึกษาของประเทศไทย พบว่า ประเทศไทยควรมีการปรับปรุงกระบวนการตั้งแต่การกำหนดนโยบายทางการศึกษา การกำหนดยุทธศาสตร์สำหรับการจัดการหลักสูตร การกำหนดยุทธศาสตร์สำหรับปฏิรูปครูผู้สอน การกำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาโรงเรียนและสิ่งแวดล้อม และการปรับระบบการบริหารและการประเมินผลการดำเนินงาน

หากประเทศไทยต้องการที่จะพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา และเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันกับนานาประเทศ ควรที่จะนำต้นแบบของความสำเร็จในการจัดการระบบการศึกษาของประเทศไทยไปปรับใช้ในประเทศ โดยเริ่มจากการศึกษาภาคบังคับ เน้นในด้านยุทธศาสตร์การพัฒนาครู ซึ่งจะเน้นต่างกันระหว่างการศึกษาภาคบังคับกับระดับสูงกว่าภาคบังคับ และควรใช้หลักการเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรเรื่องของวงจรคุณภาพ (PDCA) มาเป็นเครื่องมือที่ปรับใช้ในองค์กรการศึกษาอย่างเข้มแข็ง อีกทั้งควรสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับต่างประเทศให้ครอบคลุมและกระจายให้ครบถ้วนกับการศึกษาทุกระดับ

อภิปรายผล

ประเทศญี่ปุ่น เป็นประเทศหนึ่งที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เมื่อนักเรียนสำเร็จการศึกษาภาคบังคับแล้ว สามารถที่จะเลือกศึกษาต่อในระดับสายสามัญ หรือสายวิชาชีพได้ ซึ่งสายวิชาชีพนั้นเป็นการศึกษาเพื่อเพิ่มความรู้ ความชำนาญในการประกอบอาชีพ ทำให้ประเทศญี่ปุ่นมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพเพื่อรองรับกับอาชีพที่กำหนดไว้ และจะส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยที่ปัจจัยแห่งความสำเร็จมาจากนโยบาย และยุทธศาสตร์การจัดการหลักสูตร การพัฒนาผู้เรียน ครู โรงเรียนและสิ่งแวดล้อม และการบริหารจัดการ ซึ่งแผนพัฒนาการศึกษาปี ค.ศ.2008 มีวิสัยทัศน์ที่มุ่งเป็น “สังคมที่ใช้การศึกษาเป็นฐาน” รวมไปถึงแผนการปฏิรูปการศึกษาสำหรับคริสต์ศตวรรษที่ 21 และแผน “Japan! Rise Again!” ทำให้ส่งผลต่อ

การพัฒนาทั้งทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ จากการศึกษาาระบบการจัดการการศึกษาของประเทศ
ญี่ปุ่นกับประเทศไทยนั้น ผู้วิจัยพบว่า จุดเด่นของการจัดการการศึกษาของประเทศญี่ปุ่น มีดังนี้

1.) การสร้างระบบและกลไกที่ทรงประสิทธิภาพ

ประเทศญี่ปุ่นได้พยายามสร้างกลไกพื้นฐานสำหรับการผลักดันการบริหาร และการจัดการ
การศึกษาอย่างครบถ้วนและเป็นระบบ โดยมีการดำเนินการในส่วนต่างๆ ได้แก่ การปฏิรูปการศึกษา
สร้างระบบกลไกในการดำเนินการที่ชัดเจน และยังวางกลไกที่สำคัญ ได้แก่ การออกกฎหมายที่
เกี่ยวข้องกับการศึกษา ได้แก่ กฎหมายพื้นฐานการศึกษา พ.ศ. 2490 (Fundamental Law of
Education 1947) อีกทั้งยังปรับปรุงกฎหมายการศึกษาที่เกี่ยวข้องมาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการ
ดำเนินการดังกล่าว สอดคล้องกับแนวทางในการจัดการศึกษา ของผดุงชัย ภูพัฒน์. (2557). ที่กล่าว
ว่า จะต้องประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ จุดมุ่งหมายทางการศึกษา การจัดประสบการณ์
การเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียน ซึ่งทั้ง 3 องค์ประกอบนี้ต่างมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน

2.) การกำหนดนโยบายและเป้าหมายที่ชัดเจน

ประเทศญี่ปุ่น มีการกำหนดเป้าหมาย และปรับแผนนโยบายในการบริหารการจัดการ
การศึกษาไปในทิศทางเดียวกัน โดยมุ่งเน้นการจัดการศึกษาสู่ความเป็นสากล นอกจากนี้ยังมีการ
กำหนดให้มีการพัฒนาการศึกษาให้ก้าวไปพร้อมกันทั่วทุกระดับ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาความสามารถ
ด้านวิชาการของนักเรียนให้ครอบคลุมทั่วประเทศ และครอบคลุมทุกระดับ ซึ่งการดำเนินการ
ดังกล่าวสอดคล้องกับ แนวคิดในการจัดการการศึกษาของ ผดุงชัย ภูพัฒน์. (2557). ที่พบว่า
การศึกษาจะต้องมีจุดมุ่งหมายทางการศึกษา เพราะจะเป็นเครื่องมือในการกำหนดคุณลักษณะของ
ผู้เรียนที่พึงประสงค์หลังจากได้รับการเรียนการสอน และจุดมุ่งหมายทางการศึกษาจะเป็นตัวบ่ง
ชี้ให้เห็นถึงแนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้หรือกิจกรรมการเรียนการสอน และเป็นแนวทาง
ในการประเมินผลการเรียนของผู้เรียนได้

3.) การพัฒนาบุคคลและทรัพยากรมนุษย์ โดยมีเอกลักษณ์เฉพาะ

ประเทศญี่ปุ่น ได้พยายามสร้างและพัฒนา โดยที่มิได้ทิ้งความเป็นเอกลักษณ์ของตน และได้
นำเอาภาพลักษณ์มากำหนดเป็นเป้าหมายในการดำเนินการทางการศึกษาอย่างชัดเจน เช่น การ
ประกาศเป้าหมายการพัฒนาคนญี่ปุ่นรุ่นใหม่อย่างชัดเจน คือ “High Talent Manpower” โดยหวัง
ผลให้มีการผลิตบุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์ และสามารถพัฒนาทำให้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
ก้าวไปข้างหน้าได้ ทั้งนี้ยังต้องมีการคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์เฉพาะตัวของชาวญี่ปุ่น การกำหนดให้ทุกคนมี

ความสามารถด้านภาษาต่างประเทศโดยเฉพาะภาษาอังกฤษ กล่าวคือ มีการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนว่าจะต้องสร้างคนที่พัฒนาเทคโนโลยีให้สามารถแข่งขันได้ในระดับนานาชาติได้ ทั้งทางด้านอุตสาหกรรมและการค้า มีการเตรียมคนเพื่อเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 โดยขับเคลื่อนผ่านการกำหนดนโยบายต่างๆ ให้สอดคล้องในภาพรวม รวมไปถึงการกำหนดให้มีพัฒนาคุณภาพครูอาจารย์ ตั้งแต่การสรรหา การพัฒนา การประเมิน รวมทั้งสวัสดิการครู ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของปรัชญาเวสาร์ชช. (2545). ที่อธิบายองค์ประกอบสำคัญของการจัดการการศึกษา ว่าต้องประกอบด้วย สาระเนื้อหาในการศึกษา สถานการณ์และเหตุการณ์ ครู ผู้สอนหรือผู้ให้การเรียนรู้ สื่อและอุปกรณ์สำหรับการศึกษา รูปแบบวิธีการเรียนการสอน ผู้บริหารและบุคลากรที่ทำหน้าที่สนับสนุนการศึกษา เงินทุนสนับสนุน สถานที่ศึกษาและบรรยากาศแวดล้อม และผู้เรียน

4.) การปรับและปฏิรูปการดำเนินการโดยใช้เครือข่ายความร่วมมือ

ประเทศญี่ปุ่นได้สร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการการศึกษาในทุกๆระดับ กล่าวคือ ให้ทั้งภาครัฐ เอกชน และสังคม เป็นหน่วยหนึ่งที่สำคัญในการสนับสนุนทั้งงบประมาณ เงินวิจัย การบริหารงาน เข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งจะมีผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหาร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หรือผู้ทรงคุณวุฒิจากสมาคมวิชาการเป็นผู้ประเมินผลงานของสถานศึกษา มีการกระจายอำนาจการบริหารจัดการการศึกษาสู่ท้องถิ่น รวมถึงการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา สร้างให้มีการจัดระบบและปฏิรูปการศึกษาของบัณฑิตศึกษาในมหาวิทยาลัยทุกประเภท ทั้งมหาวิทยาลัยแห่งชาติ มหาวิทยาลัยสังกัดท้องถิ่น และมหาวิทยาลัยเอกชน เช่น World-Class Graduate Law Schools และ World-Class Graduate Business Schools เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีการส่งเสริมให้สถาบันการศึกษาเน้นความเป็นเลิศด้านการวิจัยและการเรียนการสอน โดยให้มีการสร้างศูนย์ความเป็นเลิศทางการศึกษาและวิจัยในศตวรรษที่ 21 (The 21th Century COE Program) ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามีการพัฒนาโดยใช้การวิจัยและองค์ความรู้เป็นฐาน และอีกสิ่งหนึ่งที่ญี่ปุ่นวางกลไกสำคัญไว้คือ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรกลางนานาชาติ ในการแลกเปลี่ยนนักศึกษา บุคลากรทางการศึกษา และด้านการวิจัย การเตรียมความพร้อมต่างๆ เพื่อรองรับการขยายตัวของนักศึกษาต่างชาติ และการขยายการสอนญี่ปุ่นสู่นานาชาติ ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวสอดคล้องกับ แนวคิดของ ปรัชญา เวสาร์ชช. (2545). และ ทิศนา ขัมมณี. (2545). พบว่า การจัดการศึกษาในภาพรวมเป็นเรื่องที่สังคมและผู้รับผิดชอบในการจัดการการศึกษาทุกระดับต้องร่วมมือกัน เพื่อให้เกิดการบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการจัดการการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทั้งนี้

กระบวนการจัดการการเรียนรู้จะมีประสิทธิภาพได้ เกิดจากหลายองค์ประกอบ โดยจะเริ่มตั้งแต่ระดับห้องเรียน นอกห้องเรียนในระดับโรงเรียน ระดับชุมชนสังคม และระดับประเทศ ซึ่งทุกองค์ประกอบจะมีความสำคัญและมีความสัมพันธ์กัน

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยต่อไป

1.) ควรมีการศึกษาเชิงลึกในประเทศอื่นๆ ที่อยู่ในภูมิภาคเอเชีย ที่ประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการการศึกษาอย่างรวดเร็วเพิ่มเติม เช่น ประเทศจีน ประเทศเกาหลีใต้ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับใช้กับประเทศไทยต่อไป

2.) ควรมีการศึกษาวิธีการบริหารจัดการในระดับวิทยาลัยเทคนิคและระดับวิทยาลัยฝึกอาชีพเฉพาะทาง ซึ่งจะมีความเชี่ยวชาญ พร้อมทั้งจะประกอบอาชีพ และกลายเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพของประเทศ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับใช้กับประเทศไทยต่อไป

3.) ควรมีการศึกษาการบริหารจัดการในระดับมหาวิทยาลัยของประเทศญี่ปุ่น ที่ประสบความสำเร็จอยู่ในระดับสูงเมื่อเทียบกับมาตรฐานสากล ส่งผลให้มหาวิทยาลัยของประเทศถูกจัดอยู่ในอันดับแรกๆ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับใช้กับประเทศไทยต่อไป

บรรณานุกรม

ข้อมูลจากเอกสาร

ทิตินา แคมมณี. (2545). ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ.

พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ไพฑูริย์ สีนลารัตน์ และคณะ. (2554). การพัฒนาคุณภาพการศึกษาไทยสู่สากล : เปรียบเทียบประเทศ

จีน เวียดนาม ญี่ปุ่น เกาหลี เยอรมัน ฟินแลนด์ และประเทศไทย. กรุงเทพฯ. ศูนย์หนังสือแห่ง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

มนตรี แยมกสิกร. (2548). ระบบการผลิตและพัฒนาครูของประเทศญี่ปุ่น. วารสารศึกษาศาสตร์ ปีที่

16(2) เดือนพฤศจิกายน 47- มีนาคม 48 หน้า 41-59.

วิทยากร เชียงกุล. (2541). รายงานสภาวะการศึกษาไทย ปี 2540. กรุงเทพฯ : อมรินทร์ดิ่ง.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2555). รายงานการวิจัย เรื่อง นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนา

คุณภาพการศึกษาของประเทศสมาชิกองค์การระดับนานาชาติ. กรุงเทพฯ : บริษัท พริกหวานกราฟฟิค

จำกัด

ข้อมูลจากฐานข้อมูลออนไลน์

กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงาน กศน. (2555). การศึกษากรณีตัวอย่าง:การจัดการศึกษาตลอดชีวิตใน

ต่างประเทศ. [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 25 ตุลาคม 2557. เข้าถึงได้จาก <http://www.nfe.go.th>

กฤษณพงษ์ กิรติกร. (2557). **ประสิทธิภาพการจัดการการศึกษา.** [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 12 ตุลาคม

2557. เข้าถึงได้จาก <http://www.qlf.or.th>

ผดุงชัย ภูพัฒน์. (2557). **แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษา.** [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 29 ตุลาคม 2557.

เข้าถึงได้จาก<http://teched.rmutp.ac.th/km/wp-content/uploads/2012/07.pdf>

พิณสุดา สิริธรรังศรี. (2555). การศึกษาการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม กรณีศึกษาโครงการจัดการศึกษา

แบบมีส่วนร่วมขององค์กรในชุมชนเพื่อสุขภาพคนไทย. [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 30 ตุลาคม 2557.

เข้าถึงได้จาก www.dpu.ac.th

ปรัชญา เวสารัชช. (2545). **หลักการจัดการศึกษา**. ชุดฝึกอบรมผู้บริหาร : ประมวลสาระ. [ออนไลน์].

เข้าถึงเมื่อ 29 ตุลาคม 2557. เข้าถึงได้จาก <http://suthep.crru.ac.th/book6/1.pdf>.

ระบบการศึกษาในญี่ปุ่น. [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 24 ตุลาคม 2557. เข้าถึงได้จาก <http://www.ia>

ibaraki.or.jp/kokusai/paper/guide/lifeguide/thai/10-01.html

วิเชียร เย็นกาย กมลสุดประเสริฐ และ จักรพรรดิ วัฒนา. (2557). **ศึกษาองค์ประกอบในการบริหาร**

จัดการสถานศึกษาเพื่อคุณภาพผู้เรียนสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. [ออนไลน์]. เข้าถึง

เมื่อ 1 พฤศจิกายน 2557. เข้าถึงได้จาก

<http://www.dpu.ac.th/dpurc/assets/uploads/magazine/f6pk1crfkh4ogs.pdf>

วิทยากร เชียงกุล. (2556). **การจัดการศึกษาของไทยในช่วงปี 2552–2553** :รายงานสภาวะการศึกษาฯปี

52-53. [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 30 ตุลาคม 2557. เข้าถึงได้จาก

<http://witayakornclub.wordpress.com/2012/03/12>

ศรีสว่าง เลี้ยววาริณ. (2557). **การจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเปรียบเทียบ :**

เอกสารประกอบการบรรยาย. [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 12 มกราคม 2558. เข้าถึงได้จาก

www.siced.ac.th/koratsite1.../original_16_03_01.

สถาบันสอนภาษาญี่ปุ่น ศูนย์แนะแนวศึกษาต่อญี่ปุ่น – Jeducation. **ระบบการศึกษาในญี่ปุ่น**.

[ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 26 ตุลาคม 2557. เข้าถึงได้จาก

<http://www.jeducation.com/THAI/edsystem/edsystem.html>.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2553). **แนวการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษา**

แห่งชาติ. [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 28 ตุลาคม 2557. เข้าถึงได้จาก

http://km.nara1.org/research/1274679944_1267926692_for_use_2542.pdf

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. **ระบบการศึกษา**. [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 18 กุมภาพันธ์

2558. เข้าถึงได้จาก

http://www.ocsc.go.th/ocsc/th/index.php?option=com_content&view=article&id=3022

- สำนักงานพระราชกฤษฎีกา. (2542). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553.** [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 28 ตุลาคม 2557. เข้าถึงได้จาก <http://www.mwit.ac.th/~person/01-Statutes/NationalEducation.pdf>
- อริสรา สาสม. (2556). **สรุปการศึกษาต้งานการจัดการศึกษาของประเทศญี่ปุ่น.** [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 28 ตุลาคม 2557. เข้าถึงได้จาก <https://www.gotoknow.org/posts/536681>.
- Andrej Kohont, and Jana Nadohbergoc. (2010). **ON THE WAY INTO THE BOLOGNA REFORM –A CONSIDERATION OF THE QUALITY AND THE ROLE OF Human resource management IN HIGHER DUCATION SYSTEM.** [Online]. Accessed November 2. Available from <http://web.a.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=03ed9b7a-8bb6-4f42a6f7b97c7cfe0a98%40sessionmgr4003&vid=0&hid=4109>
- Japan Ministry of Education culture, Sport Science and Technology of Japan :MEXT. (2014). **Policy of Education.** [Online]. Accessed October 28. Available from <http://www.mext.go.jp/english/a04.htm>
- Miron Gary, Jessica L. Urschel, William J. Mathis,and Elana Tornquist. (2010). **Schools Without Diversity: Education Management Organizations, Charter Schools, and the Demographic Stratification of the American School System.** [Online]. Accessed November 3. Available from <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED509329.pdf>.
- Miron, Gary; Urschel, Jessica L.; Yat Aguilar, Mayra A. and Dailey, Breanna. (2011). **Profiles of For-Profit and Nonprofit Education Management Organizations: Thirteenth Annual Report,2010-2011.** [Online]. Accessed November 3. Available from <http://eric.ed.gov/?id=ED528373>
- QS World University Rankings. **University Rankings.** [Online]. Accessed October 6. Available from <http://www.topuniversities.com>
- Sandhya Khedekar. (2014). **PAPER III SECTION 1 : EDUCATIONAL MANAGEMENT. Unit1. Educational Management.** [Online]. Accessed October 30. Available from

http://tscermumbai.in/resources%20_paper_%203/III.1_educational_management.pdf.

Sagepub.com. (2010). **The Importance of leadership and management for education.**

Theories of Educational Leadership and Management. [Online]. Accessed November

2. Available from http://www.sagepub.com/upm-data/36574_Bush_4e_revised.pdf

The World Factbook. (2557). **Geography of Japan.** [Online]. Accessed October 22.

Available from <https://www.cia.gov>

Tony Bush. (2007). **Educational leadership and management: theory, policy, and**

practice. South African Journal of Education. [Online]. Accessed November 2. Available

from <http://www.ajol.info/index.php/saje/article/viewFile/25107/4321>.

World Economic Forum. **The Global Competitiveness Report 2006-2015.** [Online].

Accessed October 6. Available from <http://www.weforum.org/>

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ-สกุล	นางสาวกุลทรัพย์ ทองประสิทธิ์
วันเกิด	22 มิถุนายน พ.ศ.2535
ที่อยู่	29/9 ถนนวงศ์ยุทธี ตำบลห้วยจรเข้ม อำเภอมือง จังหวัดนครปฐม 73000
ประวัติการศึกษา	จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนอนุบาลสุธีธร จังหวัดนครปฐม จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศิลปากร จังหวัดนครปฐม จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศิลปากร จังหวัดนครปฐม สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี คณะอักษรศาสตร์ สาขาเอเชียศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม

แบบโอนลิขสิทธิ์ภาคนิพนธ์

เอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ข้าพเจ้า	นางสาวกุลทรัพย์ ทองประสิทธิ์
นักศึกษาชั้นปีที่ 4	วิชาเอกเอเชียศึกษา ภาษาญี่ปุ่น
ชื่อภาคนิพนธ์	ระบบการจัดการการศึกษาของประเทศญี่ปุ่น และประเทศไทย
ชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิเศก ปันสุวรรณ
ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้	29/9 ถนนวงศ์ฤทธิ ตำบลห้วยจรเข้ม อำเภอมือง จังหวัดนครปฐม 73000
หมายเลขโทรศัพท์	081-787-8955

ลิขสิทธิ์ของภาคนิพนธ์นี้เป็นผลมาจากการศึกษาเล่าเรียน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรระดับปริญญาบัณฑิต ข้าพเจ้ายินดีโอนลิขสิทธิ์ตามมาตรา 17 วรรค 2 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 เป็นของคณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร โดยมีกำหนดตลอดอายุการคุ้มครองลิขสิทธิ์

ลงนามผู้โอน.....

(.....)

ลงนามผู้รับโอน.....

(.....)

วันที่ 7 เดือน พฤษภาคม พ.ศ.2558